

ČASOPIS

PRO

KATOLICKÉ

DUCHOWENSTWO.

WYDÁWÁN

o D

KNJŽECJ ARCIBISKUPSKÉ PRAŽSKÉ

KONSISTORĚ.

DEWATENÁCTÝ ROČNJ BĚH.

Swazek druhý.

W Praze.

W knjžecj arcibiskupské knihtiskárně, řjzenjm synů Bohumila Haase.

1 8 4 6.

Sepulchrum ejus erit gloriosum.

Isai. 11. 10.

Pogednánj.

1. Poswátný hrob Ježiše Krista a stráž- níci jeho.

(Od P. Alexandra. Františkána.)

Přeloženo

od

Jos. Dobicera,

kaplana v Citolibech, litoměřické diocese.

Neni země, neni památky, kteréž by pozornosti křesťanů w takové srchowané míře hodna byla, jako poswátná země Palestinská.¹ Neboť na půdě této swaté, na welebné památce této wznášejí se ty nejwznešenější, nejradostnější spomínky, kteréž nám w nejtětlejším mládí z poswěcených pramenů ústního podání a písem swatých

¹ K poznání země té wede jadrná: *Bibl. Geographie für Schul und Famil. Mit Holzschnitt. u. e. Charte des heil. Landes in Staatstich. 4. kr. Aufl. Stuttgart. 1840.* velmi laciná.

wštipeny jsou byly. *Totě* ta země, která nám od pradávných dnů starověkosti co bydlíště nábožných patriarchů, a bohomyšlných proroků vzácná jest; *totě* ta země, kterou *Bůh sám* za jevíště svých nadobyčejných divů zvolil jest, — oněchno zá-
zraků, jimiž on ve swém nejmoudřejším řízení a zprawování lidu swého wywoleného základ položil k postupným přípravám onoho spasného díla ne-
skonaleho milosrdenství swého, kteréž od více než osmi set let k našemu newyprawnému oblažení dokonáno jest. *Toť* ta země, kteráž vlastní osob-
ností dlouho a toužebně očekáwaného Spasitele na-
šeho Ježíše Krista posvěcena jest, a kdežto On ve swé wznešené milostnosti obcházaje, wyučowaje, blahocíně postavil tolikero pomníků lásky swé, až pak pŕdu tuto krví swou vlastní skropil, a na kmenu kříže wyvyšený s tajemného pahrbku — Golgatha — dolů žehnání, smilování, spasení na swět wylil jest. —

Jakkoli dojímawá a pohnutedlná wšecká místa swatá zázračné země této se objevují, přec zau-
jíma před jinými zvláštní přednost a wyniká krá-
sou a důležitostí jako stkwělá koruna nad jiné

Swatý hrob,

w nějž Ježíš Kristus po smrti na kříži položen jest a z něhož třetího dne slawně jako wítěz wstal z mrtwých.

Jest arci a zůstane hora Kalwarie wěčně wší úcty hodným místem, a poutník s třesoucím srdcem

a pohnutou myslí wkročuje na půdu, předrahou krví Boha člověka, kteráž s kříže spasení tekla, skropenou a posvěcenou; než ale swatá hrobka, kde dokonanému welikému dilu spasení pečet wtlačena; kde wítězstwi nad smrtí a nad peklem od Boha, ad angelů w nadzemské sláwě slaweno, a tworům božské rukojemstwi jejich nesmrtedlnosti a budoucího wzkříšení z mrtvých položeno bylo, — toto swaté místo *zwlaštнім nás způsobem zajímá* a působí na srdce křesťanská z blízka i zdaleka mocí wesměs čarownou, tak že w tom wzláštní působení Otce nebeského poznati lze, jenžto místo odpočinutí Syna swého jednorozeného zcela *zwlaštнім během* ctěno býti žádá. S naší úwahou touto shoduje se jak w písmě znalý, tak w myslí horoucí sw. *Bernard*, který se we swé wýborné řeči o swatém hrobě Ježjše Krista w Jerusalemě následným wyjádruje způsobem: „Mezi swatými, touhu wzbuzujícími místy má swatý hrob Krista Pána poněkud přednost, i cítí člověk, newím jakou, wroucnější pobožnost, kde on we *smrti odpočíwal* než tam kde w *životě obcowal*; i wíce lidí k útlejšímu oučastenstwi zpomínka na jeho smrt než na jeho život — snad proto, že odpočiwání spání lidské křehkosti wíre lahodí než klopoty našeho obcowání.“

„Nechat jsou ty aneb ony podobné myšlénky, kteréž křesťanům wzhledem swat. hrobu wprawiti hodláme, přec se domníwám, že nemalá sladkost pobožností wylíwá se na toho, jenž to z daleka po-

zoruje, jakož nemálo prospívá, místo tělesného odpočinutí Páně, tělesnýma očima pozorowati. Nebť byť bylo swatých *oudů* (jeho) prázdno, předc plno jest našich a to nejutěšenějších *tajemství*; našich, jářku, našich — paklize práwě tak horoucně objímáme je, jako za nezvratné držíme, co Apoštol dí: Zdaliž newíte, že kteríkoli pokřtěni jsme w Kristu Ježíši, w smrt jeho pokřtěni jsme? Nebo u wodu pohřženi bywše jako pohřbeni jsme spolu s ním skrze křest w smrt: abychom jako Kristus wstal z mrtwých skrze sláwu Otce, tak i my w nowotě žiwota chodili. Nebo poněwadž gsme podle něho wštípeni ku podobenství smrti geho: spolu i wzkríšeni budeme. (*k Řim, 6. 3.*) Při slowích těchto rozněcuje se wznešené srdce našeho swatého řečníka ještě jemnější wroucností, anto mluwí: „O jak sladké pro poutníka, po tolikterých obtížích na dlouho trwalé cestě, po tak mnohonásobných nebezpečích na moři i na zemi, že posléz *tam* odpočinouti může, kdežto wí, že i jeho *Pán a Bůh odpočíwal!* Myslímť, pro radost že necítí wíce klopot tohoto žiwota, nepočítaje wíce učiněných welkých wýloh; nýbrž — odměnou za swá wynasnažení k cíli swé pouti přiraziwší, *raduje se*, dle wýroku písma sw. *nad miru, protože jen swatý hrob nalezl!* Nemysli si žádný, že tak slawné jméno swatého hrobu snad náhodou aneb naposled takořka z nedůwodného, od sprostého lidu chowaného náhledu swůj počátek wzalo — nikoli! mnoho již století před tím bylť prorok Isaiáš

swětle a zřejmě věštil: „Budeť w ten den,“ dí on, „kořen Jesse, kterýž stojí na znamení národům; jemuž pohané modlíti se budou, a *bude hrob jeho slawný*. (Is. XI. 10.) A tak widíme w skutku vyplněno, což napřed zwěstowáno čteme, nowé tomu, co to widí, ale staré tomu, co to čte.“ — Potud ten milowání hodný Swatý.

Jakož ale právě podotknuté místo proročké, tak také a snad mnohem wíce ukazuje nám *weliké pořadi dějin*, jak mocná ruka všemohaucího Otce již od těch nejstarších časů hrobu Jednorozeného *obwzlaštni sláwu* připrawiti chtěla. Nebo jak všude wládoucí Stwořitel vždy všechny události podlé swých nejmoudřejších rad řídití a *jedinou* dědinou stále *wíce* záměrů zázračně sloučiti zná, taktéž šhledáwáme w písmech swatých nowého i starého zákona, kterak přemnohé dějinné pomníky a příhody zázračným *přispiwají* způsobem, *k rozmnožení wětši sláwy swatého hrobu Ježíše Krista*; z hojného stawiwa, jenž se nám k dokázání toho naskytuje, mohli bychom pro krátkost toliko následující wybrati odwody: W písmě *Starého* zákona. I. Události swatý hrob předobrazující. II. Prorocky. — W písmě *Nowého* zákona. I. Nejhlawnější naši wíry tajemstwí. II. Nejznamenitější události po wzkříšení Ježíše Krista.

Při těch odwodech při všech wážený čtenář ne bez oblíbení shledá, kterak ony *wšechny okolo swatého hrobu drahostkwostný wěnc* čini, jak oni okolo tohoto swatého místa božského wítězstwí

jako toliké k středu pospíchající papršky w oslawující stkwělosti se točí — dle slow proroka Ezechiele: „A u prostřed bude swatyně tato.“

Prosíce, abyste s námi pozorní zřetel na písmo swaté Nowého i Starého zákona obrátili a spolu zeměpisné položení Jerusaléma a země swaté si představili, přistupujeme ku kratičkému wyjasnění pojedinych odvodů, Starým zákonem začínající.

I. Wýznamy hrobu swatého.

Abychom w časorádném postupu začali, obrátme swůj zrak prvé k *jihu*, k tomu již w šedé starowěkosti proslulému městu *Hebron*; tam lze widěti na hrobce zbožného arcioťce Abrahama prwní zřejmý obraz hrobu Ježíše Krista. Abraham hledá místa hrobu. Synové Heth postupují Božímu muži tomuto dobrowolně wšecká swá místa pohřební s tím doložením, že je může dle libosti wywoliti. A wšak arcioťec ten nechce žádného z těchto *společných* hrobů; čtyry sta lotů stříbra, to mu není příliš mnoho, na zakoupení hrobu od jistého *wznesence* z Hethitů, jménem Efrona, protože *nowý* byl, protože *oddělen* byl od ostatních, na *rolí jsoucí a dvojatou jeskyni* aneb komoru, pro umrlé obsahující. (1. *Mogž. XXIII.*) Tak také nechtěl wěčný Otec, aby jeho jednorozený Syn w *společné* kryptě pochován byl; hrob jeho náležel *wznesenci*, jsa *nowý, oddělený*, na *rolí* — *zahradě jsoucí* (*Jan. XIX. 40.*), a měl *dwě oddělení* aneb komory pro umrlé, jak umrlého, jak toho posud w Jerusalémě widěti wolno.

Jiný zase obraz jesti tmavá — dle Rabbi Šalomona od hadů obydlena — cisterna, w kterouž Egyptský Josef uwržen byl. Tak ale newinná obět ta z jámy *neouhonně* vyšla, by w krátce se wší ctí na *trůn powyšena byla*. Tak také Kristus, jehož Židé byli usmrtili, protože on jim wytykal weliké přčinění jejjich, wyšel, *slawně* zwítěziw nad *starým hadem*, z hrobu powstal, by w sláwě sídlo wzal na prawici Otce wšemohoucího. Cisterna ta leží k seweru od Jerusaléma a od hrobu swatého, asi tři hodiny od Kafarnaumských zřicenin.

Obrátíme-li se od seweru k *wychodu*, ukazuje se nám — tam na Jordaně — nowý stkwělý obraz w sobě do nebe se wznášejjícího proroka Eliáše. Jako ten bohoswěcený muž, žalář toho swěta opouštěje, swým učenníkům *plášť* swůj pozůstawił, jelikož na ohniwém woze do nebe wjel; — tak také Ježiš, wítěz, oslaweně ze žaláře hrobu wstal jest a zanechaw *plátno*, kterým owinut byl, swým apoštolům a učenníkům, brzo potom na oblacích *do nebe pozdwižen byl*.

Měříme-li posléz zraky swými k západu, padá nám u Jopp do očí prwoobraz, který Kristus sám za takowý wyhlásil slowy těmito: Jako Jonáš tři dni a tři noce w břiše welryby bydleł, tak i syn člověka tři dny a tři noci w útrobě země bude.“

Nyni přejdeme ostatní, méně nás zajimající významy či symboly.

II. Proroci.

I tito objevují se w podiwu plném wěnci okolo Jerusaléma u hrobu swatého. Tu stojí předešším weliký prorok, „jaký tak brzo zase nepowstal w Israeli,“ — mocný lidu wůdce a soudce *Mojžiš*. Ten stojí na wrcholi k *wýchodu* od Jerusaléma ležícího wrchu Phasga; a sám blížek hrobu patří w zaslíbenou zemi, kde jednou ten *nejslawnější ze všech hrobů* stkwiti se měl — hrob *Messiášůw*, kterýž on lidu swému tak zřetedlně byl napřed oznámil. — Tomu naproti, na straně *západni*, jewí se na Silo, hoře dějinopamátne patnáctý a poslední soudce lidu, *Samuel*, wěrný prorok Páně „jenž jak moudrostí tak bohulibou zbožností swítil, a maje jednu ruku na bedliwě ostráženu síň *Božstwí* — archu umluwy — opřenou, ukazuje druhou rukou — w radosti plném wzhledu wěštském na *Jerusalém* poziraje — na archu nowého zákona, na swatý hrob, jak „rozliční národové před ním se klaníce na kolena padají.“

Dawid jsa s oběma w swatosti a duchu prorockém spřízněn, nechává k *jižni* straně od hrobu swatého, na Sionu, znamenitém pahrbku, swou králowskou harfu zníti, a mezi jinými proroctwími wzhledem na *Spasitele* pěje památními, *na swatý hrob* wzlástě zawirajícími slowy takto: „I mé tělo odpočine w naději, neb tu nedáž duši mé zůstati pod zemí, a swému swatému patřiti zetlení.“ — Opřen

jsa o zříceniny města na straně *seweri*, začíná pak své nářky, písně swatý muž z Anathot, prorok *Jeremiáš*, jenžto w obrazu zajatého lidu židowského pláče toho w Gethsemani zajatého a až do žaláře hrobu přiwedeného kmenowce Judowa, ale spolu správou o neomylném čestném oswo- bození židů z jejich zajetí, w prorockém wzhledu oznamuje toho, ješto přeslawným wítězstwím nad smrtí a hrobem okowy hříchů zlomiw, svět od za- jetí knížete temnosti oswoboditi a k nebeskému Jerusalému dowesti měl. — Mezi tím bláholí od východu zwuk jeho souwěkowce, statečného *Eze- chiele*, který w žiwoucích tazích sláwosláwu oné církwe opěwal, kteráž wzkríšeným Bohočlowěkem založena a upewněna měla býti. — *Jižně* od Je- rusaléma wolá zase z místa swého mučednického Demosthenes mezi proroky, králowský *Isaiáš*; a w nejplnějším souzwuku s druhými powolanci swými nechává nad to ještě následná, swatý hrob tak swětle značící slowa k nám zawzníwati: „Budeť w ten den kořen z Jesse, kterýž stojí na znamení národům; jemu pohané modlíti se budou, a bude hrob jeho slawný.“

Ne méně podiwné sestawení *malých* proroků *okolo* Jerusaléma a hrobu swatého se okazuje, pakli u těch, jichžto wlast aneb místo přebýwání z písem swatých nám známo není, sledujeme kra- jiny, kteréž od nejhodnowěrnějších swědků udány jsou byly. A však obáwajíce se, abychom náchylné číta- tele swé příliš neunawili, pomíjíme bližší toho doka- zowání, abychom mohli wyswětliti, kterak i w *Nowém*

Zákoně nejčelnější události jako wě nec okolo sw. hrobu se winou.

I. Nejčelnější tajemství.

W jednom wúkol, a wúkol pahrbky wýznamně owěnceném městečku, k seweru od Jeruzaléma ležícího kraje Zabulona — myslíme *Nazaret* — modlí se Maria, nábožná, ušlechtilá panna w tiché soukromnosti, anť na jednu nebesa se otwírají a angel Gabriel skrejš modlительkyně nadzemskou swou stkwělostí naplňuje, stydliwé, zaražené, a však Bohu zcela oddané „děwce Páně“ zwěstuje, že počne z Ducha swatého a porodí Syna, jehož králowství newezme konce; — *a slowo tělem učiněno jest!*“

Po nějakém čase Požehnaná tato, od swého panického ženicha zprovázena jsouc, putowala do Jeruzaléma, dle rozkazu císaře Augusta. A když odtud do Bethléma přišla jest, „naplnili se dnové, že měla poroditi;“ a tu králowé jsou přispěli, hwězdou wedeni, do městečka od swatého hrobu jižně ležícího Efrata, a klaněli se Bohučlowěku.

Brzo na to zawzněl na Jordaně „hlas wolajícího,“ příští Spasitelowo zwěstujícího, až pak ten mocný, kníže pokoje, „Ježíš, Messiáš, před zrakoma, před ním krácejícího angela“ ukázal se. Tuť na řece té, kde tak mnoho již zázraků konáno, stal se ze všech minulých nejwznešenější — *tajemství nejswětější Trojice Boží stkwělým se způsobem oslawilo*. Kristus, když od sw. Jana pokřtěn byl, „odewřela se nebesa a Duch swatý sestoupil w způ-

sobě holubice naň dolů, slyšán byl hlas z nebe: „Tentof jest Syn můj milý; w němž mi se dobře zalíbilo.“ Toto nejwejš pamětihodné místo však leží *k východu* od hrobu swatého.

Jako slunce na *Wýchodu* w majestátném swětle se wznáši, ale často zase na *Západu* jako šarlat červené zapadá, aby po zapuzené tmě tím stkwěleji na *Wýchodu* wytonouti na oblohu mohlo, wúkol rozesílajíc papršky swé blahodatné: podobně widíme na Jordaně oslaweného Bohočlowěka, an po třech letech od *Wýchodu* přichází, chtě těžký na se wzíti kříž, a pak, k *Západu* se obracuje, stopy bolestné cesty swé šarlatem swé krwe skropuje, až po přestálé smrti kříže na Golgotě klesá w temný hrob, — by u wítězstwi nad knížetem temnosti wydobytém opět powstal z něho slawně, a brzo zase na *Wýchodě* — na hoře Oliwetské — k nebi se wznesl, a papršky swého swětla milostí po všem swětě rossiřowal.

II. Nejhlawnější události po wzkříšení Krista Ježíše.

Po wzkříšení widíme božského Spasitele, an ne tak často w údolích a na rowinách obchází, ale jako na horách a wyšinách blaze působí; ač to i tak, že cesty jeho činí wěnc okolo hrobu swatého.

Na hoře w Galilei, snad na tom též místě, kde Syn Boží před očima swých užáslych učedníků slawně proměněn byl, dle jiných na hoře blawoslawestwi, tedy pořád *sewerně* od Jerusaléma, zjewil se božský učitel swatým Apoštolům a 500

učeníkům. — Na hoře, na *wýchodni* straně Jerusalema vyniklé oliwetské uskutečnilo se, co David předpowěděl — Ježíš „kterýž vstupuje nad nebesa nebes, k *wýchodu*,” a „oblak wzal jej od očí“ užaslych Apoštolů.

Na výšině u Emaus dal se Powstalý swým dvěma učedníkům božkou láskou rozhrátým poznati w hradě Emauském při lámání chléba. Hrad ten w Emauzích ale leží k *západu* od Jerusalema. — Posléz seslal Syn Boží přislíbeného Ducha swatého w způsobě ohniwých jazyků na apoštoly „při modlení shromážděné.“ Wedlé obecného shromáždění, kde Pán Ježíš wečeři Páně ustanowil, jest síň tato, coenaculum zwaná, a ukazuje se na hoře Sionu; tím samým udělalo se seslání Ducha Swatého *jižně* od hrobu swatého.

Odtud jsou se ohněm Ducha swatého roznicení Apoštolowé a učedníci rozešli, aby mohli w rozličných krajiách rozšiřowati swětlo wěčného spasení. První ale účinky Ducha swatého měli se předně na jewo dáti okolo poswátného hrobu Ježíše Krista.

S. Petr u zlaté brány, k *wýchodu* stojící, uzdrawil we jménu powstalého z mrtwých Ježíše chromého od narození, a sw. Štěpán skonil jest smrtí mučednickou pro učení Ježíšowo, na *wýchodni* straně města, jsa od Židů ukamenowan. Mimo to činili sw. Filip, Petr a Jan zázračné věci na *Seweru*, t. j. w Samaři, udělující lidu Ducha swatého. Mezi tím angel Páně mluwil k Filipowi, řka:

„Wstaň, a jdi ku polední straně, na cestu, kteráž weđe od Jerusaléma do Gazy.“ A ochotný učedník ten přišed tam pokřtil klénovníka králowny Kandaces, a tak položil spolu základ k obrácení Afrikanů. Ale i k *západu* od Jerusaléma byly jsou účinky Ducha swatého patrný. Lydda spatřila šlakem poraženého Eneáše, an modlitbou sw. Petra uzdrawen jest; Joppe widěla zasloužilou Tabitu, která k radosti všechněch a potěšení z mrtvých wzkríšena jest byla.

Tímto během laskawý čtenář znamená, z *jaké dobré příčiny poswátý hrob Ježíše Krista nejslawnějším můžeme nazwati zázrakem we swětě křesťanském*; ježto, hlawní události naši swaté wíry — od Abrahama až k Apoštolům — okolo sw. hrobu jako okolo kruhu se otáčeji, a tak k oslawení místa toho poswátého u podiwu hodném wěnci wespolek přičiňují. Wěru, slawný to wěnc, jehožto sestawení patrně nejwejš moudrý Otec w nebesích způsobil a zřídil, ku kterému ctihodní Patriarchové, pro čest Boží rozhorlení wěštcí a proroci, a swatí, bohomilé králowské ruce kwítí sebrali, a kterýž synem Božím, přispěním nejčistší Panny, jako i oučinou horliwosti Apoštolů a Učedníků dokonán, korunowan byl.

W postupu času, když katolické církwe w Jerusalémě a w okolí tou měrou zase ubýwati počalo, w jakowé w krajinách vzdálenějších zázračně se rozširowala; když mahometanská sekta s mnohými jinými náboženskými stranami místa poswátá

opanowala a katolické jméno w hluboký stín zapudila, nechtěla tomu předc božská Prozřetedlnost, aby *slawoslawne místo jednorozeného Syna Božih* zatemněno bylo.

Od prwních století mělo to místo poswátne na wznešených a bohomyslných lidech nepřetrženě hojných ctitelů. Chrámowé se tam stawěli, aby jej oslawili ještě wíce; — od nepřátel wywráčení, opět se wystawěli, a to s wětší stkwostností wystupowali z zřícenin; jako nynější, we swém duchu jediný chrám mezi nejzűriwějšími bouřemi a mezi nej-smutnějsími osudy až do dnešního dne, mezi tolikerymi zbořeništi se zachowal — zázrak to božské Prozřetedlnosti. An wsak i we *wnitřku* jeho měla ne méně zřejmě působiti silná ruka Wšemohoucího.

Jako za časů Kristowých stráž u swatého hrobu dwojnásobná byla, zbožných totiž wěřících, sw. Petra se držících (*Jan 20, 5*), a jeho soupeři, k jeho zármutku (*tamtěž*); tak až posud netoliko prawí účastníci Ježíšowi, alebrž i z těch od matky církwe odlučených a w houšti falešných učitelů zapletených národů z Wýchodu se ukazují před jeho sw. hrobem, našincům k bolestnému a wsak zásluhopnému zápasu. S neunawenou žárliwostí berou po mnohá již století účiné oučastenstwi na uctění míst poswátných, a jakkoli rozličná jsou učení jejjich a náhledy, w tom se bez rozdílu srownáwají, že hrob ten, kterýž tělem Bohačlowěka, poswěcen jest a zázrakem nade wšecy wětším — totiž z jeho

wlastní moci z mrtvých powstáním. — oslawen jest byl, nejdražším klénotem jednoho každého křesťana býti musí, a všechno i to nejbedliwější ostrazení a uctění w nejwětší míře zasluhuje. Co ale při tom wěčně památného zůstane, jest to, že i *zde* myslíme, že ne bez wyšší moci — títo národové *zarowen tolikerou stráží* w takowý řád se stawí, že s katolíky dělají wěnc okolo hrobu swatého, a to w následném pořádku: w prawo t. j. *sewerně* od sw. hrobu a sice na místě, kde Ježíš Kristus předpodobněné prawé newěstě, sw. Magdaleně, wěrné swé služebnici, po wzkršení se zjewil, *zde* katolíci bez hádek drží místo: a — jakoby druzí národové to cítili, že nadřeceným jako prawým Synům církwe od Krista wzdělaní přednost náleží, — začínají oni nejdřiw chwálu Bohu pěti a služby Boží u sw. hrobu konati. Naproti nim, stranou k jihu, zpíwají *Armeni*, k *Wýchodu* se *Řekové* tlačí, k *Západu* wzdělali sobě *Koptové* kapli a za tou w rowném směru *Soriani*. Posléz pak jako u příbytků wznešených knížat již u brány u wchodu paláce stráž bdí, tak spatruje se na *wýchodní* straně brány chrámowy malý zbor dobrosrdečných Černochů — *Abyssinů* — kteří w tmawé, chudičké, bolestné Matce zaswěcené kapli odřikáwají dlouhé swé modlitby.

Tak tedy w ouplném smyslu dá se *zde* říci, co Bůh ústy proroků byl zwěstowal: *Na zděch twých Jerusaleme, ustanowil jsem strážné, přes celý den i přes celou noc wěčně nebudou mlčeti,*

jméno Páně welebíce, a zase jinde: „Přijdou všickni národové klaněti se Tobě.“ A: *Swatyně bude u prostřed.*

Doplňk od redakce.

K tomuto, welmi zagjmawému pagednánj sandj redakcej za slušno připogiti co doplněk typografické popsánj téhož *Swatého hrobu*. Protože ale toto přeswaté mjsto po wšecku stoletj totěž gest, řjkage giž od času swaté Heleny (rok. 326.); a protože geho popsánj w českém gazyku giž máme — od Woldřicha Přéfata z Wilkanowa, měšfana starého města Pražského, na uhelném trhu, od roku 1546., genž sám w Jerusalémě byl: připogugeme zde toto popsánj geho swatého Hrobu gakožto dwogná-sobnau wzácnost.

Zewnitř gest wěž co by byla něgaká malá kaplička, neb cjrkwička, drobet okrauhlá, a zwlášt z těch stran, kdež sama o sobě stogj, a k giným připogena nenj, gako proti poledni, a půl noci, a ta gest zwejšj od země zewnitř, okolo půldruhého látra, z šjěj pak proti weychodu, kudy dwěře do nj gsau, deset noh, a zdylj šestnácte noh: nad tau kapličkau, neb geskyňkau Božjho hrobu, na hoře gest tu stawená wjžka ne welmi vysoká šestihranná na dwanácti slaupjch mramorowých tenkých, a wždy dwa a dwa ti slaupowé gsau spogenj, a tak gich wšech dwanáct, ale rozdjlně, nenj gich než šest; na těch slaupjch na hoře, gest udělaný z dřjwj několika hranatý krowec, co by bylo překlenuto, a wnitř malowanj Andělé zlatem a lazaurem, pro starost giž toho dobře znáti nenj. Gest také gakýs text zlatý, latinskými literami okolo, ač se ten text pro starost nynj dobře přečjsti němůže. Ale poněwadž *Aneas Silvius* před mnoha lety, dokud k přečtenj geště zřetedlnějšj byl, dal gest geg wypsati, protož gá geg tuto wšecken gsem položil.

*Vita mori volutt, et in hoc tumulo requievit,
Mors quia victa fuit, nostram victrix abolevit.
Nam qui confregit nigra inferna ille subegit,
Educendo suos cuius dux ipse cohortis.
Tartarus, inde gemit, et mors lugens spoliatur.*

A to gest *Epitaphium*, neb nápis hrobu Pána Krista, na hoře ten krowec, který na těch slaupjch stogj, neb ta

wjzka gest přikryta plechy olowěnými, a ta wjzka stogj pod tau okrauhlau djrau, která w krowě gest, neb když pršj, tehdy pršj tau děrau na tutu wjzku, a z té wjzky teprw na zem do žlábků kamenných, a tak kapličku neb geskyňku Božjho hrobu přikreywá ta wjzka, že na nj neteče; k té geskyňce Božjho hrobu, gest připogená proti weychodu slunce giná geskyňka čtwerhraná, do té gsau dvěře proti weychodu, ta gest zšjřj okolo dwanácti noh, z dylj také dwanáct, z weyšj wjc než látra, zewnitř se wšech stran ozdobená taflemi mramorowými bjlymi: nad tau geskyňkau na hoře, byla někdy ze třj stran řjmsa kamenná ne vysoká, na slaupcjch kamenných, gak znáti, djl gj gestě stogj proti poledni, a djl zbořeno, gsau do té přednj čtwerhrané geskyňky, která před geskyňkau Božjho hrobu gest, proti poledni wlámané neb wytesané dvě okna, pod tjm gednjm gsau dvě djře čtwerhrané, na půl noci pak má také gedno okno, a druhé pod njm malé čtwerhrané, ty okna a djry, tak hádám, že gsau proto udělané, aby se gimi mohli widěti dvěře Božjho hrobu, a ta strana proti weychodu; a takowý spůsob má přednj geskyňka čtwerhraná, která gest před tau Božjho hrobu proti weychodu, potom zadu gest k nj připogená ta geskyňka Božjho hrobu, o které gsem na hoře položil, která gest drobet zewnitř okrauhlá: na polednj stranu gsau přistawenj tři slaupkové kamennj, z bjlého mramoru wytesanj, ne welicj, hranatj, gsauc gedn k druhému prampauchy na hoře spogenj, a při zemi dole při nich stružka, neb žlábek mramorowý, též i z druhé strany proti půl noci, gsau také třj slaupci a žlábek. Ti žlábcj gsau proto udělány, že když pršj, woda spadá s wýzky, která nad geskyňkau Božjho hrobu gest, do těch žlábků, a odtud se tratj do země. Ty slaupky mramorowé s obou stran geskyňky Božjho hrobu, tušjm že swatá Helena proto kázala předělati, a neb přistawěti zewnitř k geskyňce Božjho hrobu, aby pewněšj a stálegšj byla, neb nehádám aby Božj hrob takowý spůsob měl zewnitř toho času, když tělo Krista Pána do něho bylo položeno, gak nynj má, než že gest wěc byla sprostá, tak gakž ze skály wytesán byl. Wšak swatá Helena ke cti a chwále Pánu Bohu wšemohaucjmu, a pro poctiwost toho mjsta, rozkázala geg tak zewnitř otesati, a těmi mramorowými slaupy, a taflemi, též i tu druhau geskyňku před njm ošlechtiti a ozdobiti: gakož pak i gesličky, w kterých Kristus Pán gsauc dětátkem položen býti ráčil, o čemž na swém mjstě položjm. Na západnj stranu k geskyňce Božjho hrobu, gest opět giná přistawená, neb přidělaná

kaplička, co něgáká komůrka, a ta má zdýlj okolo čtrnácti noh, na šjř pak proti západu, má okolo dwadcti třech noh, od západu gsau do nj dvěře, a ta kaplička zadnj gest zwejšj wjce nežli látra, na hoře má na dwa lokty zwejšj mřžky dřewěnné okolo, a na to stfechu prkennau na stranu západnj, kudy gsau do nj dvěře, má dvě okna, s každé stranny dweřj gedno, a w nich mřžky dřewěnné: též má proti poledni okna dvě, gedno weliké s mřžkau dřewěnnau, druhé malé s mřžj železnau, njzké w rohu: proti půl noci má také čtyři okna, dvě weliké s mřžkami dřewěnnými, a dvě malé s železnými. Gest ta kaplička wnitř klenuta, a w nj oltář, a držj gi křestané (Jakobitae), w té gsem wnitř nebyl, neb byla zawřená, než co gsem tam okny skrz ty mřžky hleděl. A tak stogj tři kaplice gedna za druhau samy o sobě, prostřed toho placu, který mezi tjm ambitem gest, a když na ně po předku pohledjš, stoge proti dweřům přednj geskyňky, zdagj se, že gest wsecho gedna wěc. Ta přednj geskyňka čtwerhraná proti weychodu, druhá geskyňka Božjho hrobu za nj, a třetj ta zadnj kaplička, kterau držj Jakobitae. A tak geskyňka Božjho hrobu, neb hrob Božj, stogj prostřed těch dwau: neb k geskyňce Božjho hrobu proti weychodnj straně, gest připogená ta geskyňka čtwerhraná, a proti západnj straně, gest k nj připogena ta kaplice Jakobitská, protož geskyňky Božjho hrobu newiděti zewnitř, než ze dwau stran, totiž proti poledni a půl noci, a proti weychodu a západu, gsau tyto dvě kaplice na hoře psané k nj připogené. Giž jsem popsal spůsob geskyňky Božjho hrobu, i té druhé geskyňky, která před nj gest, tolikéz také té třetj kapličky, která zadu za nj stogj, gaký spůsob magj zewnitř: tuto giž položjm, gaký spůsob má geskyňka Božjho hrobu, neb Božj hrob wnitř, též ta geskyňka napřed čtwerhraná: před tau přednj geskyňkau, která gest proti weychodu, gsau s obau stran dweřj zewnitř lawičky, neb sedadla kamenné, na sáh zdýlj neb wjc, z šjřj asi dwau pjdj dobrých: též od těch lawiček a dweřj, té přednj geskyňky, gest wejš trošku dlážděno mramorem, nežli ginde okolo Božjho hrobu, a to až k kůru téhož kostela, dvěře, které gsau proti weychodu, do té přednj geskyňky, gsau ne welmi weliké, a když gimi tam weyde, gest wnitř geskyňka čtwerhraná, dosti prostranná, co by asi do nj mohlo dwanáct osob wgjtj, a neb wjce, a ta gest tesaná na hoře okrauhle, co walný skljpek, po stranách wšudy wnitř ozdobená, neb tafflowaná tabulemi pěknými mramorowými, též dlážděná pěkně mramorem, krom stropu neb wrchu, který gest

wšecken z celého kamene, a skály wytesán, gak tehďáz byl za Pána Krista. W té geskyněce ležj kus kamene čtwerhraného, asi dwau pjdj zdýlj, dwau zšjřj, zweyšj pak okolo čtyř pjdj, a ten kus ležj právě před dwěrci, kterými se gde do geskyněky Božjho hrobu od dwěrce nedaleko, a to gest ten kus od toho kamene, kterým byli dwře hrobowé, totiž geskyněky Božjho hrobu zawaleny. Ostatek toho kamene gest na hůře Sion, na oltári w kosteljku u swatého Salvatora, kde byl dům Kayfášů, o čemž napřed powědjno, ten kámen odwaliw anděl Páně odedweřj hrobowých, posadil se na něm, gakž o tom pjsě swatý Matauš Ewangelista w swém čtenj, sic w té přednj geskyněce nic giného nenj než okna gsau do nj, o kterých gsem napřed položil, když gsem gi zewnitř popisowal, ale málo tam gjmi swětla gde, protož gest wnitř dosti tmawá. Potom w téz prwnj geskyněce, gsau malé dwěrce proti weychodu, kterými se gde do geskyněky Božjho hrobu, njzko při zemi, a gsau tak auzké a malé, že člowěk dobře se sehna tam sotwa wegde, a ty dwěrce byly zawalené kamenem tjm welikým, k kterým dwěrčům přisedšě Marie řekly, i kdo nám odwalj kámen ode dweřj hrobowých etc. A když těmi dwěrci malými tam wegdeš, tehdy wegde se do geskyněky Božjho hrobu, w které tělo Krista Pána položeno bylo, ta geskyněka gest zdýlj málo wjc než sáhu, (rozuměg dýl od weychodu proti západu) a z šjřj též asi sáhu, zweyšj pak gest prostředku mne, a pjdj weyš, to gest třj loket Pražských a pjdj, ta geskyněka gest wnitř čtwerhrané tesaná, na čtyři uhly, co by byl mály čtwerhraný walnj skljpek a wšudy po wšech stranách tafLOWaná, a ozdobená mramorowými a alabastrowými pěknými taflemi, též dlážděná pěkně mramorem dole, ale wrch té geskyně neb strop, gest tesaná okrauhle co walnj skljpek, a ten gest ze skály, tak gak byl tehďáz, když tělo Krista Pána tam leželo. Do té geskyněky Božjho hrobu, nenj žádného okna, ani djry od nikudž, než hořj tam ustawičně we dne i w noci mnoho lamp, w kterých se pálj dřewěnný oleg, to gest oliwowý, protož gest ta geskyněka Božjho hrobu wnitř černá a učaďená, a zwlášť wrch neb strop od swětla a lamp, které tam hořj: w té geskyněce Božjho hrobu pak to mjsto kde leželo tělo Krista Pána, gest při stěně též geskyněky půinočnj, a gest to mjsto wšecko ohraženě mramorem čistým, a má na dýl gak gsem ge měřil, a mju toho geště po dnes má, bez mála půl čtwrta lokte Pražského, z šjřj pěti čtwrtj lokte, zweyšj od země půl druhého lokte, a to gest tak co nĕgaký oltář, neb gest na hoře welikým ka-

ménem mramorovým přikryté, ač ta všecka geskyňka slowe hrob Božj, neb gest ze skály samorostlé wytesaná, a wsickni čtyřj Ewangelistowé gi hrobem gmenugj, a w nj tělo Krista Pána leželo, ale wsak obzwláště a vlastně to mjsto w též geskyňce, na kterém tělo Páně obwinuté w plátno položeno bylo, gest ohražené mramorem, a gest co oltář neb hrob nĕgaký. Protož to mjsto, na kterém tělo Páně leželo, na tento čas se widĕti nemůž, leč by toho mramorowého kamene odwalowal, kterým přikryto gest, čehož gistĕ žádnému snadno, aby tjm heybati mĕl, nedopustj. Prawili mi, že léta Pánĕ 1515 když gest cjsař Turecký Selimanus, zeml swatau pod swau moc podmanil, a sám osobně do Jeruzaléma byl přigel, hrob Krista Pána, ohleduge, tento kámen weliký, kterým to mjsto, na kterém tělo Krista Pána leželo, přikryto gest, wyzdwihnauti kázal, domnjwage se, žeby tu křĕšťané nĕgaký weliký a znamenitý poklad mĕli, i nenalezše tu nic, než mjsto prázdné, zase to přikryti a zadĕlati rozkázal, a darowawše Guardyana a konwent hory Sion, přeč odgel, a tjm kamenem že od té chwile heybáno nenj až posawád. Proč gest swatá Helena to mjsto tak ohraditi a přikryti dala, toho newjm, snad proto, aby po něm choditi, a na ně šlepati nemohli, a od něho nic neuráželi, ani ho gak porušowali, a neb pro nĕgakau ginau hodnau přjčinu. A tak geden konec nadýl toho hrobu dotýká stĕny geskyňky, proti stranĕ východnj, druhý proti západnj: mezi hrob a stĕnu geskyňky polednj, mohau tam wgjtĕ čtyři osoby, stogj wedlé sebe nad hrobem, totiž nad tjm mjstem, které gest ohražené kamenem, a gest co nĕgaký oltář. U půlnočnj strany geskyňky, stogj Archa dřewĕnná, stará, učadĕná od swĕtla a lamp, které tam hořj, a na nj namalowáno gak geštĕ znáti *Resurrectio Christi*, kterak Kristus Pán z hrobu wstává, takowý spůsob máš wnitř gistĕ geskyňky té, w které tělo Krista Pána leželo, a hrobu Božjho. Také se wĕdĕti má, že ta přednj geskyňka čtwerhraná, která gest proti východu připogená k Božjmu hrobu, též i ta geskyňka Božjho hrobu, gsau obĕ z skály samorostlé wytesané: A protož gá ge tuto wšudy geskyňkami gmenugj, neb i swatý Lucianus hrob Panĕ geskynj gmenuge, těmito slowy: *Antrum quicque illud, quod awrlis inferni januis corpus denuo reddidit animatum etc.* Než toliko že gsau zewnitř i wnitř ozdobenĕ, a tafllowanĕ taflemi, neb tabulemi mramorowými, a alabastrowými, pěknými, krom wrchu, neb stropu wnitř, kteréžto tafle držj se při nich na železich, než kdyby ty tafle mramorowé zewnitř i wnitř odebral,

zůstalyby geskyňky samy o sobě z kamene samorostlého wytesané, tak gakž gsau toho času byly za Krista Pána, než ta třetj kaplička zadnj, která gest připogená k geskyňce Božjho hrobu proti západu, ta gest stawená, a dělaná z kamenj etc. Než swatá Helena, gak gsem na hoře powěděl, pro čest a chwálu Božj a poctiwost těch mjst ge tak mramorem ozdobiť dala, neb když Jozef z Arymatye, wzaw tělo Krista Pána, obwinuw ge w plátno čisté, wložil do hrobu swého nowého, kterýž byl udělal w skále, a přiwaliw kamen weliký ke dwerům hrobowým, odšel gest, gak o tom Ewangelistowé pjšj, a ten kámen byl gest přiwalen k těm dwerům malým geskyňky Božjho hrobu, kterého potom anděl Páně sstaupiw s nebe odwaliw, na něm se posadil, i seděti gest na něm bez pochyby musel, w té přednj geskyňce čtwerhrané, která gest tau Božjho hrobu; a též do té přednj gsau Marie wešly, když spolu rozmlauwaly, kdo nám odwalj kámen od dwerj hrobowých, gako swatý Marek Ewangelista pjše, a potom teprw wšdeše do hrobu mládence sedjcgjo po prawé straně, neb gak gsem na hoře powěděl, dwerě do hrobu Páně gsau proti východu, a mjsto kde leželo tělo geho, gest při půlnočnj straně stěny geskyňky: neb tělo Páně bylo gest položeno nohami proti východu, a hlawau proti západu. A tak bezpochyby anděl seděl gest na tom mjstě, tu kde Krista Pána tělo leželo, kde nynj gest to mjsto co oltář obdělané, a přikryté tjm hrubým kamenem, na prawé straně geskyňky Božjho hrobu, neb i anděl k Mariim řekl: »A ay mjsto, kdežto geg byli položili.« Gak o tom swatý Marek wypisuge w poslednj swé kapitole. Též swatý Jan, když předběhl swatého Petra k hrobu wešel gest do té přednj geskyňky, a potom skloniw se, i uhlédal prostěradla. Neb ginač do hrobu pohleděti nemohl, než skloně se, neb gsau dwerky do něho malé, a njzké, gak máš na hoře; neb i swatý Lukáš pjše o swatým Petru, že schýliw se uzřel prostěradla sama položená.

2. Pogem a wýměr zázraků.

01

Františka Gabulky,

lokalisty Konogedského.

Gedna z neydůležitějšch otázek zgeweného a protož katolického náboženstwj gestů ta: co gest zázrak? Na zázraku totiž zakládá se wšelike zgewenj. Zgewuge se sice také Bůh člowěku rozumem a swědomjm podlé slow swatého Pawla (*Řjm. 2, 14.*) „Pohané sami gsau sobě zákonem, okazugjce djlo zákona napsané na srdcích swých.“ Taktěž lze Boha z přjrody poznati, podlé slow swatého Žalmisty (*18. 1.*) „Nebesa wyprawugj sláwu Božj;“ a podlé sw. Pawla (*Řjm. 1, 20.*) „Božstwj, a gehu wěčná moc skrze ty věci, které učiněny gsau, spatřjna býwá.“ Žádný wšak nenj s to, dokázati, žeby se Bůh také mimopřirozeným, do smyslů padagjcjm způsobem člowěku zgewiti nemohl neb neměl, zwláště powážjmeli, že přirozené zgewenj, při stáwagjcj zkáze lidského ducha k gehu spáse nestačj, a že se protož zgewenj mimopřirodné w skutku stalo. Od skutečnosti k možnosti zawjrá se totiž neomylně. Než základ wšeho mimopřirodnjho zgewenj, budiž newjm co giného mluweno, gest a zůstane zázrak. Protož i také maudrost zlowolného wěku, chtjc zgewenau wjru

wywráti, s takovým úsiljím proti zázrakům bro-
dila a brodj.

A co pak gest zázrak? Pogem zázraku má každý, učený i neučený, gak mile rozumu užjwati počne we swé mysli. Gá se domnjwám, že každý wjce při tomto nežli při giných slowech na mysli má, prawý pogemu, ač, kdyby slowy wygádríti měl, co zázrak gest, spjše příklad nežli zewrubný wýměr zázraku powědělby. Toto poslednj nenj totiž wěc snadná, a zdá se, že článkoslowcowé, zpoléhagjce na příklady historicky pogištěných zázraků, tento pogem slowy nedostatečnými spjše gen naznačili, nežli dokonale wyměřili. Tjm se také stává, že nepřátelé zgewené wjry w neurčitosti takové nalezagj dosti příležitosti, aby auhlednými námjtkami tento wjry základ podkopáwali, a lpjce dle obyčege nowowěké oswěty na slowech, pro gich nedostatečnost wěc samu zawrhowali. Čas gest, aby gim mudrcwtj a pěkná uměnj, gichž s takovým prospěchem proti prawé wjře užjwagj, opět odňata, a gak gindy býwalo, k prospěchu této wjry, ač ona bez nich pozůstáwati může, obrácena byla. Rozwinu, co mysljm:

Prawilo a prawj se 1) *Zázrak gest událost, nadpřirozená, anebo sem tam i protipřirozená.* Chce se tu neomylně říci, že událost taková, poněwadž swého původu we wěcech tohoto swěta nemá, nad swět powýšena, a Bohu připsána býti musj. Gest tu tehdy neyprwé diwno, pročby se toto k Bohu potaženj do wýměru nesmělo wzjti, a muselo teprw

z něho býti wywozeno, a pročby nemohlo potaženj to i z powahy samé události wyswjtati, a muselo se toliko z toho, že nad přjrodu sahá, dokazowati? Dále namjtalo se wýměru tomuto, a ne bez prospěchu, že tehdy, poněwadž zázrak nad přjrodu sahati má, tato nám neyprwé naskrz powědoma býti musj, abychom poznali, co nad ni powýšeno gest; to wšak, že dosawáde mjsta nemá, následowně že zázrak s plnau gistotau poznán býti nemůže. Odpowěděno owšem: že, pakli nemůžeme s plnau gistotau řjci, co přjroda může, předce co nemůže, anebo „to nemůže“ že řjci můžeme. Ale gest to klamně zdánj, které si skutečností zběhlého zázraku pomáhá, nemoha we swém wýměru pomoci naleznauti. Nemožnost gest to, co sahá přes meze možnosti; následowně musj dřjwe tato auplně poznána býti, máli se o tomté důwodně sauditi, a sauditi nedůwodně nebude snad chtjt žádný we věcech swého spasenj, nebude to chtjti zwláště křestanský mudrc. Kromě to musj sice zázrak mimo přjrodu pozůstáwati, ginák gsa z přjrody, přestalyby zázrakem býti. Ale nepochopuge se, pročby musel zrowna *nad* přjrodu sahati. Bůh gest Pán gak přjrody tak zázraku; přjroda wyprawuge sláwu Božj, a když zázrak takowého gest způsobu gako přjroda, i on sláwu a působenj Božj dostatečně osvědčiti může a osvědčuge. Odtud také widěti, gak neprawý gest wýměr zázraku gako události protipřjrodné, z něhožby mohlo wywáděno býti, že, poněwadž Bůh přjrody Pán gest, a tehdy proti nj a proti sobě

býti nemůže, zázrak marný přelud lidské mysli býti musj. Protož giž od sw. Augustina zawržen byl wýměr tento, a sotwa podotknutj zasluhuje.

Neomylně zawdal tento wýměr mnohonásobnau přjcinu k uwozenj zázraků do pochybnosti, ano i do podezřenj, gakoby paubé výsledky vyššjho poznánj přjrody býti měli. Básnjk Bedřich Šiller we swých historických Rozmanitostech: *Die Sendung Moisis*. Swazek 26. (wyd. štyrsk. Hradci 1824.) dáwa na konci na srozuměna: že zázrakowé Moyžšowi byli gen přirozené keykly, kterých otupělý národ židowský nemoha pochopiti, za zázraky držel. Podobným způsobem giný básnjk (neboť se zdá, že giž w tom básnickém wěku žigeme, o němž mluwj sw. Pawel. II. *Tim.* 4, 3.) P. Zachariáš Werner we swém spisu: *Die Söhne des Thals*. II. djl, gež byl před swým ku katolictwj obrácenjm sepsal, takowé wěci skrze swé newiditelné mudrce, přjrodu dokonalegi znagjcj, dáwa konati, žeby snadno za zázraky platiti mohly. Semto i námjtky z animálnjho maĝnetyzmu proti zázrakům činěné, náležegj.

Prawj se, od giných člankoslowců 2) *Zázrak gest událost, přjmo od Boha pocházegjcj*. Činj se totiž rozdjł mezi přjmým a nepřjmým působenjm Božjm. Co wywodj přjroda, nazýwá se nepřjmým skutkem Božjm, protože gj Bůh co nástroge swého působenj užjwá; co činj Bůh přjmo bez užjwánj přjrody, nazýwá se zázrak. Tento wýměr zdá se na prwnj pohled zauplna k swému

pogemu připadagcjcj, a w skutku mnohem bljže nežli předešlý k němu stogj; zapljtá se wšak předce do rozličných obtjžj, a nemalé negistoty plodj. Nenj totiž snadno, ano gest i nemožno člowěku wyzpytowati, co přjmé a nepřjmé působenj Božj gest, kde které začjuá, kde dokonáwá, a to proto, že neznagjce ani bytnost, vlastnosti, sjlu, meze počet stwořených wěcj, tjm méně můžeme opowázliwě (*Řjm. 11, 33.*) chtjt působenj Božj wystihnauti, abychom, které gest přjmé a které nepřjmé ustanowiti mohli. Pakli se wěc nenáležitá a nemožná co podstata zázraku do geho wýměru položila, nebude moci zázrak nikdy s gistotau sauzen a poznán býti. Gestit také z gedné strany a musj býti i w přjrodě přjmé působenj Božj. *Primum movens* přjrodozpytatelů, a Božj zachowánj wšech přirozených wěcj, co gest giného nežli přjmé působenj Božj? A předce ge zázrakem w přjrném toho slowa smyslu nenazywáme. Z druhé strany newidj se, pročby se Bůh nepřjmého působenj w zázraku zdržeti musel? Když poslal Angela swého k lidem, zdaliž to nebyla zázračná událost? a předce nepřjmé, nástrogné působenj Božj. Gen když patrně widěti, že událost z přjrody nenj, a že od žádného kromě Wšemohaucjho nemůže pocházeti, buď od Něho přjmo nebo nepřjmo konána, gestit předce zázrak. Z čehož patrně nedostatečnost wýměru toho wyswjtá.

Od giných byl tudy tento wýměr nawržen:

3) Zázrak gest čin, činjcjho přewyšugjcj. Myslj

se tu totiž na působení Boží, kteréž z nedostatečnosti činného vysvětlení má, a vysvětlení. Ale právě proti tomuto okorování musí se nejprve otázka učiniti: proč se pravý působitel do výměru nepřijímá, a proč se toliko na nedostatečném nástroji? K čemu oklika, když se jde k nástroji, když nás zázrak přivádí k Bohu vede, zřetelně, jakoby zázrak jen v potaženosti, a nikoliv samostatně počítat a výměrem býti nemohl? Mimo to dává výměr tento opět hroznou příležitost k zbytečným domněnkám, pochybnostem, a nekonečným námětkám: že snad zázrak jest toliko klam, že činitel byl vyššího umění nežli diváci, že uměl snad opatrně svůj čin k podivnosti nástroji, že bylo snad z pověsti k podivnému činu mnoho přidáno a on až k zázraku zveličen atd. atd., námětky, jenž nikoliv výměrem a jeho podstatnými znaky, ale toliko skutečnými, jednotně naproti postavenými zázraky vyvracovány býti mohou, když se totiž v zázracích skutečně zřejmých vlastností hledají a vidí, které zázračnosti dostatečně dokazují, ale ve výměru se nenalezají ani hledány ani uvažovány býti nemohou, z čehož tohoto výměru nedostatečnost patrně vysvětluje. Hodilby se tento výměr k smyslu pověstného P. Dokt. Paula, z Haidelberku, jenž ve svém přirozeném rozboru všech zázraků (Sophronizon) podobným způsobem zázraky rozbírá a rušiti se snaží. Také se v tomto výměru zázraky Spasitelovy poníjí nemohou, jehožto skutkové, nepřevyšující mocnost

činjcjo předce zázrakowé byli, což se i wúbec o tomto wýměru řjci může, pakli se na událost zázraku, nýbrž na geho prawého půwodce, Boha, mysl obracj. Žádná událost zázračná totiž nepřewyšuge mocnost činjcjo Boha, a předce gest gedna každá zázrak. Protož se tento wýměr kromě pana Dederleyna málo komu ljbil.

Ginj tudy, zwláště nowěgšj, položili zázraku wýměr tento: 4) *Zázrak gest neobyčegnjj přjběh ku potwrzenj něgakého mrawného učenj wykonanj*. Kdyby w něm nestálo slowjčko „neobyčegnj“ mohlbj člověk, geg čtaucj, dle něho se domnjwati, že zázrakowé gakási wšednj nepatrná wěc gsau, kterými tak asi, gako swými důwody mudrcowé swá zdánj dle potřeby dowozugj; takowá newšj-mawá, abych neřekl nadutá chladnost se w něm zawjrá. Podlé tohoto wýměru mohlbj ledakterý keykljř, asi tak gako powěstný Filadelfia zázraky dělati, nemage ničeho zapotřebj nežli ku swým neobyčegnjm kauskům něgaká mrawná naučenj přiwěšowati. Aspoň se Apollonia Tyanského w tomto wýměru dobře ponjti dagj, čehož nepřátelé wjry práwě tak žádostiwi gsau. Také gest slowjčko „neobyčegnj“ welmi neurčité, ano wědecké určivosti, které předce w tak důležitých wěcech, gako gest zázrak, potřebj, téměř neschopné. Dále se newidj, pročby Bůh gen k potwrzenj něgakého mrawného učenj zázraky konati musel; gsaut zázrakowé před rukama ku potwrzenj článků wjry (*Mat. 9, 6.*) ku pomoci člověka k Bohu se utj-

kagjcjmu (IV. královsk. 4. 5.) Posléze zapljtá se tento wýměr gestě do giné obtjžnosti. Swědomj totiž, pádem člowěka porušené nenj s to, dokonale a s plnau gistotau rozsauditi, co mrawného gest. Pohané měli krádež, ukrutnost, chlipnost atd. za věci mrawně dowolené, toliko z občanských a zdrawoměrných ohledů ge zapowjdagjce, práwě tak, gak gich w tom nowěgšj Racionalisté (*Cannabich: Eine mässige Fornikation ist erlaubt*) šlakugj. Práwě proto bylo zapotřebj zázraků a nowého mimopřirozeného obgewenj wůle Božj, protože rozum a swědomj k gegjmu a k mrawnosti poznánj nepostačowaly. Kdyby však mrawnost podstatně do wýměru zázraku náležeti měla, dokazowalaby se aspoň z částky kolemchodně mrawnost z mrawnosti.

5) Wýměr Kantůw, a gemu podobných nadutých hlaw: *zázrak gest úkaz, ze zákonů nám nepowědomjch wypleywgjcy*, neylépe mlčenjm pominauti, protože kdo zlowolně oči před sluncem zawjrá, nikdy ani neygasněgšj geho záře nespatrij. Totěž platj o wýměrech gak nedostatečných tak opowážliwých pana Wolfa, a Spinozy. (Listy hist. pol. 10. swaz. 1845 str. 785.) Pomjgegj totiž, Bohu chwála, časowé, kde se myslilo, že swobodná myšlénka pauze důwodům a žádné mrawností nepodléhá, a že tu toliko o omylu a o žádné nikdy mrawností mluweno býti nemůže. Spjše se počjná, a to we smyslu staršjch polemiků, na mrawné prohřešowánj se rozumem mysliti. „Neyno-

wěgšj mudretwj, dj časopis Sion roku 1845 str. 179, hágj záhadu: že se wšeliké poznánj na chtěnj zakládá; a tak gest w skutku.“ Twrzenj toto wyswětluge dokonalegi P. Prof. Döllinger we swé akademické řeči roku 1845. řka: „Stařj počtali maudrost, gakožto poznánj dobrého mezi ctnosti, protože bez toho i poznánj i sebeklam do okrsku swobody a swobodné wůle náležj.“ A w dalšj řeči pokračuge takto: „Wšeliké poznánj w okresku mrawném newymáhá se paubým zápole-njm rozumu, ginákby bystrý a vzdělaný nad newzdě-laného w poznánj dobrého a zlého daleko wynikal. Ale tak tomu není; spjše nelze člowěku myslj ponjtí, čeho spolu do srdce nepogal, a pakli swau wůli za-twrdil, i gehu rozum ku poznánj prawdy zatwrđj se.“ Wyřkl swými slowy právě to, co prawj kdesi geden nábožný Spisowatel: *Agunt non ratio-cinio sed arbitrio voluntatis utique perversissimae homines perversi, veritatis inimici.* Wyřkl, co dj sw. Pawel (*Skutk. 28, 27.*) řka: „Zhrublo srdce lidu tohoto, a ušima těžce slyšeli, a oči swé za-wřeli, aby snad newiděli očima a ušima neslyšeli, a srdcem nerozuměli, a neobrátili se, abych gich neuzdrawil.“ Když se přewrácené počňánj mu-drcům wěku wyteyká, není to ani neláska ani po-tupa, ani křiwé posuzowánj. Ta a to gest na ne-prawdě neb neprávou založena; zde wšak i prawda i práwo. Kdo by řekl dáblu, že dábel gest, ne-ěinj mu ani křiwdy, aniž mluwj neprawé wěci; spjše kdyby mlčel, anebo ho omlauwal; mluwilby

neprawdu, a činilby lidskému pokolenj křiwdu, od-
 nymage mu gakožto geho spoluaud weystrahu, anebo
 slauže dokonce k aurazu geho. Tak gest i s ne-
 přátely prawdy. Nenj možná sobě mysliti, žeby
 totiž gegich proti prawdě počjnánj toliko z newě-
 domosti aneb z nedostatečnosti lidské pocházelo,
 a tudy téměř anebo docela wšj zlowolnosti prázdno
 bylo. Magj' zagisté bystrý rozum, we wychytra-
 lých námjtkách se wygewugjcj; mohliby protož,
 snažjce se, wšelike zámoty, sebe spletenějšj a těžšj,
 ležjckj kolikráte na cestě prawdy, rozebrati, wyga-
 sniti, a takto swým méně bystrým bližnjm dle
 swého powolánj ku spáse býti. „Neboť gestliže
 tak mnoho wěděti mohli, dj (*Maudr. 13, 9.*) že
 mohli wěk wystihnauti, kterak geho Pána snadněgi
 nenalezli?“ To byla gegich powinnost, k tomu od
 Boha bystrost rozumu obdrželi. Když ho neužj-
 wagj takto, když ho spjše proti prawdě obracegj,
 gest tu i prawda i práwo, ano gest to powinnost
 gich zlowolnými nepřátely prawdy nazýwati. Na
 těchto základech a nikoliw na matném zdánj musj
 křesťanská láska státi a stawena býti.

Ale giž čas, abych o zázraku i swé mjněnj
 řekl a osprawedlnil. Prawjm tehdy: že zázrak
 nic giného nenj nežli: *mimopřjrodnj, do smyslů
 padagjcj událost, zraky božského působenj w sobě
 magjcj.* Prawjm:

a) *Mimopřjrodnj.* Neb gakkoli gest přjroda
 (*Řjm. 1, 23. Žalm, 18. Maudr. 13, 1.*) prawě
 poznáwadlo Božj, gakkoli každá i ta neynepatř-

něgšj muška hlásá sláwu Božj, a kdosi ze stěbla, na cestě pohozeného, byl w stawu gestosti Božj dokazowati; a gestliže nám owšednělo, a moc důkaznau před očima našima tratj, to toliko, gak pěkně wykládá sw. Augustin (*Praet. 24. in Joan.*) z našj newšjmawosti pocházj; nesmj předce zázrak aučinek přjrody býti, ginák bylby djlo gegj, a dokazowalby sice gako celá přjroda sláwu Božj, ale nebylby zázrak w přjnsném smyłu slowa toho, gako njm celá přjroda nenj. I kdyby zázrak na přjrodu, gako na swüg podklad wštěpowán byl, gako horaucj křowj Mogžjšowo, musj co k přjrodě a co k zázraku náležj, k rozeznánj býti; kdyby se rozeznati a rozmjsiti nedalo, bude zázrak pochybný, neb toliko podiwnau neobyčegnau událostj slauti. Ráz božský, w přjrodě pozůstawagjcj, může sice k poznánj téhož rázu, w zázraku se zgewugjcjho slaužitj, ale gsau to předce dvě rozdjlné, nesmj-sitedlné, ne sice proti sobě ale wedlé sebe pozůstawagjcj věci, přjroda a zázrak, w nichžto obau geden a týž půwod, totiž Bůh se wygewuge, z nichžto ale každá samostatně pozůstawá a wygewuge sláwu Božj. Prawjm dále:

b) Do smyslů padagjcj událost. Kdyby ne-
padala do smyslů, kdyby byla toliko duchownj
působenj Božj w duši lidskau, nemohlaby zázrakem
slauti, ale slaulaby wnuknutj, nadchnutj, milost, po-
sila neb oswjcenj Božj; kteréžto věci gediné teh-
dáž zázračné slowau, když we widitedlné aučinky
na gewo wycházegj, gako obrácenj sw. Pawla.

Nám totiž z ducha a ze smylů sestáwagjcjm lidem může se Bůh též podle smyslů zgewiti. Prwnj se děge wnuknutjm neb oswjcenjm, kteréžto owšem k přeswědčenj sebe welkých, a geště wětsjch důkazů k přeswědčenj giných potřebuge; druhé mnohem bezpečnějšj, protože patrné a widitedlné, a netoliko weškerau dušewnj mocj ale i smyslem skaumatedlné zgewenj děge se přírodau a zázrakem. Žeby duch nemohl w smysly působiti, gest mar-nomluwenj zpupného nerozumu, gehož sama zkušenost porážj. Působj Bůh, tento pauhý duch, w smysly naše přírodau; tu máme nepřjmé, (působj naše vlastnj duše, owšem newjme gak, w smysly naše), tu máme přjmé ducha we smysly působenj. Mau-drost welkomyslitelů, popjragjcjch možné spogenj mezi duchem a hmotau, wyswjtá neypatrněgi odtud, že ani co hmota gest, wědecky řjci nemohau. Pra-wjwm dále:

c) Magjcj w sobě zraky božského působenj; a to gest neypodstatnějšj každého zázraku a hlawnj známka. Musj totiž z původu, z powahy, ze všech stránek a částek zázračné události patrnó býti, že od žádného giného nepocházj, a pocházeti nemůže nežli od Boha; musj se w nj okazowati všemo-haucnost, swatost, dobrota a ostatnj vlastnosti Božj, a to negen w něgakém nadobyčegném stupni, nýbrž we swé neskončenosti; a protož přede všjwm swrchowaná, všudy a nade všjwm wládnaucj (*Řjm. 11, 26.*) moc, gakožto podstatná známka Božj. Gak mile tento ráz božstwj na události nenj patrný,

neb gest pochybný: nenj patrná, nébrž pochybná zázračnost geho. Gen že se netoliko na osamělý děg, nýbrž i na všecky, k němu náležejc, a w něm podstatně obsažené okoličnosti, slova a swědectwj hleděti, a co k celosti podstatně přináležj, i w celosti uvažowáno býti musj. Dábelské a lidské keykly snadno poznati podlé gegich zlých vlastnostj, podlé marnosti a malichernosti, neywjce však podlé toho, že neskončenosti a swrchowanosti, tohoto podstatného božského rázu nemagj, právě tak gako se hádkowé Egyptských popů od draka Mogžjšowa rozeznawali. (*2. Mogžjš 7, 12. 8, 19.*)

Prawost předloženého wýměru wyswjta z následugjcjo :

a) Wšecky prawé zázraky, když se podlé tohoto wýměru zkaušegj, srownawagj se s njm, a gestli se s njm nezrownawagj, přestawagj prawými zázraky býti. O čem se twrditi nemůže, že od Boha pocházj, a spolu kroměpřjrodné a do smyslů padagjcj gest, to nemůže nikterak zázrakem nazwáno býti. Sebe znamenitějšj porážka nepřátel, sebe násilnějšj bauře, gak daleko w přjrodě gednagjcjch a působjcjch přjčin založeny gsau, proměněnj smyslu člowěka, nenj zázrak ani podlé pogemu, ani podlé předloženého wýměru. Deyme tomu ale, že w bogi neb bauři, neb při obráčenj sw. Pawla, se zgewil muž swěta nadpozemského, genž ochrany, pomoci a prospěchu udělowal, a hned počne událost zázračná býti. To dobrým důwodem, že we wýměru zrakowé zázraku dostatečně wygádřeni gsau,

a že pogem prawými slowy oděn gest. Prawý pogem se skutečnostj, a prawý wýměr s pogmem se srownáwati musj; tyto tři věci gedna druhau stogj, a gedna druhau dowozena, a počjnage od skutečnosti a wracege se k nj, napravowána býti musj.

β) Srownává se wýměr tento s pogmem zá-
zraku u všech lidj. Každý zagisté, učený i ne-
učený, pohan, žid, křesťan, gmenugjce zázrak, od-
tahugj se w mysli od přírody a všech věcj wez-
degšjch, a myslj na božstwj; magj protož ráz a
zraky božského působenj za podstatu zázraku. To
i mnozj we swých nowěgšjch spisech owšem gen
wjce napowěděli nežli obšjrně wyřkli. P. Mikuláš
Fergola, slawný matematik našeho wěku w Nea-
poli († 1824.) dj we swém spisu: *Teorica de-*
miracoli r. 1844. od Prof. Flauti wydaném: „Zá-
zrak gest ukaz, který se žádným přirozeným způ-
sobem wyložiti nedá.“ Slawný časopis Sion našeho
wěku na rok 1843. str. 63. mluwj nápodobně:
„Zázrak gest obgewenj se Boha w přírodě a his-
torii.“ Chce neomylně řjci, že se Bůh dwogjm
způsobem, buď přírodau, buď kromě přírody w hi-
storii, to gest w děgch a zázracjch zgewiti může
a zgewuge. Nábožný Silbert prawj we swých
hogných spisech kdesi: „Zázrakowé gsau řeč Ney-
vyššjho.“ P. Holubář, náš vlastenec wygádruge
se we smysl zárowný, když prawj: Časop. pro
kat. duch. II. 1843. str. 283. „Zázrak gest wkro-
čenj božstwa.“ Poslěz onen slawný mudrc a za-
stawatel katolické prawdy w Anglicku, Tomáš

Moore (časop. II. 1840. str. 372.) rokuge zároveň, rka: „Přirozenost a rozum poukazugj, že nebyli tito diwowé mocj přirozenau působeni, ale že se božskau všemocnostj stali. Ano netoliko přátelé prawdy, ale i sami zlowolnj mudrcowé nových časů musegj proti swé vůli přisvědčowati, anto totiž, chjce wywraceti zázraky, ge buď přirodau, buď podwodem, buď gakýmkoli obyčegným způsobem wykládagj, gen aby gim božského rázu a zraku odňali; i oni tedy tento znak za podstatu zázraku magj.

7) Srownává se s Pjsemem, s tauto listinau Božj, zárodky wšj prawdy a všeho uměnj w sobě zawjragjce; ano wýměr tento z Pjsma Božjho wýnat gest. Toto, nazýwage zázrak (II. Mogž. 8. 19. V. Mogž. 6, 22. Žalm 43, 3. Mat. 12, 38. Mar. 6; 2. Luk. 11, 20. Jan 5, 36. a 12. 37. Skutk. 2, 22. Žid. 2, 4.) prstem, rukau, znamenjm, skutkem, mocj Božj, na Boha a na zraky, Božského působenj, kromě přirody se zgewugjceho podstatu gehu stawj. Když Farao (II. Mogž. 7. 11.) Mogžjšowa draka swými popy nápodobniti dal, což tjm chtěl giného řjci, nežli že drak Mogžjšůw zázrak nenj, poněwadž gehu lidé totěž činiti mohau? A když popowé wyznali: (Mogž. II. 8, 19.) „Tuto gest prst Božj!“ což giného chtěli tjm řjci, nežli: to se neděge přirozeným způsobem, tu widěti znaky božského působenj, to od žádného kromě Boha nepocházj? — Taktěž Farizeowé, hledagjce (Mat. 12, 38.) zázraku na nebi, což giného chtěli tjm wygewiti, nežli, že

se gim nezdagj pozemštyj zázrakowé dosti důwodni, dokawáde nebudau na nebi potwrzeni, kdež totiž Bůh bydlj a włádne? I oni tedy ráz božského působenj, od přírody oddělený, za podstatný zázraku znak drželi. Totěž wyznává Nikodem (*Jan. 3, 2.*) A sám Spasitel (*Jan. 5, 36. 10, 27. 28. 14, 10, 11. 12.*) dokazuje swými zázraky, že w geho zázracjch zgewuge se božstw; prohlašuge, protož nápodobně ráz božského působenj oddělený od přírody za podstatnau známku zázraku.

δ) Přestává tjmto wýměrem wšecker nekonečné hádánj předešlých wýměrů. Tu nenj potřebj opowážliwě skaumati působenj Božj, zdali přjmé neb nepřjmé gest? To k zázraku nenáležj, gen když gest působenj božské. Tu nenj potřebj celau přírodu wyměřowati a znáti, aby se wygewilo, zdali zázrak nad ni sahá; on nenj děg nadpřirozený ale mimopřirozený. Může sice příroda wšemožně skaumána býti, djlem, aby gi člowěk k swému vlastnjmu prospěchu dokonalegi poznal, djlem aby poznal tjm dokonalegi vlastností Stwořitele swého, čjmž geg, i w zázraku se zgewugjcjho, tjm dokonalegi bude poznati moci. Ale k přeswědčenj se o zázraku nenj toho wšeho potřebj; tu nenj potřebj genom poznati, že událost z přírody nenj, a že w nj moc božská působj. K poznánj obogjho nenj wšak potřebj žádného učeného skaumánj, nýbrž toliko zdrowého rozumu, a zdrowých smyslů; ačkoliw w některých případnostech, gako při neporušenosti gazyka sw. Jana Nep. učené skaumánj

užjwáno býti musj. Že událost z přírody nenj, widj a okazuge se z toho, když w něm nenj žádné přírody, když w něm totiž nenj ani lze widěti přirozených prostředků a přjčin, když nelze ani se gich domejšleti ani gich dokázati, když se docela a naprosto vyhrazugj, když diwatel ani žádného klamu se domejšleti ani dopjdiťi nemůže. Co nenj, to nemůže a nepotřebuge dokazowáno býti, protože nicota ani původu, následowně ani důkazu nemá. Začasté swědčj o tom sám Bůh w zázraku anebogeho poslaný swědek, že to, co se tu koná, z přírody nenj, nýbrž že se děge mimopřjrodnau mocj Božj, a swědčj owšem tak, že se podlé všech historických známek a prawidel prawdy, wjra ku swědectwj přiložiti musj. Slowem, že se lze o takowéto nepřjtomnosti všech přirozených přjčin přeswědčiti, dokazuge se i z důmyslu i ze zkušenosti. Z důmyslu: protože, když možné gest poznati kde příroda gest, tjm spjše i kde nenj, poznati možno býti musj. Ze zkušenosti, protože se nám w děginách celý les, historicky přjsně potwrzených zázraků předstawuge, gež celé lidské pokolenj a každý rozumný negen za zázraky, ale i za události mimopřirozené, držj; nasledowně, co mimopřirozeného gest, w skutku poznává. Přjklad: Když Mogžjš pauhau holj tolik, a w tolika stránkách přírody diwy působj, widěti tu, že to nečinj ani swau mocj, ani mocj holi, ani že wládne něgakau přirozenau mocj, anto před tolika bystrými a pátragjcjmi swědky kromě holi ničeho nemá a neužjwá; widěti, že tu gedná

Ten, kterého celá příroda poslauchá, a poslauchati musj. Sami Egyptštj popowé, sám newěřej Farao musj to uznati a wyznati. — Tjm wjce wyswjta a musj dále wyswjtati ze zázraku wěc druhá, totiž božské působenj gak w geho půwodu a powaze, tak we všech geho částkách a stránkách, a ohromuge lidského ducha. Widj zagisté člověk w skutečném a prawém zázraku přítomnost Stwořitele swého, cjtj, dotýká se Geho přítomnosti, která w přírodě za celau řadau přirozených přjčin stogj a působj. W zázraku přestává wšecka přjčinnost, aspoň, nechť Bůh přjmo neb nepřjmo působj, žádné widěti nenj. Nenj zapotřebj člověku, hledagjcmu geho přjčiny, gak dj kdesi onen powěstný Jakůb Rouseau, spjše rozum ztratiti, nežli aby tuto přjčinu naleznauti mohl; okazuge se tu přepatrně prawá zázraku přjčina, totiž Geho všemohaucj i všech nás Půwod. Gen zlowolný neznaboh má krušnau práci, geště před zázrakem Boha zapjratí, a musj owšem spjše rozum ztratiti nebo zapřjti, nežli aby se mu geho zlowolné djlo podařiti mělo. Tu omdléwagj owšem takowj mudrcowé, gak dj Žalmista (63, 7.) skaumánjm.

ε) Poslěz dagj se w tomto wýměru zázrakowé bezpečně hágiti, a bezpečně k newywratitedlnému důkazu zgewenj Božjho užjwati. Nenj tu potřebj nežli hodnowěrnými swědky historické prawdy zázraku dokázati, že se totiž stal, a stal tak, gak se wyprawuge. Důkazowé, žeby zázrak podwod, anebo přirozená wěc byl, padagj neywjce na geho

odpornjky, protože kdo twrdj, powinen gest dokázati; a nemůželi, tjm samým klesá twrzenj geho, a swým pádem potwrzuce věci w pochybnost brané. Zastawatel se neywjce historickau prawdau zázraku a geho podrobnostj objrati musj. Když tato provedena gest, potřebj gen gednotné částky zázraku a w něm se zgewugjčj moc Božj uwážiti, kterážto uwažowánj w giných wýměrech obyčegně na přjrodu padlo, a tu počne zázrak newywratným důwodem božského zgewenj býti, podlé tohoto totiž wzorku: „gest tu působenj protož i zgewenj Božj,“ kteraužto zásadu, každý kdo se rozumu odřjci nechce, připustiti musj. Zatřese zagisté zázrak srdcem i celau podstatau lidskau, a gestliže člowěk sám zatwrzele neodpjrá, ku poznánj prawdy geg neomylně táhne. Po dokázané historické prawdě zázraku může se wjtěžně k odpornjkům zwolati: „Chceteli zrušiti zázraku důkaznost, učíněte, opakugte geg!“ Což se gjm nepodařj na wěky, ani skutkem, protože, bohové negsau, ani podwodem, protože, co gedem člowěk sebe wychytralegi zosnuge, giný wychytralý pronikne a ztrhá. Což z lidj, (*Skutk. 5, 38.*) bude zrušeno, což z Boha, nebude moci zrušeno býti. Bdj zagisté sama Prozřetedlnost nad tjmto důkazem swého zgewenj, a předcházj a rušj všeliké klamy. Přjklad této bedliwosti widěli gsme na Egyptských popech (*Mogž. II. 7, 11. a 8, 19.*) Giné přjklady zachowalo nám děginstwj. Cyrilla (wiz pokračowánj cjrkwenj historie Páně Štolberka od Páně Kerce) biskup

ariánský, Wandálského krále Hunericha w Kartágu, chtě podwodem k potvrzenj ariánského bludu učiniti zázrak, uplatil gednoho nádennjka, aby se gako mrtwý w rakwi k hrobu nésti, a od něho, co diwo-twúrce wzkrjsiti dal. Když se to stalo, a nádennjk k slowům Cyrilloým z mrtwých powstati měl, zůstal w rakwi skutečně mrtew, a Cyrilla přijwalem potup od ženy nádennjkowy zrazen a zahanben byl. Katolický biskup naproti tomu, sw. Ewgenius, okolo gdaucj, poklek weřegně na kolena po wykonané modlitbě mrtvého wzkrjsil. Zárowný swatoklam wyprawuge děginstwj o Kalwjniowi. A o Lutrowi wjme nápodobně (Weisslingerowy polemické spisy) že když roku 1545. we Witemberské sákristii z posedlé ženy na způsob Spasitele dábla wymjtati chtěl, žeby geg byl duch, ženau lomcugjcyj uskrtil, kdyby byl Stafilus geho pomocnjc, w prawý čas dweřj nerozsekal. Bůh nebude posměwán, což z lidj, prawjm geště gednau, bude zrušeno, což z Boha, nebudete moci zrušiti.

Ostatně, když se tato důkazná zázraků moc rozkládá, nechce se o nutjcy důkaznosti mluwiti, gžžtoby se swoboda zlé vůle ubrániti nemohla. Takowé důkaznosti zhola nestává. Dobře dj P. Āzaniġa *Theologia Polemica* I. p. 296. we Wjdni 1778. wydané, že k obrácenj srdce nestačugj zewnitřnj zázrakowé, gestli wnitřnj a mocněgšj milost Božj geho twrdosti nepřekoná. Nalezne toto srdce geště dosti auskoků kubráněnj se prawdy, gež onen spisowatel na dotčeném mjstě pěkně wyčjtá, ale

lezne ge k zahynutj swému. Zahynutj, Izraeli!
(gest) twé, toliko we mně pomoc twá. (*Ozeáš 13, 9.*)

Poslěz, aby se i o rozdělenj zázraků něco
řeklo, mysljm, žeby zvláště na rozdíl zázraků
a) Spasitelových a b) giných wyslanců Božjch
pozornost obrácena býti měla, mezi njmž se sku-
tečná rozdijlnost wygewuge. Neboť když tito wy-
slancowé Božj ne swau, ale propůgčenau mocj,
zázraky konagj: dokazuge Božské poslánj swé;
an ale Spasitel swau vlastnj mocj a wůlj ge
wykonává, řka: gá chci, gá rozkazugi, gá pra-
wj: tjm neomylně dokazuge swé božstw. Neboť,
gako ten, který domy stawět umj, stawitel gest,
tak i ten který sám o swé moci božské wěc
činj, Bůh gest. Protož i dj (*Jan. 10, 36. 38.*)
nechceteli wěřiti mým slowům (že Bůh gsem),
wěřte mým skutkům. Giž tito gehu zázrakowé
by wšecken Sociniánský kwas z lidských myslj
wyhladiťi měli. Domnělj zázračkowé dábla nebo
keykljřů lidských porážegj se, gak giž řečeno,
swau marnostj, malichernostj, obmezenostj, hřjš-
nostj a nastrogenau wypátratedlnau podwodnostj,
a zasluhugj, pakliby sobě snad gména zázraků
osobiti chtěli, s opowrženjm „cikánské kausky,
nazwáni býti. Giná rozdělowanj zázraků zdagj
se býti nepotřebná, a lépe byliby článkoslo-
wowé učinili, kdyby mjsto hledánj stotisjc wikla-
gjcjch se oddjľů samé zázraky byli důwodněgi
wyměřili, a gegich plnoplátné ohromné důkaznosti
k utwrzenj zgewené prawdy byli obrátili.

3. Láska a maudrost Kristowa a geho Cjrkwe we swátostech zvlášť.

od

Ant. A. Řeháka,

vicerektora alumnatu Litoměřického a biskupského kněh censorsa.

(Pokračování o spovědi.)

Tak se o cjrkwí katolické vždy stegný ozývá hlas, z přjčin přemaudrých úplnost zpovědnj žádage. Tu se ale vyskytli protiwnjci, w čele Luthera magjce, a domnjwali se, gednjm rázem překotiti ústaw zpovědnj; neboť dle gich smýšlenj nemohlo se ráznějšho důvodu proti zpovědi použití. Twardilo se totiž: wšech swých hřjchů zúplna člowěk sobě wědom býti nemůž; zpověd tedy nenj možná, a — nenj-li možná, nenj ani přikázána.

Luther we swém listu k Frankobrodským nazývá zpověd „*ein grawsames gesetz des Bapsts*“, welebj wjru gjm samým zaraženau, že toto tyranswj zničila, a pokračuge: „*wir behalten diese weise, daz ein beichtkind erzele etliche sünde, die ihn am meisten drucken; und das thun wir mit um der verständigen willen, denn unsern Pfarrherrn, kaplan, M. Philipps und solchen Leuten, die wohl wissen; was Sünde ist, von denen fordern wir keins.*“¹⁸ Gedenáctý artikul Augsburského wyznánj pronáší se o tom následně: „*Von der Beicht wird gelehrt, dass man in der Kirche*

¹⁸ Wittenberger deutsche Ausg. Th. 2. f. 252. b.

die Privatabsolutio — nicht fallen lassen soll, wie wohl in der Beicht nicht Noth ist, alle Missethat und Sünden zu erzählen, dieweil solches nicht möglich ist.“

Gako se nešťastnjk we swém zaufalstwj i pa-
 wučiny chytá, tak se dělo a děge i protiwnjkům
 swaté zpovědi. Pořáde přemýtagj chatrnau tu
 námjtku, že wyznánj všech hřjchů nenj možné;
 tak že těžko gest, některý protiwnjků spis do ruky
 wzjtí a s nj se nesetkati. Tak tutěž námjtku opěť
 ohřjwá spisek prwé giž podotčený „*Nothwendige
 und heilsame Fragen und deren kurze Beant-
 wortung aus der heil. Schrift.*“ Tu na stránce
 27té čteme 41nj otázku: „*Ist es Noth in der
 Beichte alle Missethaten und Sünden zu erzählen?*“
 Odpověď záležj w zuámém a nám giž bez počtu-
 krát předhozeném wýroku žalmistowu: (*Ps. 19,*
13.) Wer kann merken, wie oft er fehlet?“...
 Wyswětliwka pak tohoto textu znj: „*Es ist nicht
 möglich alle einzelne Sünden zu beichten, weil
 wir sie nicht alle kennen. * Sollten wir blos für
 diejenigen Sünden Vergebung erlangen, die wir
 einzeln herzhählen, so würden bei uns viele Sünden
 unvergeben bleiben; dann würde auch die Beichte
 für uns eine ungeheure Marter der Gewissen
 sein, und wir würden niemals zu rechten Ruhe,
 Trost und Frieden gelangen.*“... Owšem, kdy-

* Proč ne, kdo si dle sw. Františka Salezského nawykl, každý týden,
 neb každý měsje, neb každé aspoň čtvrtletj k sw. zpovědi gji?
 A w tom čase snad tolika smrtedlných hřjchů se nedopustj, by si
 na ně ani wzpomenuiti nemohl!

Redakcj.

by se absolutnj neb aritmetická (čjtelná) úplnost i co do všednjch a nepatrných prohřešků we swaté zpowědi požadowala; tuť bys sobě zastesknaviti mohl: Ach, kdož učinj té zadost? Sedmkrát za den klesá i sprawedliwý (*Prov. XXIV, 16.*), což tedy za týden, za měsíc, za rok!! —

A však nikoli ztjžiti, leč ulehčiti chce tobě Cjrkew láskyplná návrat k Otcí nebeskému a smjřenj-se z Njm. Žádáť sice w každé zpowědi úplnost, leč úplnost potažnj (relatiwnj), gak dalece totiž zpowjdagjcjmu se gest možná. „*Constat, nihil aliud in Ecclesia a poenitentibus exigi, quam ut, postquam quisque diligentius se excuserit — ea peccata confiteatur, quibus se Dominum et Deum suum mortaliter offendisse meminert: reliqua autem peccata, quae diligenter cogitanti non occurrunt, in universum eadem confessione inclusa esse intelliguntur.*“¹⁹ Hle tak smeyšlj, tak učj Cjrkew neomylná; dobře saudjc, že hlawnj wěcj gest a zůstává prawá skraušenost, neljčená upřjmnost. Kde ta, tamto i zagisté úplná

¹⁹ *Conc. Tridentin.* Swatý Tomáš Aquinský w tato se progádrúge slowa: „*Ideo de necessitate confessionis est, quod homo omnia peccata confiteatur, quae in memoria habet: quodsi non facit, non est confessio, sed confessionis simulatio.*“ (*In 4 dist. q. 3. a. 4. quaest. 2*). A důmyslný Möhler: *Was man nicht wissen kann, ist man auch zu bekennen nicht verpflichtet, aber wenig musste sich derjenige beobachten, kennen und erkennen wollen, der nicht seine wichtigeren Vergehungen, der nicht die eigentlichen Schattenseiten seines Lebens wüsste. Und wer sie nicht weiss, gründlich weiss, kann sich auch nie gründlich bessern.*“ (*Neue Untersuchungen der Lehrgegensätze. p. 373.*)

zpowěd. Duše každá, chtěj se w prawdě očistiti, chtěj všem požadawkům k smjřenj-se s Bohem ustanoweným wěrně a náležitě wyhowěti, pozná gisté sebe sama, dowj se gisté i swých neytag-nějšjch poklésků, a též tak neljčeně odhalí we swatém zpowědnjm saudu wšecky swé tagnosti: každá i sebe menšj škwrna gest gj protiwnau, ráda by se gj zprostila, a tudjž gi ukazuge a zpowědnjka na ni pozorna činj. „Nebo,“ uwodj sw. František Saleský, „ačkoli wůbec mluwě, potřebj nenj, aby se wyznánj wšednjch hřjchů tak přjnsně dělo, gakož ani se z nich, co se gich samých dotýče, zpowjdati vlastně powinni negsme: wšak kdož duši swau tjm aumyslem zauplna wyčistiti chce, aby k pobožnosti způsobnějšj byl, má i ty negmenšj nemoci duchownjmu lékaři oznámiti.“

— ²⁰ Čhtjcmu následowně, lze úplnau wykonati zpowěd; kdyby pak při wšj swé upřjmné pilnosti, beze wšj swé winy některý hřjch zapomněl, to, gak giž praweno, zpowěd nečinj neúplnau, nebť i zde platj „*ultra posse nemo obligatur.*“

Ba, dobrotiwé obezřetnosti Cjrkwe našj nenj na tom dosti. Uwážjce wšecky přjpadnosti, genž nastati mohau, stanowj též maudré wýmjnky, za gakými se od swrchu wyměřené a požadowané úplnosti zpowědnj upauštj. Tak němj, hlušj, zcela wšeho sluchu zbawenj, mluwy zpowědnjkowy nepowědomj mohau rozhřešeni býti, i kdyby gen něco málo ze swých hřjchů gakýmkoli způsobem před

²⁰ Bohmila. Částka II. kap. 19.

tjm i neúplné wyznánj postačuje. To platj i wúbec: když nemocný náhle překwačen, smrti gest tak bljzek, že mu úplnau zpowěd wykonati nelze. Pak gediné znamenj, ano i předcházejcej wúle, swátost swatého pokánj přigjti postačuje, gak toho mnohá dolicugj swědectwj.

Swatý Augustin hágj tuto maudrou dobrotiwost Cjrkwe katolické následným způsobem: Dokázaw dřjwe, že se křestným čekancům (katechumenům) swatau křestnj kaupelj posloužití má, i kdyby pro nastáwagjcej náhlau smrt swé žádosti wygewiti s to nebyli, pokračuge: *Quae autem baptismatis, eadem reconciliationis est causa, si forte poenitentes finiendae vitae periculum praeoccupaverit; nec ipsos enim ex hac vita sine arrha suae pacis exire velle debet Mater Ecclesia.*²¹ W témž smyslu odpowjdá na podanau sobě o tom otázku papež, Leo weliký: „*Quodsi aegritudine gravati (illi, qui poenitentiam petunt) quod ante poscebant, sub praesenti significare non valeant, testimonium eis fidelium et circumstantium prodesse debebit.*“²² Ano papež Julius uwaluge wšecku odpowědnost na kněze, genžby se zpěčowal, umjragjcmu swátostj swatého pokánj poslaužití: „*Si presbyter poenitentiam morientibus abnegaverit, reus erit animarum.*“²³ Sněm pak Kartaginenský ustanowuge: „*Is, qui poenitentiam in infirmitate petit, si casu, dum ad eum sacerdos invitatus*

²¹ Lib. I. de Adult. c. 2. L. b. n. 482.

²² In epist. ad Theodorum.

²³ Can. „Si presbyter.“ 26. q. 6.

*venit, oppressus infirmitate obmutuerit, vel in phrenesin versus fuerit; dent testimonium, qui eum audierunt, et accipiat poenitentiam.*²⁴

Protož také příkazuge Řjmský Ritual rozhřesíti umjragcejho: „*Etiamsi confitendi desiderium sive per se, sive per alios ostenderit, absolvendus est.*“²⁵

Ačkoli se úplné a zewrubné wyznánj hřjchů vždy požaduge, kdykoli toho okolnosti připauštěgj, předce nebylo nikdy a nenj ani Kristem Pánem ani geho Cjrkwj přikázáno, ze hřjchů zpáchaných weřegně se wyznáwati.²⁶ Božský Ustanowitel swátostj wědel dobře, gak hrozná by přečasto z weřegně zpovědi pocházela pohoršenj,²⁷ a gak mnozj by tak k neupřjmnosti zawedeni byli, lžiwé toliko zpovědi konali,²⁸ a tak, co k gich spasenj ustanoweno, k swému obraceli zahynutj. Důkazem gest sekta Audiánů, neboli Odiánů, gjž gakýs Audeus

²⁴ *Con. Carth. 4. Cap. 76.*

²⁵ *De Sacram Poenit. §. Ordin min.*

²⁶ Nechť se nenamjtá, že by tomu odpjral děgepis prwnjch stoletj cirkwnjch. Owšem býwaly weřegně zpovědi konány; než vždy předcházela zpověd saukromná; a gen pak, když zpovědnjk za dobré uznal, mohl kagcej i weřegně před shromážděnjm wěřjcejch z hřjchů swých se wyznati; a to ne ze wšech bez rozdjlů, ale gen z těch, kterými weřegně pohoršenj dal, a kterých, by weřegně goweny byly, zpovědnjk určil. Že některým osobám k. p. kněžjm, zcela to zakázáno bylo, gest powědomo.

²⁷ Pro weliké, w Cařihradě za Nektaria, biskupa tamnjho, powstalé pohoršenj — gak Socrates *Hist. eccl. Lib. V. c. 19. a Sozomenus Hist. eccles. Lib. 7. c. 16.* wyprawugj — byla weřegná zpověd wyzdwižena, kterau drjwe některj horliwj kagcej k swému potreštánj a nazadost učiněnj konáwali; zpověd doušnj ale nebyla nikoli zrušena, gak se některj domýšleli.

²⁸ I teď, kde se wšeccko shoduge, aby se zpowjdagcejmu se wyznánj

pogmenowánj zawdal. Tito k weřegnému se zpowj-
dánj zawázáni gsauce, hanebnau z toho si tropili hřjčku.
rozestawiwše na dvě strany knihy pjsma swatého,
prostorou tak působenau hřjšnjky gjeti a se wyznáwati
nutili. Tu giž každý, kdo co chtěl a gak se mu ljbilo
wyznánj swé uspořádal, od prawdy vzdálen. ²⁹

Protož ani Cjrkew katolická, tato wždy wěrná
tlumočnice úmyslů Páně, žádným rozkazem we-
řegnau zpověď nikdy uwésti neobmýšlela, aniž kdy
uwésti chtěla; dobře wědauc, žeby z takého přj-
kazu spjše wjce zlého než dobrého plynulo. Necht
i někteřj we swé horliwosti dále než slušno za-
blaudiwše, weřegné z hřjchů tegných wyznáwánj
žádali, maudrost Cjrkwe swaté gim neswolila. Leo
I. papež swatý, kázal wýslovně newčasnu tuto
horliwost co neapoštolskau a gakožto nadužjwánj,
připogiw zákaz: . . . „*ne de singulorum pecca-
torum genere, libellis sculpta professio, publice
recitetur; cum reatus conscientiarum sufficiat*

usnadnilo, nenj zpovědnjka, genžby trpkau zkušenosťj poučen, nemusel
stýskati na neupřjmnost we swaté zpovědi od někteřých lehkomysl-
ných a nepowážliwých páchanau; i co by se as pak dělo, kdyby
si tito a takowj weřegně zpowjdati museli?! —

²⁹ Tak o nich w pátém stoletj žigcej Teodoret wyprawuge. *Lib. IV. haeretic. fabul. cap. 10. de Audianis.* Slowa geho gsau: „*Hi autem se jactant peccata remittere. Postquam enim sacros libros una cum adulterinis bipertito dividerint, eos enim mirandum in modum arcanos ac mysticos existimant, et hinc et illinc per versus posuerint, jubent unum quemquae inter eos transire et quae a se peccata sunt, confiteri. Deinde confessi donant remissionem, non tempus ad poenitentiam, ut jubent leges Ecclesiae, praescribentes; sed sua potestate condonantes. Scientes autem, qui transeunt, id quod agitur ludum esse, vera quidem peccata celant, quaedam autem parva et ridicula dicunt.*“

*solis sacerdotibus indicari confessione secreta.*³⁰
 Ano i wšecká na sněmu obecném shromážděná swatá Cjrkew wygádřila: že ani božským, ani cjr-kewnjm ustanowenjm weřegná zpowěd přikázána nenj; poukazugjc, kterak wždy toliko saukromné wyznánj k odpuštěnj hřichů za postačné w Cjrkwi držáno gest bylo: — — „*cum a sanctissimis, et antiquissimis Patribus magno, unanimique consensu secreta confessio sacramentalis, qua ab initio Ecclesia sancta usa est, et modo utitur, fuerit semper commendata.*”³¹

Kterak tjnto během maudrost božská negen swatost a wznešenost našj zpowědi hágj, nobřz se i milostiwě k našj slabosti sklánj — těžkého gha weřegného zpowjdnj-se nám neukládagjc; — toho, mysljm, nahljzj s Leibnicem každý: „*Quamvis — olim,*“ pjše hlubokomyslný muž ten, „*ubi major erat fervor pietatis, publica confessio et poenitentia inter christianos usurparetur,* (z husta owšem, ale ne wždy, ne wšech hřichů a wšech osob), *nilominus ut infirmitati nostrae consuleretur, placuit Deo, ut per Ecclesiam ostenderetur fidelibus sufficere confessionem privatam apud sacerdotem, adhibito silentii sigillo, quo magis confessio facta ab omni humano respectu se questraretur.*”³²

³⁰ Leo, op. Stud. Rainaudi Ep. 80.

³¹ Conc. Trident. Sess. 14, Cap. 5. de sacr. poenit.

³² Systema theolog. Mainz. 1820. p. 266.

(Pokračovánj.)

4. Z Hermenevtiky.

Od

Jana Krbce,

rektora u sv. Gíří v Praze.

„In quo mihi *complacui*“„V němž mi se *zalíbilo*.“

I. Toto a podobné čtení nalézají se na pěti místech Nového Zákona; a sice:

1. *Nejprvé u sv. Mat. 3, 17.* kdežto v jazyku řeckém takto čteme: *Kai idu φωνη ἐκ τῶν ὑρανῶν, λεγῶσα: Οὗτος ἐστὶν ὁ υἱὸς μου, ὁ ἀγαπητός, ἐν ᾧ εὐδόκησα.* — Vulgata, či obecný latinský text, téměř do slova klade: „*Et ecce vox de coelis, dicens: Hic est filius meus dilectus, in quo mihi complacui.*“ — Staroslovanské čtení má dle řeckého: „Sej jest' syn mog vzljubljenyj, o němže *blagovolich*“ (blahovolil sem). — Němec překládá: *Dieser ist mein geliebter Sohn, an dem ich mein Wohlgefallen habe.* — Biblí Svatováclavská, ve všech vydáních — od r. 1715, až do 1784-5, kdežto již byla na Normální ústav přešla, klade na tomto místě: „V němž jsem sobě dobře *zalibil*.“ — Čeští Bratři, v biblí králické, (1579) s nimižto se také ostatní, souvěci i potomní nekatoličtí překladatelové podnes srovnávají, podávají nám čtení: „V němž mi se dobře *zalíbilo*.“ — Procházka Faustín v svém N. zákoně (1786), a pak v Normalním, od něho upra-

veném vydání české biblí (1804) následuje na tomto místě čtení Bratrského. Tomáš Draský překládá (1821) podobně. „V němž se mi zalíbilo.“

2. Pak, u sv. Mat. 17, 5. Vulgata má: „*Hic est filius meus dilectus, in quo mihi complacui; ipsum audite.*“ — Řek čte jako prvé: *ἐν ᾧ ἐνδοκῆσα. ἀντὶς ἀκροῦτε.* — Staroslovan překládá dle řeckého: „O němž *blagovolich*: tógo poslušajte. — Němec opět: *an dem ich mein Wohlgefallen habe.* Vydání Swatováclavské též i nekatolické — počnouc od králického Českých Bratří, až do Berlinského a Kyseckého nynějších protestantů; Procházkovo Normální i Draského: všecka vůbec kladou: „zalíbilo.“

3. Dále, u sv. Marka 1, 11. Latinské čtení: „*Tu es filius meus dilectus, in te complacui*“ — věrně dle řeckého: *ἐνδοκῆσα*; jakož i Sloyanské „*blagovolich.*“ Německé přeložení: *An dir hab' ich Wohlgefallen.* Nadjmenovaná česká vydání i na tomto místě všecka jednotejně: „zalíbilo.“ —

4. Potom také u sv. Lukáše 3, 22. Vulgata. „*Tu es filius meus dilectus, in te complacui mihi.*“ — Řecké obecné čtení *ἐν σοι ἠνδοκῆσα.* — Dle téhož staroslovanské: „o tobě *blagovolich.*“ — Alioli: *An dir habe ich mein Wohlgefallen.* Swatováclavka, Králická, a všecka ostatní až podnes vydaná Pisma svatá, katolická i nekatolická, jedním hlasem dí: „V tobě mi se zalíbilo.“

5. Konečně ještě v II. Petr. 1, 17. Latiník: „*Hic est filius meus dilectus, in quo mihi complacui, ipsum audite.*“ — Řek: *εἰς ὃν ἐγὼ ἐνδοκῆσα . . .*

Slovan: „o němž je jak *blagovolich*“... Němec: *An dem ich mein Wohlgefallen habe*.... Čechové výše jmenovaní všickni nerozdílně: „V němž mi se *zalíbilo*.“ —

II. Nyní nastává otázka: Odkud to, že oni čeští písmá sv. překladové, (vyjma svatováclavský na prvním místě) i nekatoličtí, jenž se na textu řeckém zakládají, všickni jednosvorně na svrchu vytčených 5 místech — (vyjma na prvním místě Svatováclavský) nám podávají: *zalíbilo* — v osobě třetí, ješto čtení řecké, obecné latinské, i staroslovanské zřetelně ukazuje osobu první: *ἐνδοκῆσα. complacui, blagovolich*. — Přemejšleje o tom zdálo mi se nejprvé, že snad jest to nějaký zvláštní staročeský, pěkný mluvení způsob (phrasis), a že Jezuita Konstane, jenž s některými svého řádu o vydání Svatováclavky pracoval, a krom jiných starších překladů i Bratrský znal a před rukama měl, jen proto na prvním místě (*Mat. 3, 17.*) od libozvučnějšího Bratrského: „V němž mi se *zalíbilo*“ — se uchýlil, aby věrněji dle latinského: „*in quo mihi complacui*“, přeložil řka: „V němž jsem sobě dobře *zalíbil*.“ — myslil jsem, že potom, když Konstane za tou prací umřel, jeho nástupníci již více k Bratrskému překladu se zblíživše, i na ostatních 4 místech přijali obyčejné Králické: *zalíbilo* mi se, na vzdor latinskému: *complacui*, a že při tom i v pozdějších katolických Písmá sv. vydáních — až do r. 1784-5 zůstalo, až pak Faustinem Procházkou i na tom prvním dle slovně

Vulgaty znějícím místě (*Mat. 3, 17*), líbozvučnější staročeské čtení: *V němž mi se dobře zalíbilo*, v katolických písmech položeno bylo. Tak jsem nejprvé myslil. Potom ale mi napadlo, zdažby tu nebylo něco podobného, jež jsem byl častokráte ve spisech Svätých Otců shledal: že totiž prvotisky, a mnohem více rukopisy dokonce jiná čtení ukazovaly, než pozdější z pramenů opravená a vycištěná vydání? I počal jsem v starších Pisma sv. výtiscích i rukopisech pátrati, v čemž se mi náš velezasloužilý Hanka, s svou obyčejnou ochotností propůjčiti ráčil. Hledaje našel jsem, jak následuje.

1. Některá předbratrská totiž předkrálická (1579.) vydání:

Melantrychova od nejmladšího 1549 až do nejstaršího (1577) i *Veslavinka* (1613) mají všudež: *zalíbilo*, jako *Bratrské Králické*, leč na 3 místě (*Mark. 1, 11*): „V toběť jsem sobě *zalibil*.“

Norimberská (1540) má též jen jednou, a sice na 3. místě (*Mark. 1, 11*) *zalibil*, jako *Melantrišky*, ostatně: *zalíbilo*.

Severinka mladší (1537) klade jako *Norimberská* a *Melantrišky*, ale starší *Severinka* (1529) má již na dvou místech: *zalibil*; na prvním (*Mat. 3, 17.*) a na třetím (*Mark. 1, 11.*) —

Boleslavský N. Z. (první to dílo Českých Bratří r. 1518), má na 4 prvních místech: *zalíbilo*, a na pátém (*II. Petr. 1, 17*). klade: „V němž jsem sobě *zalibil*, posluchajtěž ho.

Benátská bibli (1506) má jako starší *Se-*

verika ; a nejináče nacházíme v Kutnohorské (1480) a v Pražské (1488) všudež: *zalíbilo*, ale na prvním a třetím místě: *zalíbil*.

2. Rukopisy: Musejní na pergameně od r. 1422. ukazují k naší otázce toto čtení:

Na prvním místě (*Mat. 3, 17*). V němž mi sie jest *slíbilo*.

Na druhém (*Mat. 17, 5*): V němž sobie dobře *slíbil* sem.

Na třetím (*Mark. 1, 11*): V tobiet sem sobie *slíbil*.

Na čtvrtém (*Luk. 3, 22*): V tobět mi sie jest *slíbilo*.

Na pátém (*II. Petr. 1, 17*): V němžto sem sobie *slíbil*.

Tedy dvakrát: *slíbilo*, a třikrát *slíbil*.

Jiný musejní rukopis starší, na papíře, z konce 14. aneb z počátku 15. století má na všech pěti místech: *slíbilo*, na pátém sice *zalíbilo*.

Rukopis ze 14. století, obsahující pouhé perikopy na čas zimní na prvním místě (*Mat. 3, 17*) takto klade; „jehož sem sobie *oblíbil*,“ ostatních nemá.

Ze všeho viděti jest, že starší čeští překladatelé brzo: *zalíbil* brzo *zalíbilo*, kladli. Proč? —

3. Nyní sem pojal v ruce tisk latinský (skoro prvotisk) od r. 1524. a ten vykazuje na všech pěti místech pravidelně: *complacui*.

Skuteční prvotiskové jež jsem v bibliotéce Císařské prohledal, a sice: Normberský (1477), Benátský (1476), a nejprvější Jana *Fřusta* v Mo-

huči (1462) mají všude: *complacui*; než na čtvrtém místě (*Luk. 3, 22.*) kladou všickni zřetelně: *complacuit*. — Tedy i latinští prvotiskové se mění a mají různé čtení: *complacui* a *complacuit*.

4. Konečně zbývalo ještě do latinských rukopisů nahlédnouti. I přestal jsem na jednom v bibliotéce musejní, ze století 14., jenž má následující čtení:

Na prvním místě: *complacuit*.

Na druhém: *complacui*.

Na třetím: *complacui*.

Na čtvrtém *complacuit*.

Na patém opět: *complacuit*; skoro jako onen výše dotčený rukopis český od roku 1422. krom místa posledního. V rukopisech latinských tedy hustěji vyskytuje se to čtení v *osobě třetí*, a nepochybně jsou rukopisové, v nichžto čtení na všech pěti místech zní: *complacuit*, jakož i v onom českém rukopisu ze 14. neb 15. století na všech místech stojí: *slíbilo*.

III. Což nyní z toho všeho vyplývá? — Patrně tolik, že Čeští Bratři, překládající Pismo sw. z textu původního, pominuli na oněch pěti místech řecké: *εὐδοκῆσα* (*complacui*), a řídili se toliko dle starších českých, v tomto pádu chybných výkladů; a snad jen aby na všech 5. místech byla stejnost, aneb i pro líbozvučnost, odchýlili se od staršího, pravého čtení i na prvním místě, položivše veskrze: *zalíbilo*. — Katoličtí vydavatelé Svatováclavské biblí, mezi nimiž přední Konstane, muž a Čech

znamenitý, měli patrně ku pomoci starší přeložení. Dle Severinky položil Konstane na 1. místě (*Mat. 3. 17.*): „V němž jsem sobě dobře *zalibil*,“ což Vulgatě přiměřené jest, a byl by snad i na jiných místech, zvláště na 3. takže učinil: však ale po jeho brzkém odstoupení zblížili se jeho nástupníci svobodněji k Králickému Českých Bratří překladu, a položili dle téhož na ostatních 4. místech, navzdor latinskému: *complacui*, české: *zalibilo*, majíce to snad za pěknější i libozvučnější staročeský mluvení způsob. — Procházka přilnul se v biblickém vydání strany českého jazyka i též na mnoze strany výkladu, k vydání Králickému, dle něho tedy opravil, aneb raději říci, proměnil Svatováclavské čtení: „V němž jsem sobě *zalibil*“ (*Mat. 3. 17.*), nejprvé v svém Novém Zákoně (1786), a pak i v Normální bibli (1804), v Bratrské: „V němž mi se *zalibilo*;“ jehož potom následovali Tomáš Draský (1821.) A tak se posléze všickni čeští Písma sv. vydavatelé, katoličtí i nekatoličtí v tom čtení: „V němž, aneb v tobě mi se *zalibilo*,“ na všech pěti místech jednoduše sešli.

Krátký obsah té řeči jest: Obyčejné čtení: „V němž mi se *zalibilo*“ — není žádný zvláštní staročeský mluvení způsob; nýbrž jest to slovní překlad chybného latinského textu: *complacuit*, jenž se do starých latinských rukopisů, a z nich i do prvotisků vloudil, a k onomu českému přeložení příčinu dal. Opravená. Vulgata ma všude: *complacui*, dle řeckého: *εὐδόκησα*. Čestí Bratří (ve

svém hlavním díle bibli králické) mají tady na všech pěti místech chybné čtení, a tak i všickni ostatní, katoličtí i nekatoličtí písma svatého vydavatelé, kteříž se jimi řídili, chybné kladou: *zalíbilo*. Svatováclavské (*u Mat. 3, 17.*) „*V němž jsem sobě zalíbil*“ jest tedy pravé čtení, a mělo by tak, neb podobné i na ostatních místech býti. Poněvadž ale toto pravé čtení poněkud drsnaté jest, mohlo by se snad jiným položením slov líbozvučnějším učiniti, žeby se řeklo: „*V němž jsem zalíbil sobě*, aneb: *v němžto jsem sobě zalíbil*.“ Nejpodarenější ale zdá se nám býti onen nejstarší výklad: *Jehož jsem sobě oblíbil*.

5. O zkužbách snaubců.

Od

Emanuela Doležala,

duchownjho zpráwce u sw. Jana nad Skryšowem.

(*Pokračowánj.*)

B. Poučenj zvláštnj.

Co a mnoho-li snaubenec ze swatého náboženstwj wúbec wj a rozumj, o tom se může duchownj pastýř w krátkém času, třebať i některými toliko otázkami přeswědčiti. Než gsau také w swatém náboženstwj předměty, kteréž ani we škole, ani na kázanj, ani při cwičenjch křesťanských swětle a důkladně pogednány býti nemohau, a také ne-

směj, kterýchžto tedy lid wenkowský zřjčka kdy dostatečnau svěťlost mjwá. Sem zwlášť patj: 1) *Učenj o stawu manželském*, a pak: 2) *Učenj o šestém přikázánj Božjm*.

Wjme, gak chybné náhledy o těchto wšech mezi lidem dosti častu gsau. A ay, beze wšj urážky mrawnjho citu a beze wšeho nebezpečj gakeho porušenj může se potřebný náwod w těchto věcech udělití křestanu, když w staw manželský wstupuge. A to gest také cjl a konec toho zwláštnjho poučenj, kteréž se má snaubcům udělití. Při té a gen při té přjležitosti může wenkowan potřebné těch věcj powědomosti dogjtí, a protož také té přjležitosti nemá duchownj pastýř nikdy opominauti. Něboť aby sobě osadnjk sám od sebe saukromného poučenj o těch věcech u duchownjho pastýře wyžádal, po řjdku se přiházj, a dotazowánj wěřjcyjch w swaté zpovědi giž gakaůž takauž o těch věcech wědomost předpokládá, aniž u té přjležitosti podané ponaučenj můž úplné a wšestranné býti, alebrž se toliko podlé wzniklých pochybnostj řjdití. Mnoho tedy na tom zwláštnjm ponaučenj snaubců záležj! —

1. Cwičenj o stawu manželském.

Při wyučowánj *o stawu manželském* welmi prospjwá, když pastýř duchownj zřetedlně a důkladně poukazuje: a) *na cjl a konec této swátosti*; b) *na přjpravu k hodnému přigetj té swátosti*; c) *na obaplné powinnosti manželské*, a pak: d) *na powinnosti rodičů k djtkám*:

a) *Co cjele a konce se dotýká, za kterýmžto staw manželský ustanowen gest, zvláště wyznačiti třeba, že rozplozenj a odchowanj pokolenj lidského gest cjl toho stawu ten neyprwnějšj a neypodstatnějšj: záchrana pak proti nezřízené žádosti tělesné cjl toliko podrjzený, genž z prwnjho osprawedlněnj a poswěćenj běře, že kdokoliwěk tento pořádek přewracj, na welkém omylu wázne, a kdo by dokonce dogitj hlawnjho cjele gakýmkoli způsobem a z gakýchkoli přjčin pomarnil, aneb se mu swéwolně w cestu položil, ten žeby se těžce prohřešil. Prospjwá zde wywrátiti námjtky mnohých, na četnau giž rodinu, na zlé časy, na skrownau žiwnost se odwoláwagjcjch. Z toho přirozeně ten záwěrek wyplýwá, že i manželům w tělesném obcowánj střjdmosti, slušného pořádku, čistoty a stydliwosti šetřiti dlužno, nechtěgj-li přestupnjky zákona býti, a cjlí té weliké swátosti w Kristu a cjrkwí na odpor gednati.*

b) *Wzhledem na přjprawu k této swátosti, třeba snaubencům řjci, aby se z prawého a šlechetného úmyslu za sebe brali, w bázni Božj a s čistým swědomjm w ten staw wstupowali.*

Záležt ale prawý a šlechetný úmysl w tom, aby snaubenci wjce duchownjmi nežli swětskými a tělsnými pohnútkami w ten staw wedeni byli, aby z neljčené lásky, kterážto ze saustřednosti wšech obapolných nadánj a powah, gakož i gednostegných dušewnjch vlastnostj takřka w gedno ohnisko se zgjmá, a pak w neuhasitedlný plamen wyslehuje,

srdce swá k sobě nachylowali. Pozornj ge učiniti třeba, w gake nebezpečestwj se wydawagj a gak nehodně w ten staw wstupugj, kterjzkoli u swém wolenj pauze a gediné mohowitostj a wezdegšjmi požitky se řjdy; gen dobré gjdlo a pohodlné žiwobyťj na zřeteli magj, aneb swau lásku na zewnitřnj toliko krásu a mládj sausaubcowo podpřagj. —

Bázeň Božj záležj w tom, aby se snaubenci před oddawky všeho tělesného obcowánj warowali, čisté a neporušené srdce do toho stawu přinesli a Bohu před oltářem w přjgemný zápal obětowali. Něboť gak a kterak může ten řjci, že Boha se bogj, kdož geg hřjchem urážj, a práwo si osobuge, kteréž mu teprw řádným oddaním wzrůstá? Neuwádj-li tak tu welikau swátost w lehkost? —

Pakli ale zřegmých důkazů toho stává, že se gjž snaubci prohřešili, přiwediž ge duchownj pastýř k poznánj toho poklesku; wywrať bludné, na mnohé bezcestj uwozugcj domněnj, že úmysl, za sebe se wzjti, takowý wýstupek wymlauwá aneb dokonce osprawedlnuge, wywod w gich srdci s skrausenau a upřjmnau ljtost z dočiněného prowiněnj. —

Čisté swědomj w tom se zakládá, aby snaubenci beze všeho těžkého hřjchu w ten staw wstupowali. Protož ge otcowsky a dogemně napomjney, aby k hodnému přigetj té swátosti, k wyzjskánj Božjho požehnánj a k snadněgšjmu plněnj všech powinnostj toho tak těžkého stawu, prwé wšeliký

kwas předešlých hříchů prostředkem swátosti pokánj wycistili. Božjm tělem se posilnili, Ducha swatého o pomoc wzywali, modlitbau a ginými dobrými skutky: (almužnau, šědrotau ano i dle potřeby postem) dobře se připravili. —

c) Co týče se *powinnostj manželských, ženicha* pamatowati třeba, že k němu připadne, aby o manželku péči a starost měl, gegj wyžiwu obstaráwal, gi před právem zastupowal, w slušných věcech zastáwal a hágil (*k Efes. 5, 29*); polož mu na srdce pastýř duchownj, aby manželce neubližowal, gi w ničemž netýral, aby při nj ne powah angelských, ale chybného tolika twora w nj považowal, a proto wadám a křehkostem gegjm laskawě a trpěliwě showjwal a welikomyslně odpauštěl, aby gi po dobrém napomjnal a na dobrau cestu přiwáděl (*Kol. 3, 12 — 14. 19; Jak. 5, 19. 20*); pamatůg ho, že manželka gest muži we všem podobná, že gest geho družkau po všech cestách žiwota, a účastnice přjhad i nehod, a proto rci mu, aby dušewnj swé přewahy a gemu Kristem Pánem nad manželkau propůgčené přednostíi nikdy nenadužjwal, manželkau nepohrdal, za newolnici a za pauhý bleskowod swé hněwnosti a swých wášnj gj neměl, s nj we všem se radil a gegj dobré rady nezamjtal (*Efes. 5, 30. 31; 1 Pet. 3, 7*). —

Newěstě řjci přjslušj, že gest powinnost manželky, aby muži w dobrých věcech, gakož slušj, co Pánu poddána byla (*Kol. 3, 18; Efes. 5, 22*),

geho se bála (*Efes. 5, 33*), aby swého muže poznati, geho nadánj a powahy wyskaumati, a gemu we všem wyhowěti se snažila, aby mu w žiwnosti nápomocna byla, k hněwu ho nepopauzela, aby raděgi ustaupila a i něgakau křiwdu snesla, aby se w geho lásce a přjzni powždy udržeti hleděla, čistotau, wljdnostj a přjwětíwostj srdce geho aužegi k sobě pautala, aby *wedlé přjkladu swatých žen, swau ozdobu ne tak zewnitř w zpletánj vlasů, aneb w obkládánj zlata, aneb w oblačenj šatstwa, ale raděgi wnitř w srdci, w bohatstwĵ pokogného a krotkého ducha zakládala* (*Pet. 3, 3. 4*), aby neopatrnostj, swéhlawostj a štěbetnostj důwěru swého muže neoslawowala, a srdce geho pryč od sebe neodwracela. —

Oběma náležj řjci, aby byli w stawu manžel-ském gedno tělo, gedem duch a gedna mysl, aby *nad to nade všecko měli lásku, kteráž gest swazek dokonalosti*, a wšj manželské blaženosti, aby sobě lásku wespolek až do smrti ostřjwali, aby *pokog Kristůw w gegich srdcĵch zwjtězil, k němuž powoláni gsau w gednom těle* (*Kol. 3, 14. 15*), aby *slunce nezupadalo na hněwĵwost gegich* (*Efes. 4, 26*), aby *se nedali přemoci zlému, ale raděgi zlé w dobrém přemáhali* (*Řjm. 12, 21*), aby k gednostegnému cĵli zaměrowali, we všem se zdělowali, celé srdce sobě otwřjali, ničehož před sebau netagili, gedem u druhého útěchy hledal, nikdý se neopaušěli, a tak obtjžných cest žiwota sobě usnadňowali; aby wěrnost manželskau swědo-

mitě až do smrti zachowali, třebať na dalšj čas od sebe odděleni byli, aneb gednoho z nich prozřetelnost Božj neuléčiwau i dožiwotnj nemocj byla poranila; rciz gim pastýř duchownj, to že sobě manželé při oltáři sľibugj, a přjgemné i nepřjgemné, dobré i zlé až do smrti snášeti připowjdagj, učin ge na to pozorny, že i manželé gsau k zdrželiwosti přečasto zawázáni, kteráž geště těžšj gest nežli w stawu swobodném, tak: že kdo na swobodě zdrželiwým nebyl, také i w manželstwj prudšjmu pokušenj nesnadno oddolá. —

Geli ale druhý snaubenec nekatolického wyznánj, rciz straně katolické pastýř duchownj, aby proto w plněnj powinnostj manželských neustáwala, druhé straně u wyznáwánj wjry nižádných překážek w cestu nekladla, žádných nátisků pro wjru nečinila, sama ale we swé wjře pevně stála, netěčnosti náboženské pilně se warowala, chrám Páně bedliwě nawštěwowala, slowa Božjho horliwě poslauchala, swátosti často přjgjmała, djtky w katolickém náboženstwj pilně wychowáwala, přjkladným žiwotem chotě swého prawdě nakloniti a zjskati se snažila, a na ten úmysl každodenně k Bohu se modlila. (*1 Pet. 3, 1. 2*).

d. Powinnosti rodičů k djtkám.

Co se tkně powinnostj rodičů k djtkám, uwědomiž *newěstu* pastýř duchownj, že matce náležj, aby dobré wychowánj djtek na zřeteli měla, aby nad djtkami bděla, před tělesným úrazem ge za-

chraňowala, o gegich zdrawj, náležité wywinutj smyslů a otuženj audů pečowala. Na ten cjl gi pamatowati třeba, že matčina powinnost, o tělesné dobré swých djtek pečowati, giž s těhotenstwjm se započjná, a že k zdrawému, silnému a všestranně dokonalému plodu swým chowánjm nemálo přispěti může. A proto rciz gj pastýř duchownj, gak dlužno máteři, aby za swého těhotenstwj co neywjce vlastnjho zdrawj šetřila, we všech wěcech střídmosti pilna byla, zdrawých a zážiwých krmj požjwala, wolného oděwu užjwala, o čistý wzduch w swětnici pečowala, pracj pilně se zanášela, na zdrawém powětří se často pohybowala, powždy dobré a weselé myslí byla, všech wášnj a náruziwostj, zwláště hněwu a zlosti, zármutku a ljtosti, strachu a leknutj-se, nespokogenosti a záwisti bedliwě se chránila, požjwánj horkých, zwlášť pálených nápojů, co ohně a gedu se warowala, od welkého namáhánj, neywjce ale od těžkého zwedánj se ušetřila, a wůbec všeho daleká byla, čjmžby plod gegj pochromu a úraz wzjtí mohl. Spolu newěště wyswětleno budiž, gak se prohřešuge matka, která swau neopatrnostj neb lehkowážnosj k potracenj přjčinu zawdala, negen proti plodu, nébrž i proti sobě a cjli stawu manželského, ana tjm dosti často do těžké a třebať i neuléčiwé nemoci upadá, ano negednau plodnost na wždy potrácj. — Zajtjm ale negen tělesné, nébrž i duchownj wychowánj djtek matčina powinnost gest, a proto připomeň newěště pastýř duchownj, že bude na ni, gako na matku, náležeti,

aby záhy djtky učila Boha znáti, ctíti a milowati, aby se s nimi pilně modlila, lásku k ctnosti w srdce gegich štěpowala, zvláště k stydlivosti a mrawo-počestnosti ge nawáděla; rci gi, gak máteř na djtky působj, a gak to, co w útlá gich srdce wštjpila, bezwratně po celý žiwot w nich tkwj; warůg gi, aby djtkám swým nenadržowala, gegich poklésky tjm, že geště k rozumu nedospěly, neomlawala a neosprawedliňowala. —

Ženichowi lze gest připomenauti, že na něho bude náležeti, aby netoliko o wyžiwu swé manželky pečowal, ale i swým djtkám wšech gak k žiwobytj, tak i k náležitěmu wychowánj potřebných wěcj obstaráwal, a protož že mu bude od té chwjele, co manželem se stane, wjce šetřiti a bedliwěgi pracowati, ano i sobě samému uskrownowati; uciň ho na to pozorna pastýř duchownj, gak těžče by se prohřešil, kdyby o swé domácj, zvláště o manželku a djtky péče neměl (*1. Tím. 5, 8*); přimluw mu, aby k wychowáwanj djtek pilně přihlžel, manželce w té stránce dobrau radau pomocen byl, aby swé choti pochwálil, a spokogenost swau gj wygewil, pakli djtky náležitě wede; pakliby ale w tom neb onom wadila, aby gi laskawě napomenul, o lepšjm ponaučil a na škodliwé následky pozornu učinil; zvláště aby na bedliwé chozenj djtek do školy wšecken swůg zřetel obrátil. —

Oběma wšak řjci třeba, aby se bedliwě wšeho warowali, co by djtek pohoršiti mohlo, aby geden druhého w počestnosti měl, aby se u přjtomnosti

djtek všech hádek a domluw co neypilněgi chránili, a djtky we všem dobrým příkladem předcházeli. — Poněwadž to ale křehkost lidská s sebau nese, že všeliký člowěk spjše si pamatuge to, co giného se dotýká, nežli co gemu samému powědjno bylo, welmi výhodno gest, když se toto ponaučenj zvláštnej, pokud čas a možnost toho dopauštj, každému snaubenci pro osobu gehu saukromně udjly, aby pak sobě nemohli wytykáti, gaké powinnosti pastýř duchownj každému z nich k srdci přiwáděl. A když se toto zvláštnej cwičenj s náboženškau zkauškau pospolitě odbýwá, předcházj se spolu tjm obyčegně ostýchawost, kterauž geden snaubenec před druhým pogat býwá, a všem budaucjm předhůzkám a wýčitkům, kdyby se shledalo, že geden z nich méně druhého w swatém náboženstwju wyučen gest. A gak často gest s gednjm neb s druhým w saukromj mluwiti duchownjmu pastýři? — Gest sice oddělené skaumánj a cwičenj snaubenců o něco pracněgšj, za to ale účinněgšj a užitečněgšj. Když se ale wjce snaubenců hlásj, gakož se to dosti často na náklonku masopustnjho času a před adwentem přiházj, nepřidá si pastýř duchownj o nic wjce práce, ano geště spjše sobě nadlehčj, když wšecky ženichy pospolu, a wšecky newěsty opět dohromady skaumá a cwičj. —

Mimo to i kromobyčegného ponaučenj snaubencům udělití prospjwá, když gedna strana owdowělá gest, a když se druhá strana na pastornj djtky, aneb na rodiče dostáwá. W prwnjm přj-

padu owdowělé straně na ruku dáti slušj, aby k zachowánj manželské lásky a swornosti zemřelého manžela přiliš newychwalowala, za lepšjho a hodnějšjho newydáwala; w druhém swobodnau stranu napomenauti třeba, aby pastornj djtky gako swé vlastnj milowala, a progewenau k nim wljdnostj a uprjmnostj o důwěře a lásce druhé polowičky se ubezpečowala; a w třetjm pádu, aby rodiče swého chotě gako swé vlastnj cíla a milowala. —

2. Cwičenj o šestém přikázánj Božjm.

Rowněž tak nemáo prospjwá snaubencům, když se gim také *šesté přikázánj Božj* zřetedlně wyswětluge. Nikdý nemá pastýř duchownj whodnějšj přjležitosti, aby se o této důležité, spolu ale i chaulostiwé wěci zewrubněgi wygádril, nežli při cwičenj snaubců. U té přjležitosti s welkým prospěchem býwá, když se gim poukáže, w čemž vlastně čistota srdce záležj, co se w šestém přikázánj wšecko welj, a co zapowjdá, když se o způsobech smilstwj obyčegnějšjch uwědomugj, a truchliwé toho hřjchu následky gak dušewnj tak i tělesné netoliko pro gednotliwce, ale též pro celé rodiny a národy žiwě a tkliwě gim se zobrazugj, když se gim zwláště hřjšnost a záhubnost tak zwané měkkosti (*Onania*) nastiňuge. Žádný ale také podobného ponaučenj wjce nepotřebuge, nežli snaubenci: a) *gak sami pro sebe*, b) *tak i pro budaucj rodinu*.

a) *Ohledně samých sebe* tomu se *pro budaucnost* učj snaubenci, aby se wšj nestřjdmosti,

wšeho nepořádku a nadužitj u wykonáwanj manželské powinnosti warowati, před cizoložstwjm utjkati, a toho, co k nečistotě ponauká, bedliwě strjci mohli, aby *uměli nádobau swau włádnauti w poswěcenj a cti, ne w náruživosti tělesné žádosti gako pohané, kterjž Boha neznagj. (1. Tes, 4, 4. 5).* Wzhledem na minulost mohau snaubenci přigjti k poznánj mrawnjch poklesků, kterýchž za hřjch neměli, a bez tohoto naučenj třebať by byli nikdy nepoznali. Mnohý z nich snad měkkost za hřjch neměl, giný snad kochánj-se we zlém myšlenj a swolowánj zlým žádostem, když skutek nenásledowal, za nic nepokládal; tento třebas nečisté způsoby a nestaudná dotýkánj za dowolené držel, a onen snad každý nečistý sen, každé w snách udalé poskwrněnj za wěc newinnau powažowal, a některý dokonce i tělesné scházenj-se swobodných ani k smilstwjm nepřičtal. Tuť se mu ale příležitost podává, že swých předešlých poklesků poznati, oželeť, z nich se wyznati a pak zvláště měkkosti se warowati může, neboť bohužel! i mezi ženatými příklady této hanebné neřesti dokonce neslychány negsau. —

A pak: b) *co djtek se dotýká*, gak gest rodičům potřebj, aby o šestém prikázánj zewrubnau známost měli, sami cenu čistoty srdce a záhubnost nestydatosti dobře pogali! Neboť gen tacj rodičowé budau swé djtky od prwnjho dětinstwjm k stydlivosti nawáděti, bedliwě dle pohlawj od sebe oddělowati, gim oddělené lože wykazowati, gegich her a zábaw

sobě wšjmati, každého kroku ostražit pozorowati, od rozpustilých a bezkárných spoludruhů pilně odměšowati, od nočnjho pobjhánj a od nawstěwówánj pohoršliwých domů a nebezpečných mjst starostliwě oddalowati; gen tacj rodičowé gsau toho dalecj, aby nestaudnau a podezřelau čeládku do služby nagjmali, sami w dwogsmyslných řečech, žertech a šprýmech sobě libowali, aneb před djt-kami, třebať útlými a nerozumnými, cos mezi sebau konali, coby gegich tělesnost drážditi mohlo. Neboť pud pohlawnj se w djtěti dříwe geště probuzuge, nežli se mu swětlo rozumu wywinuge. — Mimo to tacj rodičowé nebudau leniti, swým djkám hned od prwnjho dětinstwj lásku k čistotě a zdrželiwosti, a wznešenau cenu té angelské ctnosti wšjm možným způsobem, powzbuzowánjm, napomjnánjm a wyprawowánjm powzbuditelných i lwýstražných přjbehů do srdce wšlépowati. A gest to zagisté neomylná prawda, že rodičowé w této stránce mnohem wjce působiti mohau, nežli učitelowé a duchownj pastýrowé, gelikož djtky ustawičně okolo sebe magjce, gegich gednánj lépe pozorowati, k gegich wnitřnjm powahám spjše proniknauti a pak to, co se we škole o čistotě gen zakrytě a powrchně učj, k gegich osobnosti pohodlně obraceti mohau, a posléze poněwadž se djtky powždy wětšj důwěrau, přjtučnějšj oddanostj a wřelegšj láskau ku swým roditelám lnau, nežli ku kterémukoli ginému člowěku. —

Tentož gest weledůležitý obsah zwláštňjho poučenj, gehož snaubenci na neywýš potřebni gsau,

gakowěžto ale také swětlegi a zřetedlněgi farnjkům uděliti, duchownjmu pastýři nikdy whodněgšj přjležitost se nenaskytá. Nedá se však zapřjti, že cwičenj to, zwláště o šestém přikázánj, negednu nesnadnost připogenu má, aby ani swětlost předmětu šetrnostj k wygádřowánj ugmy neutrpěla, ani powinná u wygádřowánj šetrnost pro swětlost předmětu zanedbána nebyla, aby snaubenci tomu, co se gim prawj, dobře rozuměli, nikdy však w rozpaky uwedeni nebyli. A proto wšecka wygádřenj prozřetedlně wolena, a hlasem otcowské wážnosti a přátelské dobromyslnosti přednešena buďtež. — Nynj však geště nám zbýwá promluwiti o skaumánj, překážek manželských se týkagjcm. —

(Pokračowánj.)

6. O rádném wolenj stawu kněžského.

Od

Wáclawa Alex. Pohana,

buděgowického biskupského notáře a děkana Poříčského.

Stůg noho! až k prahu swatyně Božj a ne dále!! — Tam za oponau oblakowau sjdj Jehowa na trůnu ozářeném, wchod obytu geho strěžj Cherubjnowé plamennými meči. Toliko knězi neywyššjmu wolno býwalo druhdy po celý rok gen gednau tam wstaupiti, a přiněsti Hospodinu obět blahosmjru; a ty bys snad nehrozil se každodenně nohau wšetečnau šlapati podlahu tu swatowelebnau?

Negsi-li narozen z kmene Aaronowa, ni z pokolenj Lewi, aneb neobral-li tě Hospodin k obsluze swé, proč se dereš w swatyni geho? Wiziž, že mužowé wěrau, ctnostj a swatostj žiwota wýtečnj dlaho wáhali přigetí břímě kněžského řádu, w swato-bázni s pokorau mdlobu swau wyznáwagjce: a tybys snad lehkowážně se odwážil k osudnému kroku, kterýž časné i wěčné blaho twé vlastnj, spásu neb záhubu tisíců rozhodne? Koho k obsluze swé wywolil Pán, nesmj powah, mrawů a rázu gen všednjho byti; *on má býti bez auhony, opatrný, ctnostmi ozdobený, stydliwý, k hostem přjwětivý, a k učenj způsobjný.* (w 1. k Tim. 3, 2,) *Kněz na slowo wzatý, dj sw. Řehoř, má býti w myšlenj čistý, w skutcjch wýborný, w mlčenliwosti moudrý, w řečech užitečnj, ke všem dobrotiwý, všeco považugjcy; přjwětivý k pobožnjm skrze pokoru, horliwý k nešlechetnjm prostředkem ducha udatnosti.* Tak i Otcowé Cjrkwe apoštolské w městě Tridentu sněmugjcy požadugj od kněze, by žiwot a mraw swůg tak uspořádal, aby z geho oděwu, postawy, kroků a činů nic giného newyswjtal, leč mrawopočestnost, čistota, ctnost a láska. (*Sess. 22. de reform.*) Gsi-li takowých vlastnostj, uwědom sobě aneb čigešli bedra swá dosti silná, by s to byla uněsti břemena duchownjka přetěžká?

Kněžstw samo o sobě gest tak důstogné, žeby ledwa Angelům swěreno býti mělo. *Kněz gest angel Pána zástupů* (*Malach. 2, 7.*), wyslanec Boha všemohaucjho. *Mně gest dána wszeliká moc*

na nebi i na zemi, dj Ježš swým wzácným miláčkům, (*Mat. 28, 18.*) *protož gdauce, učte. (Mat. 28, 19.)*, *My tedy, wece učitel národů (2. Kor. 5, 20.) na mjstě Kristowě konáme poselstwj, gakoby sám Bůh skrze nás napomjnal wás.* Knězi tedy gest, duchem Kristowým hlásati slovo žiwota, a mluwiti prawdě; swět wšak nenáwidj swěta, odpjrá i prawdě; protož čj snaha, gen sláwy a marné swěta přjzně dosjci, ten nenj náš, ten nenj Kristůw; zrádcem gest, uprázdněno zůstaň mjsto geho a budíž dáno ginému, genuž duchem Páně losowáno. Kristus genom, a žádný giný, gestič sláwau a heslem kněze apoštolského, křjž geho wýtěžným praporem, a kalich pódjem geho. Kdo swětu umjrá a žádá žiw býti s Kristem, ten gest náš, ten buď připočtěn k horlým dělnjkům winice Páně.

Máli sjmě poselstwj Božjho zúrodněno a do žiwota wneseno býti potřebj gest, aby negen rosau milosti Božj zawlaženo, a láskau Ducha swatého zalito, nýbrž wzorným a šlechetným obcowánjm kněze, poselstwj Božj konagjcjho, ožiweno bylo. Slowa toliko pohybugj, přjkladowé wšak táhnau. *Wy gste súl země, dj Pán, swětlo swěta, swjce na swjcnu wystawena, aby swjtıla wšechněm. Tak swět swětlo vaše před lidmi, ať widj skutky vaše dobré, a slawj Otce vašeho, genž gest w nebesjch. (Mat. 5, 13—16.)* Kněz na slowo wzatý gest čisté zrcadlo, w němž farnjci se zhljžegj; gest kniha mrawokázně, pořádku a wýtečných

etnostj, z njž čerpajj osadnjci prawidła swého chowánj. Cjtjšli přjteli! an stoge u dweřj swatyně Páně, tlučeš, žádage w službu Hospodinowu přigat býti, cjtjšli do sebe, žeby osten těla saužil duši twau, páchneli srdce twé swětem, a práchneli po rozkošech a tučnostech geho : odstup raděgi, a wywol staw giný s twými náchylnostmi lépe se shodugcej, ginákbyś snad gizliwým přjkladem swým co mrazem záhubným něžný kwět spanilé mládeže zmařil, dospělým uzdu rozwolnil, a tak swau i duše mnohých newinných w porobu uwodil wěchnau. W stawu swětském bude tobě poctiwěgi žjti, klatbu nešťastných neponeseš k saudu, a sám za sebe snáže odpowjš před Saudcem sprawedliwým.

Knězi dána gest moc nad prawým tělem Kristowým, k gehožto slowu chléb w žiwé tělo a wjno w žiwau krew Páně se měnj. Zdalíž gsi přjteli! hned od dětinstwj k tomu neprozjral, abys wždy čistým swědomjm a zbožným srdcem k hodům Beránkowým přistupowal? Ano tys i z neynepatrnějšjch poklésků se wyznáwal, abys swatokrádežně chléb angelský w ústa nepřigal swá, dobře wěda, že kdo chléb žiwota gj, aneb z kalicha Páně pige nehodně, odsauzenj sobě gj a pige. (1. Kor. 11, 29.) Kněz wšak každodenně, konage dle řádu Melchisedechowa oběť neyswětějšj, těla a krwe Páně požjwá, a w rukau geho Syn Božj co w lůně panenském tělem učiněn býwá; (Augst. Conc. 2. sup. Paul. 37.) wizjž, gakau žiwota swatostj on stkwjti se má, gelikož údowé

geho dotékagj še Neyswětěgšjho, a s njm co ney-
 ůžegi se usgednocugj, dle slow geho: *Kdo gj mé
 tělo, a pige mau krew, we mně přebýwá, a gá
 w něm. (Jan 6, 57.)* Bethsamitskýchli mnoho
 tisjců uchwátila morowinau ruka Hospodinowa, že
 všetečně na archu Božj shlédali, a newážně s nj
 se objrali (*I. kr. král. 6, 19,*); ó, w gak hrozné
 nebezpečj ubjhá ten, kdož w neyswětěgšj Swátosti
 oltárnj těla Syna Božjho u figuře manny naznače-
 ného lehkowážně se dotéká, aneb dokonce co zrád-
 ce Iškariotský ge hřjšně přigjmá. Swědom-
 lis sobě, žebys s angelskau swatostj obsluze Božj nále-
 žitě nedostál, raděgi w pokogí odegdi, a w au-
 těku nagdeš swau spásu.

Knězi swěřeny gsau kljče ráge wěčného, gimiz
 těm, gešto w plawbě přenešťastné na moři mar-
 ných swěta rozkošj wlnami nerozumu zmjtáni o
 skály Sodomské rozkotali krásočistau newinu swau,
 aneb raněni z drawých rukau lotrowských wywáz-
 li, přjstaw žiwota otwjrá. Howjli ale on sám wáš-
 něm a náruživostem nestaudným, a nepogjmá žá-
 dosti swé w uzdu, kterak ulečj neduhy nemocných?
 „Lékaři! uleč sebe sám,“ spjlati mu bude chorý.
 Rozhřešjli hřjšné napořád bez úwahy, co pro-
 spěge mu moc kljčů w ruce geho? Pakli co saudce
 přjšněgi saudj lidské poklésky, odsuzuge wždy
 sebe sám. *Widjš mrwu w oku bratra swého, a
 w oku swém břewna necjtjš? Pokrytče! wyrz
 prwé břewno z oka swého, a tedy prohlédneš,
 abys wyňal mrwu z oka bratra swého. (Mat. 7,*

3—5.) Máli záwadný saudce, kdykoli úraduge, wlastnjm swědomjm mučen býti, lépeťby gemu bylo, aby na stolici saudnau byl nikdy nedosedl.

Kněz gest zawázán slibem čistoty, gelikož prawowěřejem swátostmi přisluhuge, hřjšnjkům hřjchy na mjstě Kristowě odpauštj, nábožných owčiček tělem Páně krmj, a oběť mše swaté neyswětějšj wykonáwá. Welelo-li se kněžjm zákona starého zdržeti se od swých manželek, kdykoli gim w chrámě k obětem bylo přisluhowati, tjm wjce přislušj, aby kněz zákona nowého pro swatost wěcj službě swé oddaných netoliko podle duše, nýbrž i podle těla naprosto byl čistým a nepoškrněným. Cjrkew swatá katolická nenuť žádného k přigetj kněžstwj, každý kněz staw ten a s njm i bezženstwj dobrowolně sobě objrá. *Gsauť panicowé, kterjž se sami w panictwj oddali pro králowstwj nebeské. (Mat. 19, 12.) Totot gsau ti, kterjž s ženami negsau poškrněni. (Zgew. 14, 4.) Dobré gest gim, zůstanau tak, gako i gá, dokládá sw. Pawel. (1. Kor. 7, 8.)* Cjrkew ukládá bezženstwj swým kněžjm proto, aby wýtečnau dokonalostj wšecky lidi předčili, wětšj cti a důwěry sobě dobyli, a celau dušj na wzdor wšemu nebezpečj a nepohodlj, byťby to i žiwota gegich státi mělo, k powinnostem swatého auřadu swého úplně dostáli; gesto člowěk ženatý polowici srdce swého manželce a rodině swé obyčegně wěnuge, a wětšj pěči má o wěci časné a swé domácj, nežli o spásu sobě swěřených dušj, gak byl napsal sw. Apoštol

Pawel. *Kdo ženy nemá, pečuge o to, což gest Páně: a kterakby se ljbil Bohu; a kdo gest s ženau, pečuge o to, což gest tohoto swěta, a kterakby se ljbil ženě, a rozdělen gest. (1. Kor. 7, 32—33.)* Protož kdo nechce neb nemůže tělesných žádostj skrotiti, nechť newstupuge w staw kněžský; neboť *lepě gest mu w manželstwj wstau-piti, nežli se páliť. (1. Kor. 7, 9.)* O to by se měli zasadiť pastýři duchownj, by žádný z gegich osady, i sami alumnowé, by žádný z nich w swatyni Páně se newedral, který mrawů nenj neauhonných, a gemuž, než dráhu bohosloweckau nastaupj, giž bezženstwj se protiwj, aby snad gim i weškerému kněžstwu ku hanbě, a k pohoršenj laiků naň nehodného ruce biskupské wloženy nebyly; ginak až nabude swobody, až wypase a rozwolnj swé tělo: bude se co báti, aby co staupec Rongů, Czerských a giných se nestal odrodilcem Cjrkwe Kristowy. *Roztučněl se, a spáčil se; ztučněw, rozšjřiw se, opustil Boha Stwořitele swého, a odstaupil od Boha Spasitele swého. (5. Mogž. 32.)*

Uchoweyž Bůh, aby kdo náwodem satanowým k djlu Božjmu se přihlásil; genom ten, kteréhož Jezjs nagal na winici swau, k němu budiž uschopněn. *Kdo newcházj dweřmi do owčince, dj Pán, ale wcházj ginudy, tent' zloděg gest a lotr. Ale kdož wcházj dweřmi, pastýř gest owcj. Gát' gsem dweře; skrz mne wegdeli kdo, spasen bude. (Jan. 10, 1. 2. 9.)* Proste Pána žni, at' pošle dělnjky na žeň swau. (Luk 10, 2.) *Aniž kdo sám sobě*

osobuge té cti, ale ten kdož powolán býwá od Boha gako i Aaron. Gak i Kristus ne samého sebe oslawil, aby byl biskupem, ale ten geg tjm úřadem zwelebil, kterýž mluwil k němu: Syn můg gsi ty, gá dnes zplodil gsem tebe, doložil sw. Pawel. (K Žid. 5, 4—5.) Tam rovněž narážegj i swatj Otcowé: „Bez wůle Božj osobiti si kněžstwj,“ dj sw. Cyprian, „gest opowážliwost zlomyšlná, a známka duše ztracené.“ „Gaká to drzost!“ zwolal druhdy sw. Bernard, „kam se poděla bázeň Božj, kam smrti památka? newěsta se neodwážj wkročiti do komnaty, leč gi tam král uwedl byl; a ty negsa powolán, ni uweden, se tam beze studu wkrádáš?“ Sw. Augustin w téže důležitosti pronesl se takto: „Gako Koré, Dátana a Abirona pozřela propast horaucj, že sobě úrad kněžský osobiti chtěl,“ (4. kn. Mogž. 16.); nápodobných muk w srdci swém musegj utrpěti i ti, kteřj důstognosti biskupské, kněžské, aneb řádu giného se lstiwě a nehodně dotřeli.

Protož rádno všem bohoslowj čekancům, by s všemožnau opatrnostj a útlau swědomostj prozřali k swému powolánj, aby ni snažšj zaopatřenj, ni oblesk wyššjch hodnostj, aneb cos giného nedůstogného gich neoklamalo.

Začasté sami rodičowé na tom se ustanowugj syna swého k obsluhám cjrkewnjm usauditi, z ohledů nazwjce nehodných: a) Gestit stkwostnost sláwy duchowenstwa, kteráž zwlašť při službách Božjch a giných cjrkewnjch obřadech tolikráte gich duši hlu-

giných obřadech ge hluboce dogala, a úcta welebná, gešto se mu weřegně wzdává; proto musj syn gegich knězem se státi beze wšeho zřenj na powahoznačnau stránku, schopnosti a náruživosti geho. Gewjli nechuf, obmyslj geg wšjm, cožbykoli srdce ráčilo, třeba i wýnosným dědictwj, a tak osud geho rozhodnut.

b) Slušj neysnáz a dožiwotně zaopatřiti syna swého. Neméně prohlédagj i k tomu, že w stárj swém u něho si pohowj, a rodina z pramenů far-njch ne gedné wýhody se naděge.

c) Powahyli dobromyslné, wšak skrownějšjch wloh dušewnjch, a zdrawj chatrného, k stáwu ducho-wnjmu se určj. Tam na staništi, kde méně namáhánj, prý se spjše udržj, než w gakémkoli giném stawu; atd.

Ad a) Stkwostu a sláwy při službách Božjch proto se užjwá, aby duše naše swatým gakýmsi úžasem tjm mocněgi progatá byla, a žiwěgi cjtila, že Bůh gest neskončeně mocným a weleslawným Pánem wšech pánů, a Králem wšech králů. Kněz wšak co sluha wšemohaucjho Swětowládce má býti pokorným a prostosrdečným, ginakby služba geho byla obětj Bohu nepřjgemnau.

K libosti rodičům a proti vlastnjmu puzenj obrati staw nexweyš důležitý, od gehošto zdaru blaho tisjců záwisj, gest nesmyslnost trestná. Což až synáček z wjru marného mámenj a pochlebowánj se proběre, ozweli se pocit nespokogenosti w utrobě geho? wšecky wýhody změnj se nápotom w nehody, a dědictwj sebe bohatšj mu spokogenosti,

genž prawé blaho wezdegšj, nenahradj nikdy. Žiwot geho bude mu břemenem, a powinnosti swé odbýwati bude na škodu mnohých gen ledabylo powrchně. Nářek geho ukrátj rodičům wěku, a ti umjragjce geště želeti budau swé zaslepenosti, w které syna swého donutili obrati staw gemu Bohem ne-sauzený. Slušno u wolenj stawu s roditeli w poradu wgjti, nikoli wšak gim k libosti a proti swé wůli w los negistý se nutně nechat pautati.

Ad b) Účel zgeweného náboženstwj následowně i kněžstwj nenj žádný giný leč: čest a sláwa Božj a spása dušj. Kdo wšak tjm úmyslem k djlu Božjmu se hlásj, by důchody farnj gen w rozmaru tráwil, a snad i pokrewnjch přátel odtuď zaopatřowal, ten nenese známku pastýře dobrého, alebrž nágemnjka, gakowý zisku vlastnjho sice, nikoli ale Pána swého hledj. Tenť otčjmem chrámu Božjho brzy se osvědčj; nikoli co pastýř dobrý bude pásti stádo sobě swěrené, nýbrž se wšj přjsnostj panowati bude nad njm a škubati rauno geho zlaté; pod geho spráwau zpustne stawenj farnj, a chudina bude nadarmo úpěti o drobty stolu geho. Než *běda pastýřům takowým, dj Knjže pastýřů, běda gim, kterj nikoli stádo mé, ale sami sebe pásli. Mléko gste gjdali, a wlnami se odjwali, a což tučného bylo, zabjgeli gste: stáda pak mého gste nepásli, anobrž s přjsnostj panowali gste nad njm a s mocj. Ay gá sám powstanu proti pastýřům těm, a budu vyhledáwati stáda mého z rukau gegich.* (Ezech. 34, 2—20.) Z toho wšak nebuď sauzeno,

gakoby kněz swých rodičů a přátel, pakli bjda ge swjrá, z důchodů farnjch podporowati nesměl, toť dlužno gemu, an snad, naň náklad wedauce, práwě proto ochudli: nýbrž zde toliko tam naráženo, žeby u wolenj stawu duchownjho důchody kněžské vlastnjm podnětem býti neměly. Nad to budiž i řečeno, žeby pastýř duchownj, podporuge z přjgemů swých přately ochudlé, nikdy z mysli pustiti neměl, co by takéž chrámu, faře a chudým osadnjm powinnován byl.

Ad c) Takowé rodiče zowu neswědomité, kteří nám tělesně i dušewně slabé, aneb dokonce nedůžiwé losugj kandidaty. Uloha duchowenstwa gest krušná a tak důležitá, že nenj we swětě žádná práce, a žádné djlo, gestoby s nj w stegném poměru stálo. Djlo, gakowé kněžstwu konati powinno, gest djlo Boha žiwého, djlo spasenj lidského. Ono má snahau neunawenau wzdělawati winici Páně, hlásati wůli Swrchowaného, a k plněnj gegjmu slowem a přjkladem napomáhati; dlužno mu duše k žiwotu wěčnému pěstiti, mládež mlékem slowa Božjho krmiti, dospělé wěčným prawdám učiti, swátostni přisluhowati, neyswětějšj oběť mše swaté konati, uměnj, ctnost a šlechtnost kolkol šjřiti, kagjcm hřjchy odpauštěti, pochybugjcm raditi, pro spásu giných i neytrpěj protiwenstwj snášeti, a w čas potreby i vlastnj žiwot swůg za owce Kristowy položiti. Z toho wyswjta, že práwě staw kněžský mužů na slowo wzatých, neyumělegšjch, neywtipnějšjch a dokonale zdrawých požaduge.

Swatj Otcowé wytknuli *pět známek*, z gako-
wýchž by rádné powolánj k duchownjmu stawu
bylo poznati. *Prwnj gmenugj neporušenau pa-
nickau newinnost.* Gako kněz důstognostj swau
wšecek lid swětský předčj, tak i newinnostj a swa-
tostj má se nad giné wznášeti. „Žádný nebuď k přigetj
rádu kněžského připuštěn,“ dj papež Innocenc III.
„leč práwě panickau čistotu ostrjhal byl.“ „Wjce
prospěge Cjrkwi,“ dj Beneš, XIV. „čjtati méně,
wšak dokonalých dělnjků na winici swé, nežli mno-
hých a to daremných,“ Sněm Tridentký (*Sess. 23.*)
opowinnil biskupy katolické gediné těch na kněž-
stwj poswětiti, kterj ho hodni gsau, a počestným
chowánjm rovně starcům dospěli. Kdo po marnosti
nezataužiw, newinnosti sypal kwět, toho sami An-
gelé k službě angelské prowázj: který wšak kan-
didat w plachém dobrodružstwj ztratil poklad ne-
winnosti welebné, tomu, chceli k stawu duchownjmu
se uschopniti, giného nezbywá, leč srdcem skrau-
šeně kagjecjm k swátostné kaupeli se utéci, tam
swědomj swé raněné uléciti, ode wšech škwrn hrjś-
ných se očistiti, mrtwenjm těla, postem a wřelau mo-
dlitbau před Bohem se osprawedlniti a tauže cestau
swátostného osprawedlněnj, gak daleko lze, ztrátu
swé newinnosti nahraditi. Tak oprawený žiwot pod-
léhá dle sw. Řehoře Welkého gěště mnoholeté
zkausce, nežby kandidatu wyššjho poswěcenj se
dostalo, gelikož, gak sw. Pawel zaznamenal, *trá-
penj těla mjti budau takowj.* (1. Kor. 7, 28.)

Máli kandidat za hodného ku kněžstwj býti

uznán, třebať, *aby wybornými dušewnjmi wlohami byl opatrjn, a wytečný prospěch z předběžných studií oswědčil: totě známka druhá.* Kněz má býti vůdcem giných, pakli slepý slepého wede, oba padnau do gámy. On má wykládati pjsma swatá, wyučowati cestám zákona Páně, hágiti přesné učení Kristowo proti nowotám kacjřským, slowem: maudrost swau wyléwati na wšecy giné stawy; kterak ale dostogj všemu tomu, pakli se mu potřebných wědomostj nedostává? Prozřetedlnost Božj každého w něgaký staw powolává: gakýkoliw člowěku Bůh ustanowil cjl, gistěť mu také náležitých prostředků k tomu usředij. Komu kněžstwj určeno, tomu w poměru i wyššjch schopnostj býwá propůgčeno; gichli schodek kdo znamená: patrno, že pro kněžstwj se nehodj. Následowně mělby woliti staw giný, sicby wůli Božj na wzdor a swatokrádežně k djlu, k gakémuž nenj uschopněn, se wlaupil, těžce hřešil, a Božjho požehnánj se nehodným učinil. Těžšj rány nemůže zasaditi biskup Cjrkwi Páně, dj papež Gelasius, leč byl neumělých na kněžstwj poswětíl.

Koho k djlu swému rádně powolal Bůh, ten ochotně a samowolně *pro čest a sláwu Božj a spásu dušj sklánj ramena swá, k přijetj tžje úřadů duchownjch.* To známka třetj. Tam práwě cjlil Kristus Ježjš, když stanowil rád kněžský. — Kohoby tedy marný zisk swětský zaslepil nestydatě ulowiti rád ten, buď hanebným lichwářem a simonistau gmju, gelikož co Šimon čaroděgnjk se

pokaušel zakaupiti Ducha swatého, aby s geho dary ďábelský zawedl obchod, tak rovněž kandidat s řádem neyswětějšjm, gakehož se cestau neyopowrženějšj dotřel byl, se do swěta paušty na šmejdy proklaté.

„*Čtvrtá známka gest: nadpřirozená ochotnost a gemně wraucj tužba k řádu kněžskému; proto mysl Bohem obraných kněžských čekanců gest ode všech i těch neymenšjch trusek pozemských dáwno očištěna, k wěcem nebeským powýšena, swatau wážnostj progata, a všemi pobožnými skutky k hodnému přigetj kněžstwj přihotowena. Tužbu tu, však nikdy na ugmu wůle našj swobodné, wléwá časem milost Božj w gapné srdce ginochů bohomyslných, rosau nebes gi zawlažuge, zúrodnuge, a láskau Ducha swatého w zdar požehnaný zahřjwá: takowěli diwotagné působenj panic bohowolný w utrobě swé pocjtj, giného mu nezbywá, než aby, gako něžná bylinka hlawinku swau pod rosau rannj křišťálowau sklánj, slyše co Samuel wolánj Hospodinowo s celau dušj žiwot swůg službě geho zaswětíl. W ěj prsau se neozýwá pud ten poswátný, alebrž nechuf dosti patrná, chraň Bůh, aby se uwázal w úřad trudotrapný, pod njmž umdléwagj ramena angelská.*

Pátá známka gest: řádné a obezřetné wolenj kandidatů kněžských duchownjch wrchnostj. Genom biskapowé a gich náměstkowé gsau opráwnění posauditi a zwoliti sluhů cjrkewnjch; aby však zkauška ta i wolenj swobodně podle gistých zásad se dálo, musj všech tagně sosnowaných pyklů sproštěno býti, totiž: wšeliký klam, přetwárenj, pochlebenstwj,

aulisnost, lest, tagný obmysl, protekcj čekanců ustaupiti, aby snad mnohý zchytralý, nikoli biskupem zwolený opowážliwec swatokrádezně w služby cjr-kewnj se newedral, a kletbu Božj na hlawu swau neuwalil; čjmbj i dokonalých a ctihodných kněžj se nedocjlilo. — Nehoršiž se žádný, že bohomy-slnj, powážliwj, učenj a dáwnau zkušenostj obga-sněnj páni dozorcowé semenišť kněžských bystrým okem wšecky kroky a kony swých schowanců pilně sledj, a wady wypátrané opravugj, pakli to gen otcowskau laskawostj, slušnau šetnostj a přjsnau nestrannostj se děge, gešto biskupowé na gich swě-dectwj se zpoléhagjce, schowance řádně schwá-lené napotom na kněžstwj swětj; ginákby se těžce proti Cjrkwi, státu, osadám a duchownjm pastýřům prohřešili, kdyby newšjmawostj gegich aneb častým prominutjm patrnějšjch poklésků nehodnj dělnjci na winici Páně wysláni byli. — Neškodiloby též, kdyby duchownj pastýřowé čekanců bohosloweckých *con-duitu*, kteráby wšak co neypřjsněgi utagiti se mu-sila, bezprostředně duchownjm wrchnostem předklá-dali, anby tau cestau powahoznačnau stránku gegich náležitě seznały.

Gediná geště otázka nám pozůstáwá: co knězi činiti dlužno, an řádně negsa powolán, tedy nehodně kněžstwj byl osobil sobě? — Sw. Bernard na rozum mu dáwá, aby bezprávj to z kořene statně wywrátil, totiž: slzami setřel dluh swůg starý, a zplatiw káry kagjcmi i milosrdnými skutky, započal žiwot z cela nowý, ctný a kněze důstogný,

a setrwal nápotom w swaté newinností. Marné a swětskéli wýhody ladili mu kněžstwj, nechť cí a zisku žádosti marné umrtwiw w sobě, horlj na gich zřjceninách nezištně pro oslawenj Krista Pána, swaté Cjrkwe gehu a spásu dušj, mzdau krwawau draze wykaupených. Stalli se nedostatečným k úřadům duchownjm následkem skrowných gen schopnostj a wědomostj dušewnjch: ať se tedy wraucj modlitbau, pilným čtenjm a zdokonalenjm se w uměnj bohosloweckém k djlu cjrkewnjm ušchopnj. Oklamaw duchownj předstawené uchwátilli z rukau biskupských řádným poswěcenjm swátokrádežně důstognost kněžskau: nezbywá mu giného, leč seč gen gest, swědomitě a na wlas šetřiti zákonů gegich, by tak gich spokogenosti k swému uspokogenj si dobyl.

Wůbec podwolili gsme se šjge swé skláněti pode gho Páně: podeyme se i swaté wůli gehu, wůlj Božj řjďme i wůli swau, gj přjčiti se chraňme, když, kam a k gakému djlu nás we gměnu gehu losugj wrchnj naši duchownj. Pánu přináležj, aby nagal dělnjky na winici swau; Pánu, aby poslal dělnjky na žeň swau; obralli nás k djlu swému, wěrně pracugjce, pěgme chwálu gemu: Gemu čest, gemu sláwa na wěky wěkůw!

7. Kázani*

na slavnost sv. Bartoloměje, Apoštola Páně,
při prvotínách

Antonína Husáka,

nowosvěcence z Lečic,

(držané v Černoušku, v neděli XV. po sv. Duchu 1845)

od

Dominika Alojsia Špachty,

knižecího arcibiskupského notaře, faráře v Kolči, w arcidiécesi.

A některé zajisté postavil Bůh v církvi, nejprv Apoštoly, druhé Proroky, třetí Učitele. (I. Kor. 12, 28.)

Zádná společnost, buď si ona veliká buď si malá, nemůže obstáti a dlouho trvati bez představených a zprávců. Neboť dle neomylného vyřčení Páně (Luk. 11, 17.) každé království samo v sobě rozdělené zpustne, a dům na dům padne. — Z té příčiny ustanovil prozřetelný Bůh brzy po přenešťastném pádu prvního člověka rozličné mezi lidmi představených druhy a třídy, kteřížby rodinu lidskou k dosažení blaženosti časné v dobrém pořádku udržovali tak dlouho, pokud by se moudrosti jeho svět a obyvatel jeho zachovati libilo. — Než člověk nepozáležeje toliko z těla ale i z nesmrtelné duše k uvedení této v blaženost vznešenější

* Na žádost duchovních této slavnosti přítomných u veřejnost tiskem podávané.

nežli pozemská jest, též duchovních vůdců, ředitelů a zprávců potřebí má. Čili by snad mělo tomuto nejdobrotivějšímu Otci, jemuž dle vyjádření Spasitelova (*Mat. 6, 25.*) duše více nežli pokrm jest, zachování duchovního života rozumných tvorů svých, a tudíž i blaženost jejich věčná méně na srdci ležeti nežli život pozemský, štěstí občanské? Mělby ten nejmoudřejší Pán, bez jehož vědomí a vůle ani vrabec na zemi nepadá, a kterýž i vlasy hlavy naší sečtené má (*Mat. 10, 29—30.*) duševní vyvinování pokolení lidského buď pouhé náhodě neb zatmělému rozumu a pokazené vůli jednotlivců zůstaviti? — **O** nikoli! Již rozum náš praví, že Bůh, jakožto moudrý vychovatel, pokolení lidskému, kromě místodržících svých světských i místodržících duchovních dáti musel, ale že i podle slov sv. Klimenta Římského (*Constit. ap. lib. 2. v. 34.*) oč výbornější jest duše nežli tělo, o to též hodnost duchovní nad samu hodnost královskou vznešenější býti musí. — **A** kteříby tyto duchovní místodržící Páně v novém zákoně byli, ukazuje v dnešní sváteční epištole patrnými slovy sv. Pavel říka: *A některé zajisté postavil Bůh v církvi: nejprvo Apoštoly, druhé Proroky, třetí Učitele*; aneb zřejměji ještě v listu k Efez. 4, 11. a t. d. *A on dal některé zajisté Apoštoly, některé pak Proroky, jiné pak Evangelisty, jiné pak Pastýře a Učitele — k dokonání svatých, k dílu služebnosti, k vzdělání těla Kristova: abychom se sběhli všickni v jednotu víry a po-*

znání Syna Božího, v dokonalého muže, v muru plnosti věku Kristova. — Hle, m. N.! jaký to vznešený díl a směr duchovních místodržících Páně na světě! Všickni, necht' jsau jakéhokoli druhu a řádu, mají přispěti k tomu, aby se co nejdříve dosáhlo toho, čehož Bůh uvedením náboženství křesťanského na svět docílití chtěl, totiž „abychom se sběhli všickni v jednotu víry a poznání Syna Božího,“ aneb jak se Spasitel sám (*Jan. 10, 16.*) vyjádřuje: *aby byl jeden ovčinec a jeden pastýř.* —

I zdažby se tedy jedenkaždý z nás, jemužto brzké vyplnění slavného tohoto slibu Páně na srdci leží, radovati neměl, kolikrátkoliv na některého z oněch již oslavených zprávců duchovních pamatován bývá, kteří v čas pozemského života svého na uskutečnění tohoto vznešeného ohledu Božího co nejhorlivěji pracovali, ano pro rozšíření království Božího mezi lidmi vše i co jim nejmilejšího na světě bylo, milerádi obětovali?! Který upřímný křesťan nemělby plésati, vida, že ten neb onen souvěký, výbornými schopnostmi a vědomostmi bohatě nadaný, upřímnou vůlí a plamennou horlivostí ozbrojený bratr křesťanský k ctíhodnému zboru zprávců duchovních přičtěn bývá?! — A eihle! K této dvojnásobné radosti dává nám m. N. podnět dnešní slavný den. — Neboť dnešní den pamatuje nás na výtečné, nesmrtdelné zásluhy, jichž sobě rozhlásováním svatého Evangelium o rozšíření a upevnění církve dobyl sv. Apoštol Bartoloměj, pod jehož jménem tento chrám Páně nejsvětějšímu Bohu vy-

staven, zasvěcen a posvěcen jest. — Dnešní den uvádí nám před oči jednoho z nověsvěcených služebníků Kristových, kterýž konáním nekrvavé oběti novozákonní vznešený úřad svůj započítí hodlá. O, právem tedy mohu vzhledem na dnešní zdvojnásobněnou slavnost vzbuzovati Lásky V. k plé- sání a radosti slovy korunovaného Pěvce: *Tentož jest den, kterýž učinil Hospodin; veselme se a radujme se v něm!! (Žalm 117, 24.)* —

Než máli působení úředníka kteréhokoliv, tedyť mnohem více úředníka církevního čili kněze, tak blahodějně účinky prováděti, aby se veškerému zboru právem radovati bylo: třebať by jak představený sám hodnosti své sobě povědom byl, tak i podrizení jeho o ní přesvědčení byli. — Považujeli kněz sám úřad svůj za cos obyčejného a sprostého, neníť divu, že se nájemníkem péče o ovce nemajícím stává, (*Jan. 10, 13.*) A nepozorujeli obec úřad kněze za nic jiného, lež za pouhé ustanovení lidské, nemusí jak na jeho osobu, tak na vykonávané od něho práce duchovní lhostejně a beze vsí uctivosti pohlédati? — O komu není kněžstvo svaté, tomu nebude svaté ani slovo, jež hlásá, ani svátosti, kteréž uděluje, ani přesvatá oběť, již vykonává! — A jaký musí býti následek této nevážnosti stavu kněžského? Že lidstvo, jak to bohužel, za dnů našich spatřujeme, v prostopášnostech a rozpustilosti vždy hlouběji zabředá, a nenavrátili se k předešlé kněží svých uctivosti a vážnosti, konečně v úplnou netečnost

ano zhovadilost klesnouti musí. — Jen tenkrátě tedy jest se nadíti spasitedlných účinků od úradu kněžského, spatřují v něm jak kněz tak lid cos vyššího a nebeského, považují jej co nějaký božský k oblažení zemi a zvelebení nebes na světě zaražený ustav.

A to z příčiny čestného pozvání svého na dnešní kázání na mysli přemítav z jedné strany, z druhé pak pováživ dábelskou vzteklost, s jakouž nejnovější bludaři hodnost kněžskou zhnusili a takměř do bláta zašlapati usilují: ¹ ustanovil jsem se na tom, že *o vznešené hodnosti katolického kněžství* jednati budu. K tomu cíli dokáži Láskám V. v dvojím dílu dnešní posvátné řeči, že *úrad katolického kněžstva úrad Božský jest*, nechť jej pozorujeme

I. v jeho *založení* neb

II. v jeho *zachování*.

Neníť sice úmysl můj, Tebe, ctihodný bratře novosvěcený, sprostou řečí svou teprv chtít učít znáti vznešenost hodnosti, již jsi nedávno vzkládáním rukou Apoštolských dosáhl, dobře věda, že ve všem, co se úradu kněžského a jak povinností tak

¹ „Die Ehre“ ein Mensch zu sein, steht mir höher, als jener Pfaffendünkel, den Rom seinen Knechten durch die Priesterweihe — einzupfen sucht.

Rechtfertigung von Johannes Ronge. Zw. Auflage. Altenburg 1845. S. 22.

„Keine Pfaffen, keine Laien soll es mehr geben; sondern ein edles feines Brüderthum soll bestehen. Denn ein priesterlich Volk sollt ihr werden.“

An meine Glaubensgenossen und Mitbürger, von Johannes Ronge. Altenburg 1845. S. 14.

předností jeho tkne, po celé čtyřletí na vysokých školách Pražských a v arcibiskupském Semenisti od výtečných, na slovo vzatých učitelů a nábožných mužů dostatečně vycvičen byl. — Aniž sobě pochlebuji, že bych Vám ostatní nábožní posluchačové moji cos nového pověděl; přesvědčen jsa, že od vlastních horlivých pastýřů vašich ve všech člancích naší sv. Katolické víry důkladně cvičení býváte. — Ale i to mne tajno není, že na obyčejných kázáních, o témž předmětu, kterýž jsem sobě na dnešní den ku pojednání zvolil, pro skromnost kazatelů zřídka kdy mluveno bývá. — A byfby tomu nebylo tak, měloby opáčné upamotování na článek za dnů našich, jak jsem již podotknul, tak důležitý zbytečné a bez užitku býti? — Protož se naději, že jak Ty, novosvěcený ctihodný bratře s ostatními velectihodnými a důstojnými spolubratřími přítomnými; tak též i vy ostatní bratři a sestry v Kristu shromáždění, nejen laskavou pozorností svou dálejšímu přednášení mému nápomocni budete: ale i při nynější krátké přestávce vroucným za mne k Bohu povzdechnutím k tomu přispějete, by dnešní řeč k rozšíření království Božího na světě, a k zvelebení nejsvětějšího jména Ježíš sloužila. —

I.

Krátkými sice ale jádrnými slovy vypisuje sv. Matouš truchlivý stav lidstva za času přebývání Božského Vykupitele na světě. *Lidé*, praví on (9.

36.) byli ssouženi a ležící jako ovce nemající pastýře. — Pohané seděli v temnostech nevědomosti a v stínu ducha usmrcující modloslužebnosti, (*Luk. 1, 79.*) vyvolený pak národ Israelský zůstaven byl nájemníkům a slepým vůdcům, kteří mu do království nebeského vcházeti nedopouštěli. (*Jan. 10. Mat. 15, 14—23. 13.*) Než tak Bůh miloval svět, že Syna svého jednorozeného dal: aby každý, kdož věří v něho, nezahynul, ale měl život věčný. (*Jan. 3, 16.*) Tento jednorozený Syn Otce nebeského přijda na svět učením svým rozplášil temnosti bludů, a obětovav se na kříži dobrovolně zprostil smrtí svou nešťastné pokolení lidské od hříchu a záhuby věčné. Onť tedy Bůhčlověk, Kristus Ježíš, byl jak píše sv. Pavel (*1. Tím. 2, 5.*) jediným učitelem a prostředníkem mezi Bohem a lidmi. — Aby však štípení, které skrze Syna svého na zemi štípil Otec nebeský vykořeněno nebylo, (*Mat. 13, 13.*) umínil sobě P. Ježíš zříditi zvláštní zbor, kterýžby úřad jeho jak učitelský tak prostřednický až do skonání světa na zemi zastával. Protož po přebdělé jednoho času na modlitbách noci, *povolal*, jak vypravuje dnešní sváteční evangelium, *k sobě na úsvitě učedníků svých na horu, a vyvolil z nich dvanácte, (kterěž i Apoštoly nazval)*, ozbrojiv je krátce před svým k Otci nebeskému se odebráním tou samou mocí, kterouž byl od něj obdržel, řka: *Jako mne poslal Otec, i já posílám vás.* (*Jan. 20, 21.*) — Ale i svatí Apoštolové jsouce lidé

nám v smrtelnosti rovni, vyvolili sobě od Božského mistra k tomu zplnomocnění, jsouce nástupníky, odevzdavše jim svou od něho obdržanou moc: 1) *moc vyučování*, 2) *moc obětování*, 3) *moc hříchů odpouštění*. — Již ale tato trojí moc, na niž až posud úřad katolického kněžstva spočívá, není žádná moc lidská, nýbrž jak uvidíme, moc Božská. — Neboť co se

1. vyučování u věcech Boha a spasení lidského dotýče, to již v starém zákoně vykonávali knězi jménem Boha samého. *Rtové kněze*, praví duchem Božím nadšený věstec Malachiáš (27) *ostříhati budou umění, a zákona hledati budou z úst jeho: nebo angel (posel) Hospodina zástupů jest. A v novém zákoně dosvědčuje sv. Ap. Pavel to samé řka: že rozličně a mnohými způsoby někdy Bůh mluvil otcům skrze proroky, nejposléze pak skrze Syna svého. (Zid. 1, 1.) Z té příčiny napomínal i sám Spasitel učedníky své k svědomitému zachovávání rozkazů starozákonních učitelů, když pravil: *Na stolici Mojžišově posadili se Zákonníci a Fariseové. Protož všecko, cožkoliv řeknou vám, zachovávejte a číňte, ale podle skutků jejich nečíňte (Mat. 23, 23.)**

Mělili však kněží starozákonní, od Boha samého moc vyučovati, kdož medle bude tak opovážlivý, by ji kněžím novozákonním upíral? — Nejsouliž dosti zřejmá ta slova, kterými Syn Boží Apoštolům, a skrze ně všem řádným jejich nástupníkům moc vyučování odevzdal, řka: *Jdouce*

po všem světě, kaďte *Evangelium* všemu stvoření, učíte je zachovávatí všechno, což jsem koli přikázal vám? — (Mar. 16, 13. Mat. 28, 20.) Neníž kletba, ježž na hlavu nevěřících padnouť má, dosti srozumitelně vyjádřená v slovích Spasitele: *Kdo vámi pohrdá, pohrdá mnou; kdo pak mnou pohrdá, pohrdá tím, kdož mne poslal; a kdo nevěří budeť zatracen?* (Luk. 10, 16. Mar. 16, 14.) — Protož mohl Apóstol národů vším právem křesťanům Korintským psáti: *Na místě Kristově poselství konáme, jakoby Bůh napomínal skrze nás.* (II. Kor. 5, 20.) — A to samé, co sv. Pavel, může o sobě až posud tvrditi jedenkaždý kněz, který moc rozhlašování evangelium svatého od některého řádně svěceného a s všeobecnou církví v spojení stojícího náměstka Apoštolského čili biskupa obdržel. —

A z téhož, m. N. sami posoudí a říci můžete, co se mysliti a říci dá o oněch hlasatelích zborů křesťanských, od nás vířem oddělených, kteří moc vyučování hůd od nějaké vrchnosti světské neb osoby sobě rovné obdrželi, aneb dokonce sami sobě přivlastnili; kteří ne všechno, nýbrž jen to, co se jim líbí, nanejvětš co psáno jest, a z toho, co svrablavým ušim jejich lahodí, přivržence své zachovávatí učí. — Poněvadž takoví dle rozhodnutí neomylné na svatém sněmu Tridentském shromážděné církve nevstoupili dvěřmi do ovčince Kristova; poněvadž zadržují věřícím svým jeden podstatný díl zjevení Božího — ústné totiž podání

nenít jinak, než že se musejí držeti za to, zač je P. Ježíš v evageliium sv. Jana 10, 1. sám udává. — Aby se však žádnému z vás m. N. tento usudek tvrdý a příkrý nezdál, slyštež slova svědka celkem nepodezřelého, v prvních stoletích církve žijícího. — Sv. *Ireneus* totiž prostředně skrze sv. *Polykarpa*, učedník sv. Jana Evangelisty píše: „Kacíři se domnívají, že více ještě nežli pravda nalezájí. O, ti slepi! od slepců vedeni jsouce právem padají do skryté jámy nevědomosti, poněwadž pravdu kromě pravdy hledájíce nikdy ji ne-nalezájí. Třebať se jieh vystříhati a utociště své k církvi vzítí; v lána této nechmež se vychovati a písmý Páně krmiti. Neboť církev jest stípená za ríj tohoto světa.“ (*Libr. 5. cap. 30. contra haeres.*) „Ona jest, jak di *Laktancius*, církevní spisovatel z čtvrtého století, zřídlo pravdy, příbytek víry, chrám Boží: do něž kdo nevchází aneb z něj vystupuje, odcizen jest naději života a spasení věčného.“ (*De vera sapient. et relig. lib. 4. Cap. 30.*) —

A dejme tomu, že se odštěpencům od církve Katolické toho práva, jakého již každý rodinný otec neb hospodář domácí požívá: podřízených svých vyučovati, odeprítí nedá, zdalíž sobě proto již hodnost úradu Kněžského přivlastňovati mohau? — Nejen na moci vyučování založena jest ona, ale i na moci obětování. A hle této moci nepožívá kromě katolického kněze na světě člověk žádný. —

2. Hned od počátku světa dal se Bůh po vsecky časy od lidí zevnitřními obětmi ctíti. O tom

k Láskám obšírněji mluvíti pokládám za zbytečné, maje za to, že nebude mezi vámi v písmech Božích tak nezběhlého k nalezení, kterýžby nevěděl, s jakou libostí všemohoucí Pán nebes na obět nevinného Abele, (*Gen. 4.*) spravedlivého Noe, (*Gen. 8.*) věrného Abraháma, (*Gen. 22.*) moudrého Šalomouna, (*2. Paral. 7.*) horlivého Eliáše (*3. Reg. 18.*) a mnohých jiných nábožných osob starého zákona vzhledl. — I kterak by se tedy jedna z těch nejoblíbenějších služeb, Bohu od rozumných tvorů vykonávaných, v zákoně novém pohřešovati měla? Protož již v starém zákoně dal Bůh předpověditi skrze ústa prorocká: *že obět čistá na každém místě od východa slunce až do západu posvěcená, obětována bude jménu Hospodinovu.* — (*Malach. 1, 11.*) A víte m. N., kteráž to obět jest? — Jestíť to ona obět, kterou druhdy nejvyšší kněz podlé řádu Melchisedechova (*Žalm 109, 11.*) ve večeradle Jerusalemském krátce před svým utrpením s Apoštoly ponejprv slavil, a slovy: *To číňte na mou památku.* (*Luk. 22, 19*) jak přítomným Apoštolům, tak všem jejich řádným náměstkům slaviti rozkázal. — Dle téhož Božského rozkazu vykonává se tato velebná obět pod názvem mše svaté od katolického kněžstva až podnes a vykonávati se bude od něho až do skonání světa, dle slov Apoštolských: *Kolikrátkoli budete jísti chléb tento, a kalich píti; smrt Páně zvěstovati budete, dokavadž nepřijde* (*I. Kor. 11, 26.*) —

„O té podivné moci,“ volá výtečný učitel cir-

kve sv. Augustin, „ó toho blaženého činu, při kterémž kněz s Kristem zachází.“ — Kněz vykonává toto obdivení hodné tajemství, a angelé jsouce mu přítomni co služebníci poslouchají ho. V pravdě velebení hodna jest důstojnost a rozsáhlá mocnost kněží, pod jejichž rukama, jako druždy v lůně Marie, Syn Boží znovu člověkem se stává“ v jejichž rukou, pravím já, odpočívá ten, jehož trůn nebe, jehož podnož země jest. (Mat. 5, 34.) Při mši svaté sstupuje Duch sv. nejen na Ježíše, kterýž obětí a spolu nejvyšším knězem jest; nejen na kněze obětujícího, kterýž viditedlně osobu nejvyššího kněze představuje; nejen na všechny ty, jenž při nejsvětější oběti této v hlubokém klanění pohřížení jsouce spolu s knězem a skrze něj s Kristem Bohu se obětují, t. j. veškerou hříšnost a sobětnost svou umrtvivše sebe zcela zapírají a srdce zcela čisté na oltář kladou ale i na nepřítomné, pakli se aspoň v duchu s obětujícím knězem spojují. — A co mám teprv říci o blahodárných oučincích mše svaté od kněží novozákonních obětované? —

Sotva kněz při pozdvihování slovy Kristovými chléb v tělo, víno v krev jeho proměnil: tu najednou otevřou se nebesa nejen, aby přijala nevyslovnou vůni, jenž z oltáře k věčnému Otci vzhůru co vonný kadidla dým se vznáší: nýbrž z otevřených nebes hojněji nežli paprskové sluneční požehnání Boží na nás padá. — O, kdebych slova nabral, kde konce nalezl, kdybych vám m. N. všech těch vzácných darů doličiti chtěl, jež světu obětí mše

svaté, a tudíž i katolickými kněžími podává milovník duší našich! Myslím vše jedním slovem zahrnouti, když řeknu: žeby již dávno rozmnožené nepravosti z ustydnuté lásky pochazející (*Mat. 24, 12.*) byly přitáhly zaslouženou záhubu, kdyby beránek Boží, jenž snímá hříchy světa, každodenně od kněží katolických na oltářích našich obětovaný nevyjednával nám odpuštění a milost, slitování a blahoslavenství. —

O bratři, věrou od nás oddělení! proč se zbavujete svévolně onoho přehojného požehnání, kteréž se z této nejdraší oběti prýští? — proč zamítáte tak tvrdošíjně tuto nejsvětější obět? — proč nazýváte pověrou, modloslužbou, a Bůh milý ví čím ještě to, což křesťanům nejsvětějšího bytí má? — — A však proč plýtvám slovy k těm, z nichž snad ani jediný neposlouchá, a byťby poslouchal, slova sebe pravdivější z úst katolického kněze vycházející od srdce svého co hrách od stěny odrážeti nechává? — Raději tedy opět obrátím řeč svou k vám, upřimí bratři katoličtí! bych vám ještě tu třetí známku ukázal, v kteréž jsem Božský základ katolického kněžstva dokázati sobě předvezal, totiž, že kněží katoličtí obdrželi od Boha *moc hříchů odpuštěti*. —

3. Nemohloť moudrosti Páně nic přiměřenějšího bytí, než by títež, jenž na oltáři nevinného beránka Božího obětují i tu moc měli, pro předrahou krev, již beránek tento vylil, lidem hříchů odpuštěti, a tak jich vykoupení jeho zúčastňovati. —

Ale i pro křehkého člověka nemůžeť nic slavnějšího býti, než mocí hříchů odpouštění vládnouti. — Jakkoli v starém zákoně moc kněží v mnohých ohledech velmi rozsáhlá byla, nic méně moci hříchů odpouštění účastni nebyli. Jejich právo, malomocné prohlašovati za čisté, (*Mat. 8, 4.*) bylo jen stín a pauhý obraz slavné moci kněží novozákonních, kterouž jim Božský církve zakládátel udělil. Přijda totiž dlé vypravování sv. Jana po svém z mrtvých vstání k Apoštolům zavřenými dveřmi vzdechl na ně a řekl: *Přijměte Ducha svatého, kterým odpustíte hříchy, odpouštějít se jim: a kterýmž zadržíte, zadržáni jsou. (Jan. 20, 23.)* — Hle, m. N.! jaká to podivná moc katolických kněží, kterou Bůh dlé sv. *Jana Zlatoústého* „ani angelům ani archangelům neudělil: neboť neřekl jim: *Cokoliv svázete na zemi, budeť svázáno i na nebi: a cokoliv rozvázete na zemi, budeť rozvázáno i na nebi! (Mat. 18, 18.)* I zdaliž mohl Bůh kněžím větší moci dáti, nežli když jim moc nad nebeskými věcmi dal? Patrný jest to tedy nerozum, tak velkou mocí pohrdati.“ (*Lib. 3. cap. 5. de Sacerdot.*) —

A jako v zpovědnici m. N.! tak i při udělování ostatních šestero svátostí, ano jak jsme viděli i při vyučování a obětování představuje katolický kněz co místodržící Páně osobu samého Ježíše Krista. — Protož dobrým svědomím mohl sv. Pavel od věřících jak z ohledu všech své tak osoby ostatních tovaryšů duchovních žádati: *Tak*

o nás smejšej člověk, jako o služebnících Kristových a rozdavačích tajemství Božích. (1. Kor. 4, 1.) Jakoby říci chtěl: žádného z vás nemyl chatrný zevnějšek náš. Jsmeť ovšem v podobě ostatním synům Adamovým rovni: ale blahodějnou moc vložil Kristus v nás, služebníky milosti své a rozdavače nepostížitelných oku tělesnému tajemství Božích. — Tak aspoň vyjadřuje se o témž předmětu sv. Řehoř Nissovský, církevní učitel čtvrtého století rka: „Ta sama moc slov (biskupských při svěcení kněží) činí kněze ctihodným a svatým a odděluje ho zvláštním posvěcením od lidu. Neboť byv ještě včera a po celé předešlé živobyti jedním z prostřed lidu; stává se najednou učitelem, představeným mistrem nábožnosti a rozdavačem skrytých tajemství: a to vše bez jakési proměny na těle a zevnější postavě; on jest jakousi mocí a milostí v lepšího proměněn.“ (*Oratio de St. Baptism.*)

Z těchto slov poznáváme, jak nedůvodné a bludné jest smýšlení oněch, kteříž tvrdí, že všickni křesťané bez rozdílu kněžmi nového Zákona jsou,² a následovně, že jako mezi knězem a světským člověkem, tak též mezi knězem a biskupem žádného rozdílu není. — Ale táži se, jeli tomu tak, co znamenají slova v dnešní sváteční epístole zaznamenaná: *Zdaliž jsou všickni Apoštolé? zdaliž všickni Proroci? zdaliž všickni Učitelé?* — Není-li z nich průvodno, že jistý rozdíl, jaký se mezi kněžmi v církvi katolické podnes spatruje, již za

² *Viz poznámenání v Exordium.*

času svátých Apoštolů panoval? — Ano toto roz-
 třídění katolických kněží v biskupy, kněze a jáhny
 již v starém zákoně nejen předobrazeno, ale i před-
 pověděno bylo. Maudry Šalamoun totiž uvádí v písní
 své (6, 9.) Krista Páně k choti své, církvi takto
 mluvícího: *Pěkná jsi, přítelkyně má, a alčóná jako
 Jerusaleň: hrozná jak šik ležení spořádaný.* —
 Šik ležení vojenského, jak vám m. N. povědomo,
 nezáleží z samých sprostých / zoldnerů, nýbrž
 máli nepříteli strašným t. j. nepřemohitelným býti,
 třebať, by nejvyššího vůdce, důstojníky a poddů-
 stojníky rozličného druhu měl.³ — A protož po-
 štěstili se nepříteli, vojsko jeho vůdců zbaviti, v ne-
 pořádek přijde celý šik a nevyhnutelná jest po-
 rážka jeho. — Z té samé příčiny usiloval ne-
 přítel vojska Kristova po všecky časy, zbaviti ho
 daných mu od Boha vůdců; t. j. všecka pronásle-
 dování, kterýmž církev katolická od počátku svého
 jak od nevěřících tak od kacířů vystavena byla,
 počala vždy od pronásledování jejího kněžstva. —
 Ale na vzdor tomuto usilování brán pekelných za-
 chováno bylo katolické kněžstvo až po dnešní den. —
 A toto podivné zachování jeho dává nám druhý důkaz
 že úřad katolického kněžstva úřad Božský jest;
 o čemž se obšírněji přesvědčíme v dílu druhém. —

³ Mit dem Papste und der Hierarchie stürzt sogleich das Ganze,
 und es wäre, um das durch ein Vergleich zu versinnlichen, gerade
 so, als wenn aus der *englischen Staatsverfassung*: König, Oberhaus
 und Unterhaus weggenommen würden. *Praktische Bedenken gegen den
 Versuch eine sogenannte Apostolisch-katholische Kirche in Deutsch-
 land zu stiften. Von Johann Sporschil. Leipzig 1845. S. 80.*

II.

Vůbec známo jest, že P. Ježíš na důkaz svého od Boha vyslání budoucí předpovídal věci. Jsouť pak proroctví od něho učiněná dvojího druhu: taková, jichž naplnění se již stalo, n. p. předpovědění o jeho smrti a zmrtvých vstání (20, 18—19), o vyvrácení města Jerusalemského a rozptýlení národa Židovského, (Mat. 24. Luk. 19.) a mnoho jiných; a taková, jichž naplnění očekáváme, jako zmíněné již v úvodu dnešní řeči mé spojení v jeden ověrně všech lidí, (Jan. 10, 16.) všeobecný na konec světa soud. (Mat. 24. Mar. 14. Luk. 21.) — Jako u prostřed mezi tímto dvojím druhem proroctví Páně stojí předpovědění o zachování katolického kněžstva až do skonání světa; neboť to P. Ježíš nejen 1. *přislíbil*, ale 2. *až posud splnil*.

1. Když v prvních časích po stvoření světa následkem nešťastného pádu prvních rodičů, dlé vypravování, (1. kn. Mojž. 6, 5. a t. d.) mnohá zlost lidská byla na zemi, a všeliké myšlení srdce náchylné bylo k zlému, vyšel od trůnu Nejvyššího strašný ortel: „Vyhladím člověka, kterého jsem stvořil, od tváří země, od člověka až do hovad, od zeměplazů až do ptactva nebeského.“ — Jen Noe spravedlivý našel milost před Hospodinem, vytržen byl ze zahynutí obecného. — Bůh totiž sám učil jej udělati koráb, aby v něm, když dštíti počne, vznášel se Noe nad vlnami s rodinou svou, a ostatními

živočichy k opětnému obývání země potřebnými. — — Dáloli se dle vyřčení velikého Apoštola (1. Kor. 10, 11.) v starém zákoně vše u figure, a k poučení našemu napsáno jest: což jiného mohlo by se korábem Noemovým vyrozumívati, nežli církev, jakožto koráb, vzdělaný od Božského Noema, Ježíše Krista, k zachování rodiny krví jeho dobyté až na konec věků? — Jak o tom svědčí učitel církve, sv. Jarolim, rka: „Vímť já úplně, že církev na Petru, totiž na skále jest vzdělána. Kdo beráuka požívá kromě tohoto domu, jest neposvěbeným, a každý, kdož není v této arše, zahyne v potopě.“ — A však, proč se odvolávám na slova lidská, když Duchem sv. nadchnuté huize Apoštolské sv. Petr sám (1. Petr 3, 20.) přirovnává církev katolickou ku korábu za dnů Noe, „ve kterémž málo t. j. osm duší zachováno jest? —“ — A mohl tak psáti sv. Petr, neboť on obdržel z úst Božského mistra ono slavné zaslíbení: *Ty jsi Petr, a na též skále vzdělám církev svou, a brány pekelné nepřemohou ji. (Mat. 16, 18.)*

A hle, m. N.! v těchto slovech jest spolu ob-
sažená a jako zaobalena a) přípověd o zachování
katolického knězstva až do skonání světa. — Neboť
řekněte sami, jeli dům nerozbořitelný, nemusí zá-
klad jeho tím pevnější a nerozbořitelnější býti? —
Již pak ze slov sv. Pavla k Efezkým (2, 20.)
vime, že církev sv. vzdělána jest „na základ Apo-
štolský a Prorocký, kdež jest nejhlubší uhelný
kámen sám Kristus Ježíš.“ Nuže tedy, máli cír-

kev Boží trvati až na konec věků, nemusí trvati i kněžstvo? ⁴ — Církev bez kněžstva byla by tolik, co loď bez zprávce, co stádo bez pastýře, co vojsko bez vůdce, co dům bez hospodáře, co obec bez richtáře, co země bez vrchnosti a krále. — Ale i na *b*) zřejmých přípovědích o zachování katolického kněžstva až do skonání světa nemáme v písmě sv. žádného nedostatku. Ke komu, táži se vás, m. N. promluvil Pán ona slova: *Já s vámi jsem po všechny dny až do „skonání světa?“* — (*Mat. 28, 20.*) K Apoštolům, když je do světa vysílal. — Koho těšil slovy: *A já prositi budu Otce, a jiného utěšitele dát vám, aby s vámi zůstal „na věky“, Ducha pravdy?* (*Jan. 14, 16.*) Opět Apoštolů nad odchodem jeho zkormoucených, před nastávajícím protiventstvím se strachujících. — — I takéli pak splnil Božský Spasitel tuto přípověď svou? — Takéli zachoval na vzdor všemu vztekání se bran pekelných *a*) od času svatých Apoštolů až *b*) na dnešní den kněžstvo své? —

a. O, mluv za mne k nábožným posluchačům mým, Ty oslavený patrone zdejšího chrámu, Páně, Bartoloměji svatý! a pověz jim, že s Tebou byl Pán po všechny dny života Tvého, že Duch sv. osvětloval, sílil a potěšoval Tebe až do posledního

⁴ Eben so wenig, als man sagen kann, dass nach dem Sturze des Königs und Parlamentes (in England) noch die englische Staatsverfassung bestehen würde; eben so wenig kann man behaupten, dass nach dem Sturze des Papstthums und der Hierarchie noch die katholische Kirche bestehen würde.

Wiz výše dotčený spis od Jana Sportila str. 30.

vzdechnutí Tvého. — Čili mám já slabým jazykem svým shromážděným tuto vroucím cítelům Tvým nastíniti ochranu Boží, kteréž jsi u vykonávání Apoštolského úradu svého na sobě zakusil? — Nuže chci, m. N.! dlé nejlepší vůle o to se pokusiti. —

Na slavný onen rozkaz Páně: *Jdouce po všem světě, učte všechny národy, křtíce je ve jménu Otce i Syna i Ducha svatého; učíte je zachovávatí všechno, což jsem kolik přikázal vám (Mat. 28, 19.)* rozesli se svatí Apoštolové, dříve Duchem sv. na den letnic obdařeni, do všech světa uhlů. — Sv. Jákob, nazvaný Menší, kázal v Judstvu, sv. Filip v Syrii, sv. Petr v Antiochii a v Římě, a podobně ostatní na rozličných bližších a vzdálenějších krajinách a místech. Jeden pak z oněch, kteří se nejdále zabrali, byl sv. Bartoloměj. Neboť dlé svědectví svatého *Ambrože*, prodral se až do nejzadnějších zemí Indické končiny. Zde víru Kristovu nejen mocnými slovy, ale i obdivení hodnými skutky s tak patrným prospěchem blásal, že větší část tanních obyvatelů Kristu P. získal. — Co však spolu za nesnáze a protivenství při tom k přetrpění měl, bylo by dlouho co povídati! — Mohl bych vám, m. N.! popisovati jeho daleké cesty, které dlé rozkazu Kristova (*Luk. 10, 4.*) bez hole, bez pytlíka a mošny, bosýma nohama po zemi a povodě vykonal; mohl bych vám vypravovati o posměchu, o utrhaní, o zlořečení, jaké přetrpěti musel od surových pohanů, jež ukřižovaného Pána znáti

učil; od modloslužebných kněží, jejichž šalby od-
krýval; od mudrců, jejichž bludné umění vyvracel;
ano i od samých ďáblů, jejichž panování na zemi
rušil. Než vše to pro krátkost času mlčením po-
minouti chtěje, obracím pozornost vaši na poslední —
nejbolestnější doby svatého života jeho. — — —

Odebrav se sv. Bartoloměj z Indie do Ar-
menie uzdravil mocí nepřemožitelné víry své v pří-
pověď Páně (*Mar. 16, 18.*) dcer krále Polymia
dábelským posedlou, a následkem toho obrátil na
víru jak krále Polymia, tak manželku, tak dvoře-
niny, tak větší částku poddaných jeho. — Ale
i zášť velikou shrnul tím na se pohanských kněží,
kteříž Astyaga, bratra králova, pohanem zůstav-
šícího, tak dlouho proti Bartoloměji dráždili a popu-
zovali, až jej co nejukrutněji ze světa zprovoditi
dal. — Prohlédaje rozličná popsání života svatého
Bartoloměje shledal jsem, že téměř všeliký druh
muk bolestných přetrpěti musel. Neboť nejprv bi-
čován, pak na kříž nohama vzhůru přibit, dále
z kůže svlečen a konečně stát byl. — A hle,
všecky tyto bolestné muky přestál sv. Bartoloměj
s takovou statečností a zmužilostí, že jak o tom
svědčí jistý nábožný spisovatel, jménem *Petr Natalis*,
ještě po svlečení z kůže celý den kázal, a získav
tudíž Kristu ještě mnoho tisíc duší, teprv tehdyž
unkl, když hlava jeho ostrým mečem nemilosr-
dného kata od těla oddělena jest byla. — — —
A jako sv. Bartoloměj, tak všickni svatí Apoštolové
zkoušeli na sobě pravdivost truchlivého předpově-

dění Ježíšova: *Ai já posílám vás jako beránky mezi vlky, (Luk. 10, 3.)* jsouce rovně otcům starozákonním dlé vyrčení svatého Pavla (*Žid. 11, 36, etc.*) „kamenování, sekání, mečem mordování; zkusivše posmívání a bití, nad to i vězení i žaláře; chudobu trpíce, po pustinách bloudíce, po horách i jeskyních, i v doupatech země.“ *Až do toho času, píše na jiném místě sv. Pavel (1. Kor. 4, 11, a t. d.) i lačnime, i žizníme, i nazi jsme, i poličkování byváme, i místa nemáme; zlořeči nám a dobrořečime; protivenství trpíme a snášime; rouhají se nám a modlíme se; jako smeti tohoto světa, učinění jsme, pvrhel u všech až posavád. — — I zdaliž proto zaniklo z církve Kristovy kněžstvo podle řádu Melchisedechova? — — I nezaniklo, anobř trvá na vzdor osmnáctistoletímu pronásledování až posud. —*

Čili myslíte, m. N.! že jen za časů Apoštolských, že jen v prvních církve dobách kněžstvo Páně pronásledováno bylo? — O, kdyby čas postačoval, troufal bych sobě po jednotlivých stoletích dokázati vám, že v žádném čase pronásledování a soužení nebylo prosto. To však nemoha, poukáži aspoň na čas nynější, v kterémž, jak se zdá, kněžstvo žádných nátisků k přetrpění nemá. —

b) Takových muk, jako sv. Bartoloměj netrpí ovšem katolické kněžstvo, aspoň ve vzdělaných krajinách našich. Ale — nejsme-li, jako sv. Bartoloměj mrskáni metlami, bičují nás lidé, víry a ctnosti zbavení metlami hanlivých a potupných spisů. Ne-

bývámeť ovšem jako sv. Bartoloměj na kříž no-
hama vzhůru věšení: — ale každý sebe lepší
úmysl kněží na zlou stranu obrácen, každý sebe
nepatrnější čin jejich bezbožně přetrásán bývá. —
Z kůže těla nesvléká nás jako svatého Bartolo-
měje ovšem žádný: ale — na naše skrovné od
nábožných předků spravedlivě odkázané vyživení
s závistí poblédati, a o perně sasloužený haliř
kněze okrástí, to nastojte, tak říka za žádný hřích
se nepokládá. Našemu tělesnému životu nečiní se
ovšem, jako životu svatého Bartoloměje, konce
mečem: ale — o čest a vážnost kněžstvo utrhač-
nými řeči přiváděti, a tak blahodějnému působení
jeho konec činiti, aneb aspoň ovoce duchovních
prací jeho ztencovati a vyprázdnovati, to, bohužel,
nenáleží k řídkým úkazům za dnů našich! — — —
Ale zuř si světe nevěřící, klamný a šalebný proti
pomazaným Páně, jak chceš: ani pohrdáním a ou-
směškem, ani hanou a potupou, ani tajným očer-
ňováním a zřejmým pronásledováním, zkrátka „všemi
marnými podvody moudrostí světské“ (*Koll. 2, 8.*)
nevybládíš kněžstva katolického, nad jehož zacho-
váním patrně bdí oko, spočívá pravice Hospodina
řkoucího: *Kdož se vás dotkne, dotýká se zřite-
dlnice oka mého. (Zach. 2, 8.)* Co druhdy moudrý
Gamaliel u prostřed vysoké rady, můžemeť i my
katoličtí kněží všem odpůrcům našim a knězotepcům
říci: *Jestliže jest z lidí rada tato aneb dílo, zru-
šeno bude: pakliť jest z Boha, nebudete moci
toho zrušiti, abyste snad nalezení byli se i Bohu*

protiviti. (Skutk. 5, 38.) Směle a s radostí může každý z nás — denně s korunovaným Prorokem prozpěvovati: Proč se bouřili národové, a lidé daremné věci přemýšlevali, proti Hospodinu a proti pomazanému jeho? — Který přebývá v nebesích, posmívati se jim bude. (Žalm. 2, 12.) —

Než — slyším tu kohos namítati: „Tobě přede nemůžeš zapřítí, rozčilený řečníku! že i od kněží rozličné neplechy a neřády na světě zpáchány byly a — až posud se páší, které k vytykanému od tebe s nimi nakládání a jich potlačování spravedlivou zavdávají příčinu.“ — Dobře, odpovídám já, i mně to povědomo jest, ano já tobě, bratře křesťanský, kterýž tuto námítku činíš, ještě více připustím; připustím i to, že velká částka zlého, kteréž na světě spatřujeme, jediné od zlých kněží pochází. Všecky totiž roztržky u víře, všecka odtržení celých osad, národů a krajů od jediné a pravé církve katolické, všecky z toho povstalé krvavé války a ostatní truchlivé následky, jejichž stopy až posud v obcích, jímověrci pomíšených se spatřují, původ svůj mají buď pýše a cti žádosti, neb vilnosti a tělesnosti, a tím podobným mrzkým vášním špatných kněží, jejichž jména, vám všem bez toho známá, ani zást na tomto posvátném místě vypustiti nechci, obávaje se, bych ho nezhnusil a neznešvařil. Než takoví nemohou hodnosti katolického kněžstva na ujmu býti, pohěvadž co snižotina z láha církve svaté vyvržení byvše, přestali býti oudy jejími. (Mat. 13, 47-48). —

Těch však kněží, kteřížby zůstavše v spojení s církví svatou, nechvalným počínáním a chováním svým opovrzení zasluhovali neb příčinu k pronásledování spravedlivou dali, není, Bohu díky, počet tak valný, jak protivníci naši provolávají a vykřikují, aniž poklésky jejich tak znamenité, by k opovrhování s celým stavem kněžským vésti měli. — Neboť, táži se, zdalíž proto přestal úřad Apoštolů Božským býti, že se mezi nimi nacházel Jidáš, lakomec, zloděj, a zrádce? — Právě tak nemůže špatnost jednotlivých oudů celému zboru katolického kněžstva na škodu býti. — Ano naopak to dlé mého zdání tím nejpatrnějším důkazem jeho Božské hodnosti jest, že na vzdor mnoha nehodných oudů, kteříž po celých osmnácte století, od Jidáše až do nejnovějšího nectného hance posvátného roucha Kristova, církev Boží hanobili a zarmucovali, předc ještě katolické kněžstvo až po dnešní den trvá. — — A to budiž nám rukojemstvím, že, bohdá, i budoucně a na vzdor všemu se pozdvihování bran pekelných až do skonání světa trvati bude. —

A tím, m. N.! ukončil jsem dnešní úlohu svou, dokázav Láskám vašim: že úřad katolického kněžstva opravdově úřad božský jest. Neboť, jak jste v prvním dílu dnešního kázání slyšeli, založen jest na moci vyučování, obětování a hříchů odpuštění, kteráž trojí moc od samého Boha pochází. Z druhého pak dílu mohli jste poznati, že úřad ten, kterýž Syn

Boží nejen zachovati přislíbil až do skonání světa, ale i skutečně až po dnešní den u prostřed všech nátlaků zachoval, jeho dílo býti musí. — — Zdali jsem však tak šťastný byl, dosíci oučelu, kterýž mi při skládání dnešní řeči na mysli tanul, to jedině Tobě, vševědoucí Pane nad hvězdami! *jenž zkušuješ srdce a ledvi (Žalm 7, 10.)* známo jest. Než, kojím se tou sladkou nadějí, že co nevymohla nevyřečná ústa má a mdlý jazyk můj, Tvá všemocná milost v nábožných posluchačích mých dokoná. —

A touto důvěrou posílněn obracím k závěrce slova svá *k Tobě, ctihodný bratře novosvěcený!* — Po mnohých pracech a bděních dostal jsi se neumořenou pilností, chvalitebným chováním a bezouhonnými mravy svými až na stupeň té nejvyšší hodnosti, kteréž smrtedlníkům zde na světě dosíci lze, (*Ignatius Mart. ep. ad Smyrn. 9.*) na stupeň hodnosti kněžské. Nyní stojíš připraven, aby jsi k oltáři přistoupil u prostřed bratří slavným rouchem přioděných a po boku téhož samého Vele důstojného, od země Pána a knížecího Arcipastýře svého počtěného, od nás všech srdečně milovaného kmeta, p. Antonína Burgera, bývalého faráře Černooušského, nynějšího arciděkana v Brandejse nad Labem, atd. — kterýž tebe dnes právě před čtyry a dvacetí roky co novorozenátko v tomto chrámu Páně křtem svatým do církve Boží uvedl. — Dříve nežli ku konání nevymluvného tajemství Božího přikročíš, dovol mi co upřímnému bratru v Kristu, a zvolenému ka-

zateli svému několik slov k tobě promluvíti. — Poznal-li jsi z dnešního kázání mého vznešenost úřadu tobě vzkládáním rukou biskupských uděleného, svatý budiž tobě úřad tento po všechn čas života, aby tebe všickní lidé vždy za pravého služebníka Kristova držeti museli. K tomu cíli daleko budiž od tebe všeliká pýcha, ctižádost a marnost (*Mat. 20, 25. a t. d.*) jednoduchý co hoolubice, pokorný a skromný (*Mat. 10, 16. — 11, 29.*) obcuj vždy v čistole a spravedlnosti (*Tit. 2.*) před obličejem Páně, hotov jsa dle příkladu Božského mistra našeho všem sloužiti, (*Luk. 22, 26, a t. d.*) a v jeho službě když toho třeba, hořký kalich utrpení píti (*Mat. 20, 22.*) — Stádu, kteréž tobě časem k zpravování svěřeno bude, *staniž se příkladem všech cnosti; (Petr. 5, 22.)* budiž dlé příkladu sv. Pavla *všechném všecko, bys všecky k spasení přivedl, (I. Kor. 9, 22.)* a jako on o sobě zvolati mohl: *Živť jsem, ne již já: ale živ jest ve mě Kristus.* — (*Gall. 2, 20.*) Dnes před čtyry a dvadeti lety sliboval jsi Bohu slavně v tomto příbytku Božím: „Odříkám se Sata-náše i vši pýchy jeho, i všech skutků jeho.“ Nuže obnov dnes v duchu tento svatý slib, a aby jsi ho těž zplniti mohl, vezmi sobě za příklad svatého Bartoloměje. — Jako sv. Bartoloměj z lásky k Pánu Ježíši sobě kůži z těla ztáhnouti nechal: tak ztáhni ty sám dobrovolně z sebe tu kůži, kterouž žádostivost v ráji zděděná tělo každého smrtedlníka, tedyť i tělo kněze obtahuje; aneb abych slovy sva-

tého Pavla mluvil: *Zvlekna z sebe starého člověka, oblec se jako vyvolený Boží, svatý a milý v střeva milosrdenství, v dobrotivost, pokoru, mírnost, trpělivost. (Koll. 3. 9, atd.)* — Jsouli dále dle vyjádření svatého Řehoře Velkého (*Homil. 32, in Evang. III. Nocturn. Brev. Rom. de Commun. unius Mart.*) pozemské věci jakési těla pokrývadlo: zbav se dobrovolně i této kůže vezdejších statků, abys, jako sv. Bartoloměj, hotov byl, z lásky ku Pánu Ježíši svou domácnost, svůj nábytek, slovem co tobě nejmilejšího jest, milerád obětovati. — *Nebo potýkáni tvé nebude jen proti tělu a krvi: ale proti knížatům a mocnostem, proti správcům světa temnosti těchto, proti duchovním zlostem v povětrí (Efes. 6, 12.)* Poněvadž ale dle slov nadřčeného sv. Otce přioděný, zápasí-li s nahým, lehce k zemi poražen bývá, třebať, by jsi spěchaje k západu s duchovními nepřátely, kůži svou — lásku k pomíjejícím statkům odhodil. Této prost, budeš *pásti stádo Boží, ne bezděky aniž pro mrzký zisk, ale z dobré vůle své podle Boha; (1. Petr. 5.)* zachováš vznešenou hodnost katolického kněze, neporušenou po všecy dny života svého; a nechť tebe kníže pastýřů z stanoviska tvého odvolá kdykoliv, nalezen jsa věrným nad málem, ustanoven budeš ode Pána nad mnohým, a vejdeš v radost jeho, (*Mat. 25, 21.*)

Vám však *rodičové přemili!* ze srdce přeji toho štěstí, kteréhož vám dobrotivý Bůh tohoto dne se čekati dopopřál. — Neboť bylali radost oné

matky z města Naim veliká, když, dlé vypravování dnešního nedělního Evangelium, Spasitel jejího mrtvého syna k životu opět povolal: jak veliká musí býti teprv radost vaše, že Pán života i smrti prvorozenče vašeho až do dnešního dne nejen při živobyčí zachoval, ale i k životu Kněžskému, a tím k úřadu pod sluncem nejvznešenějšímu povolati ráčil! — — Mnoho jste ovšem pro jeho obživení, vychování a vycvičení obětovati museli. Ty dobrý a upřímný otče, jsi pro něho často snášel břímě dne i horka! Ty pečlivá starostlivá matko, ne jednu noc jsi snad v ošetřování jeho probděla, mnohou slzu pro něj z oka svého vyronila! — Ale řekněte, rodičové drazí! nevynahraňuje-li vám dnešní den hojně všecku péči a starostlivost vaši? — Ale proč se vás táží?! — Vaše radostí ozářená tvář prozrazuje vnitřní blaženost a dokazuje nám, že slzy v očích vašich se blýštící slze radosti a blaženosti jsou; dokazuje všem přítomným, jakou slast již zde na světě přináší, rodičům dobré vychování a zvedení dítek. — O děkujtež tedy, rodičové mílí! děkujtež s ostatními příbuznými a přátely přítomnými Otci nebeskému vždy, zvláště při dnešní první novozákonní oběti, srdcem pohnutým za tuto vám prokázanou milost! — Prostež ale také s důvěrností toho všemocného Pána, aby, jenž synu vašemu propůjčil tak vznešenou hodnost, i neporušenou mu ji zachovati pomohl; abyste onoho sladkého ovoce, kteráž ruka jeho na vinici Boží štěpovati bude, na věčnosti spolu s ním okoušeti mohli.

Ani vás konečně, *nábožní posluchači ostatní!* nemohu z tohoto posvátného místa propustiti, abych, jakkoli se řeč moje nad míru prodloužila, k vám, jako na rozloučenou, ještě několik slov nepromluvil. Byl-li jsem tak šťasten, vás o vznešené hodnosti katolického kněžstva přesvědčiti, vaňte si katolických kněží co náměstků Božích, kteříž u vykonávání úřadu svého osobu samého Krista Ježíše představují; ctěte je co rozdávače tajemství svatých, netratíte této vážnosti ani tehdaž, kdyby jste jednoho neb druhého z nich poklesnutí viděli, ale přikrývajíce spíše jako druhy nábožní synové Noemovi (*Gen. 9, 24.*) nahotu duchovního otce pláštěm křesťanské lásky. Jako Noe procitna blahoslavlil synům svým, tak i ostatní nevinní a dobře zachovalí kněži vám za tuto šlechtnost vaši zehnatí, a na Bohu vše dobré pro vás žádati budou. — S obnovenou vážností úřadu kněžského navrátí se opět na svět nejen větší nábožnost, ale i ony blažené časy, jakých nábožní, duhovenstva milovní předkové naši požívali. — Poznali-li jste dále ze slov mých, s jakými nesnáze až podnes kněžstvo katolické zápasiti musí, a chceteli obtížný úřad jejich jim nadlehčiti, a spolu s nimi na rozšiřování království Božího na zemi pracovati: poslouchejte jich srdcem dobrým a výborným (*Luk. 8, 15.*) co hlasatelů učení Božího; otvírejte jim co posílám smíření a milosrdenství skroušeně a pokorně v svátosti pokání svědomí svá; modlete se každého času k Bohu, aby nejen vrchního Apoštolského náměstka

i veškeren duchovní stav v svatém náboženství zachovati, ale i počet dobrých kněží rozmnožiti ráčil. Zvláště pak v této posvátné době padnouce na kolena svá rcete z vroucího srdce v duchu se mnou:

„**Pane, a Spasiteli náš, Ježíši Kriste, Božský nejvyšší pastýři!** tebe pokorně prosíme, račiž všechny ty, kteréž jsi k důstojnosti kněžské předříditi a povolati ráčil, s hůry milostí Ducha svatého ozbrojiti: aby učení tvé čistě, jak jsi je církvi své svěřil, apoštolskou horlivostí hlásali; aby nejsvětější obět čistýma rukama a nepoškvrněným srdcem přinášeli, a spolu i sami sebe v obět tobě libou vydávali; aby tebe v zapření sebe samých a v nešení kříže povolání svého následovali; aby byli příkladem naším v slovích, v skutcích, ve všelikých ctnostech; aby majíce vždy dobré svědomí, chodili bez ourazu před tebou. — Požehnejž konečně pracem jejich, a popřej, aby boj dobrý bojovali, víru zachovali, (2. Tim. 4, 7.) a dokonavše šťastně běh svůj vezdejší, nadíti se mohli, že, až jednou přijdeš souditi pastýře i stádo, vezmou z rukou tvých neporušitelnou korunu slávy.“ (1. Petr. 5, 4.) Amen.

8. Katolík.

Od

Karla Winařického,

faraře na Kowani, w Litoměřické diecezi.

Jsem křesťan, věrný katolík,
 A svatá církev má jest máti:
 I vzdávám Bohu čest a dík,
 Že synem jejím smím se zwáti.
 Před celým světem k ní se znám,
 A na jevo svou wíru dám.
 Radostně vzdávám Bohu dík,
 Že jsem já křesťan — katolík!

Klamná je světa swoboda;
 Kdo rozkoše zde vyhledává,
 Každá ho zmůže nehoda,
 Swou pozdě slepotu poznává;
 Mne blaší prawda Boží jen
 A světlo wíry můj jest den.
 Za světlo wíry vzdává dík
 Ježíši Kristu, katolík.

I buď má stezka drsnatá,
 Wim, še je brána nebes úzká;
 Mně není tajná prawda ta:
 Že cesta rozkoše je kluzká.
 Na světě marno pohodli;
 W něm ty má duše neprodli!
 Choulostiw buď si rozkošník,
 Zaptrá sebe katolík.

*Ať obklopen jsem soušením,
 Konám bez bázně dále cestu;
 Že nezbloudím, zajisté vim,
 Na pouť své k Božimu městu.
 Matička církev vede mne
 Po cestě stále bezpečně.
 Té já ani na okamžik
 Se nespustím! dí katolík.*

*Má víru z Boha původ má,
 A Bůh jen jediný nebloudí,
 Svět liceměrnou slávu zná,
 Ta k nevěře mne nepřeloudí.
 Já slova božské spásy mám,
 Ta za celý svět nezadám.
 Za slovo Boží vzdává dik
 Powděčně věrný katolík.*

*Syn Boží církvi hlavu dal,
 By zřeli k ní věřící stále,
 A k domu svému základ vzal
 Na vzdorné branám pekla skále.
 O sloup té skály podepřen
 W pokušení stojím pewen:
 Ať zuří mocně pekelník,
 Tich bude státi katolík.*

*Mrtváť we písmě litera
 Ač moudrost Božská w něm se skládá,
 Co kryje kniha weškerá,
 Má učitelka mi vykládá;
 Mne swatým Duchem řízená
 Nemylná uči církev má.
 Za učení to Bohu dik
 Pokorně skládá katolík.*

Co Ježíšem je zjeweno,
 Apoštoly co zwěstowáno,
 Od Otcůw swatých učeno
 A podnes w církwi zachowáno,
 To slowo jest prawidlo mé
 I heslo wěčně wítězné;
 Tím klesne cirkwe odbojník,
 Wítězství dojde katolik.

Pán osvědčil své učení
 Před lidmi zázraky mnohými ;
 Apoštolé wywoleni
 Se stkwěli jeho znameními,
 A jeho cirkew wěčný diw,
 Do dneška stojí na odiw.
 Třtina se zmitá, pochybník:
 Nezwyklán stojí katolik.

Proroctví Páně w církwi mé
 Se splnilo a plní stále:
 Strom z hořčičného semene
 Se pne a šíří dál a dále.
 Ay Kristůw slib nepomine,
 Swět skoná, cirkew nezhyne!
 Zuř proti mě sám pekelník,
 Wšdy obstojí s ní katolik.

Pravě jest cirkwe znamení,
 Že stálá jest a jednotejná,
 W neobojetném učení
 Wšdy jasná, veřejná, netejná.
 Kde odpor jest a proměná,
 Tam blud swou stopu znamená.
 Jinak-li uči zákonník,
 Není upřímný katolik.

*Tajemství Božích záclona
 Před okem rozumu se mihá,
 Překáží smyslům opona,
 Pych newěry své zdání stihá.
 Co Bůh zakrývá před zrakem,
 Mně není marným přízrakem;
 To zjeví w nebi okamžik,
 Pokorně věří katolík.*

*Trojosobní ač jeden Bůh
 Trojice nejsvětější sluje,
 Otec i Syn i Swatý Duch,
 Mne stvořiw, spasiw, posvěcuje.
 I doufám w Boží zřízení,
 Že dojdu svého spasení.
 „Buď Otci, Synu, Duchu dik!“
 Klaně se wolá katolík.*

*Swatým se křížem znamenám,
 I před světem se neostýchám;
 Tím se ku Kristu Pánu znám.
 A jestli umdlen někdy vzdychám,
 Řku: Doufej, duše má, neb wiš,
 Syn Boží snášel také kříž.
 „Živo jest můj Bůh, můj slítovník!“
 Těší se w kříži katolík,*

*Ta wira, kterou wyznával
 Wit, Prokop, Iwan, Wáclaw kníže,
 Jan, Cyril, Wojtěch hlásáwal,
 Mne k sobě páskou lásky wiše.
 Jak swatě šíwa Lidmila,
 I život w Pánu skončila.
 Blahoslaven jest okamžik,
 W němš trpěl pro Bůh katolík!*

*Z jazyků všech i národů
 Bůh zástup má svých wyvolenců,
 Kdo vyčte hojnou úrodu
 Té jedné matky porozenců?
 Rodička Swatých, církev má,
 I mne ku ctnosti nabádá.
 „Buď Bohu chvála, čest a dik!“
 Radostně volá katolík*

*Pro Boha křesťan krále ctí
 A w obci šiv je z vůle Boží:
 I zná nebeské království
 A w církvi má obecně zboží:
 Zásluhy Swatých bohaté,
 Modlitby, oběti swaté.
 We městě Boším obecník
 I chud má poklad katolík.*

*Tři věci jsou mi nejdražší,
 Tyť: wira, naděje a láska;
 Ta troji ctnost mne oblaší,
 Ta nawždy budiš moje částka!
 Komu ten udělen je dar,
 Nepřijde na věky na zmar. —
 „Za milost Boží vzdávám dik!
 Roztoušen volá katolík.*

*Milosti září znamení
 Mi duha sedmerobarewná,
 W ní spatřuji slib spasení,
 Má duše w naději buď pevná!
 Milostí Bůh tě obdaří.
 Spasitel tebe nezmuří,
 W šivota každý okamšik
 Utěchu miwá katolík.*

Svätý křest winu shlazuje,
 Kterou po Adamu dědíme,
 A kříšmo nás posiluje,
 Že w boji s hříchem witězíme.
 We swátosti swé uchován
 Bliší se k nám sám Kristus Pán.
 „Za chleb nebeský Bohu dik!“
 Oblašen wolá katolik.

Neš mi ten pokrm kněz podá,
 Chleb slowem Páně pošehnává:
 Jak od samého půwoda
 Ten rád se w cirkwi zachowává.
 Kněz můj je rádně posvěcen;
 Přijímám swátost bezpečn!
 Hledě k oltáři: „Bohu dik!“
 Zicolává wroucí katolik.

Kdyš oběť smírnou kněz koná,
 Hledím na nejsvětější stánek,
 Kde dle nowého zákona
 Se obětuje sám beránek,
 Beránek Boší, který tich
 Na kříši pně snal swěta hřích.
 Za oběť věčnou Bohu dik!
 We chrámu vzdává katolik.

Ku správě Boší přistoupio
 Zjewit swůj hřích se neostýchá,
 A pohnut w mysl, jaký diw,
 Že k nebesům toužebně vzdychá;
 Newýslowné potěšení
 Poswátne jest rozhřešení.
 Kající vzdává Bohu dik:
 „Jsem w líně cirkwe katolik!“

Rád podvolí se pokutě,
 Ochotně koná smírný skutek,
 Odpustky přijme pohnutě,
 Jenš maří trest i teskný smutek.
 A hříšník-li se naprawí,
 Kdo radost jeho wyprawí?
 „Za očištění Bohu dik!“
 Radostí plésá katolík.

Pozemské jen tělo hyne:
 Dech Boží, duše neumírá.
 Očistec-li mne nemine,
 Útěchu poskytá mi víra;
 Má církev s láskou newáhá,
 Oběťmi dušem pomáhá.
 Přijímá prosby slitovník:
 Důvěrně doufá katolík.

Tělo je křehká nádoba,
 A smrti bázeň duši souší:
 Uchvátíli mne choroba,
 Kněz Páně lékem mi poslouchí,
 Potěší apoštolowo
 W tesknostech nemoci slowo.
 „Tělo i duše má swůj lík!“
 Nemocen zivolá katolík

Nerozpojný manšelský staw,
 Kněz požehnává jak Bůh weli,
 By zasnoubenci střehli mraw
 A požehnání s nebe měli.
 By kůr se množil andělský,
 Bůh posvětil staw manšelský.
 „Staw je můj swěcen, Bohu dik!“
 Zaplėsá manšel katolík.

*Utěchu Páně křesťan zná ;
 Jho jeho lehké, břímě sladké ;
 Wěrnému sluhu pomáhá
 A činí cesty drasné hladké.
 I mně pomůžte Kristus Pán,
 Jen jemu zůstanu poddán.
 Otrok je hříšník: swobodník ,
 Wěrný a ctnostný katolík.*

*Můj zákon, zní mi cirkwe hlas :
 „Nade vše miluj Boha swého,
 A živé wíry na důkaz
 Jen dobře čiň, waruj se zlého !
 Miluj bližního swého též!“ —
 Bůh welí: „Cirkwe poslechněš!
 Nechť posmívá se bezbožník,
 Hlas cirkwe slyší katolík.*

*Modli se k Otci na nebi,
 Cti jméno, wůli, den i jeho,
 Za dnešní den ho welebí,
 I še ho zbawil hříchu zlého.
 Ni w pokušení neklesá
 Otevřená zří nebesa.
 Msty nezná Kristůw učedník,
 Odpouští křiwdu katolík.*

*Wšdy tělo s duchem bojuje,
 A wůli ke zlému nabádá ;
 Swět k rozkošem pozbuzuje
 A dušem zkázu ďábel šádá :
 Postem se křesťan zapírá,
 Žádosti hříšné odpírá.
 Buď břicha sluhou rozkošník,
 Půst zachowává katolík.*

Sám Ježíš na světě chud byl,
 Království Boží chudým kázal,
 Laskav se k chudým projevil,
 K almušně možnejších zavázal.
 Co nejmenšímu učiníš,
 Mně dáš, ohlásil Pán Ježíš.
 Poskytne chléb, šat, byt a lík
 Chudšímu bratru katolík.

Kdo vyvoliv stáv panický,
 Po světa marnostech netouší
 A život veda andělský
 Jen Bohu a bližnímu slouží:
 Těš ten se církve zdárný syn;
 Dědictví tvé jest Hospodin!
 Rad Kristových následovník
 Má s Pánem díl! ví katolík.

Cvičena v Kristově škole
 A rady jeho pamětlivá
 Zřídila církev řehole,
 O spásu svých vždy přebedlivá.
 Kdož ošetřuje nemocných
 Neb učí chudé chudý mnich,
 Pobožný, ctnostný řeholník
 Má zásluhu, ví katolík.

Milosti Boží vášní roj,
 Přemohli zapřením se Svati,
 Skončivše na zemi svůj boj,
 Do slávy nebeské jsou vzati.
 Za jejich půjdu příkladem.
 Ochraň mne Bůh před oupadem!
 Milostiv buď mi slitovník!
 O milost prosí katolík.

*Než láska Svatých nezhyne;
 Za hrobem w nebi trvá věčně;
 Prímluwa jejich nemine,
 S cirkwi je wzywám pospolečně.
 Svatých Svatých Bůh neoslyší.
 A prosby lásky wyslyší
 Pokorný Páně služebník,
 Wěří a doufá katolík.*

*Nade vše Svaté welebím
 Božího Syna sladkou matku;
 Jak w Káni Galilejské, wim,
 Že prosí za nás w nedostatku.
 „Pro lásku k matce, Ježíši,
 Kajících nás neoslyší!“
 Modlí se lid i obětník
 A Pannu wzywá katolík.*

*Ostatky Svatých cirkew ctí,
 Svatého Ducha byly chrámy;
 Za nimi jít nás pobízí,
 Žiwoty jejich čini známý.
 Jich obrazy věřicím jsou
 K podobné ctnosti pohnůtkou.
 Na ně popatřiw w okamžik,
 Se w duchu pohne katolík.*

*Žiwoty světiwá cirkew má;
 By pohnula mým srdcem spíše,
 Z kněh swatých slowa zářiwá
 Popelem, wodou, ohněm piše;
 Zanimá zrak můj i můj sluch,
 By prawdy krásu pojal duch.
 Slowo stělesní obřadník,
 Smyslem se učí katolík.*

*Po rozkoších a pokladech
 Na zemi má duše netouší;
 K nebi můj anděl nosí vzdech,
 Kdyš mne chudého péče souší.
 W nebi můj zisk Pán uchystá;
 Marná je vášeň nečistá:
 „Za věčnost nedám okamšik!“
 W pokušeních di katolik.*

*Na zemi putuge člověk
 A předce nedochází cíle;
 Aš poutníka se končí věk,
 Nastává jemu nová chvíle.
 Na věčnost Pán nás předešel
 A brány její otevřel.
 Znaje se býti smrtník
 Pouf dokonává katolik.*

*A neš posléze umírá,
 Se svými laskavě se loučí,
 Pokojně w hrob se ubírá,
 A Bohu duši svou poroučí.
 Přísný ho soudce neleká:
 On cirkwi smířen soud čeká.
 A tam se Kristův služebník
 Ohlási hned: Jsem katolik.*

*A hrůzy den aš nastane,
 Den soudný po skonání světa,
 Ze hrobu tělo powstane,
 Po nešlechtném bude weta.
 Na hříšné skály padají,
 Propasti pekla zývají.
 Ach zoufá w bidě bezbošník:
 W Ješise doufá katolik.*

*Přeblašen, komu zazní hlas
 Na oblacích zjevného Pána:
 „Ta říše, kdeš nevládne čas
 Od Otce světél vám jest dána;
 Mne vy jste v chudých živil, —
 Poklady u mne složili,“
 Na blašený ten okamžik
 Těši se křesťan — katolík.*

*Nebeské říše podoba
 Zde na zemi jest mi chrám Páně,
 Kříš jeho prst i ozdoba
 K nebi mi káže cestu s báně.
 Posvátné vnitřní nádobi,
 Mé duši rozkoš působí.
 Na bidu světa v okamžik
 Zde zapomíná katolík.*

*Zde se jeví nebeský dvůr,
 Syn Boží na svátosti trůně;
 Andělský: Svátý! zpívá kůr,
 Modlitby vzhůru pne se vůně;
 Bohu se klaní lid a kněz:
 Duši zanáma sladký ples,
 „Můj Jesu, tys můj prostředník!“
 Zaplésa v duchu katolík.*

*Dej, Pane, světlo pravdy tvé
 Ať všechny osvěcuje lidi!
 Ať poznají tvou cestu zde,
 A slávu tvou na nebi vidí!
 Tvá věčná pravda neklamná —
 Má víra — ta svět přemáhá!
 Tvůj, Pane, já jsem učedník
 Všdy znám se býti katolík!*

*We swém království na nebi
Dej, Pane, byt tvé církve synu,
Kde Tebe Svati velebi.*

*Dej ať ve bouři nezahynu!
Loď převezé mne Petrova,
Prawice twá mne zachová!
Ješší, buď mi slitovník!
Skonávaje dí katolík.*

Oznamowatel.

a) Literatura.

1. *Was lehrt die katholische Kirche? Beiträge zu dem, in den kaiserl. königl. österreichischen Staaten beim Übertritte zu einer tolerirten Confession gesetzlich vorgeschriebenen sechswöchentlichen Religions-Unterrichte. Von Joseph Happack, Priester der Erzdiöcese Ollmütz, Dechant zu Jägerndorf. Wien, 1846. Kaulfuss Witwe, Prandel et Comp. 8. S. 171.*

Kniha tato sobě ten cíl a záměr vytknula, aby duchovním pastýřům sloužila za rukověť, jižby mohli při udělování onoho tak zvaného šestinedělního vyučování použiti. Že toto vyučování krutou gest prací, jednomu každému, kdož toho již zkusil, povědomo jest. Neboť toto vyučování uděluje se obyčejně v srdci již odpadlým, kteříž toliko zevnitřním svazkem poněkud spojeni se zdají s církví katolickou, jenž ale již dávno všechny vnitřní svazky s církví je spogující roztrhali, a toliko jméno katolíků podrželi. Ti a taci lidé, jichžto srdce se již dávno vzdálilo od církve katolické, konečně předstupují před kněze, aby to spojení s církví, kteréhož bez toho již dávno nestávalo, i zevnitř a veřejně zrušili. I není tedy knězi jednati s katolíkem pochybujícím, kterýž by poučení žádostiv byl, aneb kterýž by snad světla a pravdy hledal: nýbrž má před sebou člověka, kterýž mní, že toho světla a té pravdy již našel, a kterýž s tím pevným úmyslem přichází, veřejně se k tomu přihlásiti, což již

dráhný čas v srdci svém přechovával. Dokuď takový v srdci svém docela od víry neodpadl, dotuď se nehlásí. Když však se to již stalo, a on přichází, by toliko zemskému zákonu dosti učinil, a přichází, na tom pevně ustanoven, že jinaké neučiní, o kdo medle, a by andělskou láskou a výmluvností opatřen byl, jest s to, člověka takového od toho žalostného kroku, kterýž snad již dávno obmejšlí, zadržeti? Víra jest dar Boží. Bez toho daru ani divy a zázraky člověka nepřesvědčí. Fariseové a zákonníci židovští podali nám toho důkaz. Nechať tedy stkvoucí záře pravdy katolické sebe mocněji bije odpadlíku do očí; nechať kladivem rozumu anebo svatého Božího zjevení tlučíš na duši jeho, nic platno, on předce praví: Já jinak neudělám! Ano domnívá se, že nemůže a nesmí jinaké udělati, nechceli v potupu a hanbu se uvrhnouti, a nenávisť těch na se uvaliti, jimžto se ta-kořka zaručil, že v předsevzetí svém setrvá, a k nim i veřejně přestoupí. — Tak tedy marná a zbytečná jestif to práce s takovýmžto člověkem, a škoda snad jest těch dva a čtyřiceti hodin, kteréž se k tomuto cvičení vynakládají? — Nižádnou měrou. Marná bývá ovšem před světem práce tato; tam ale, kamž oko lidské neproniká, v srdci odpadlíkovu a před Bohem, marná nikdy nebývá. A hříchu, velikého hříchu by se dopustil ten duchovní, jestoby předvídaje, že se práce jeho chybi s žádoucím oučinkem, zmalomyslněl, a tudy k povinnosti své tak nedostál, jakž by měl. Neboť není všecko u vtr mlučeno, což mluví. Mnohé slovo zajisté v srdci odstupujícího zatkví a bezděky mu na mysli a v paměti zůstává. Cítí červa ve svém svědomí, kterýž ho mnohdy až k smrtelné posteli doprovází, kdež šupiny s očí padají, a kdež již mnohý, neučinil-li toho již dříve, se zase ku pravdě navrátil.

An však práce tato tak těžká a důležitá jest, vítána musí býti zajisté pastýři duchovnímu každá pomůcka, kterouž se mu v této příčině přispívá. S radostí přijímáme tedy i tuto syrchu dotčenou knihu, kterouž důstojný

pan spisovatel proto na světlo vydal, aby duchovním svým pánům bratřím, jimžto udělování onoho vyučování svěřeno bývá, práci tuto usnadnil, a jim takorůzka bezpečného průvodčího dal, jimžto by se v této důležité práci spravovati mohli. Zvláště pak pastýřům v německých krajinách bude velevitána kniha tato; neboť v každém ohledu dokonalejší jest než kniha Freindalle-
rova, jižto od dávných časů se obyčejně od nich z nedostatku jiných přiměřených užívalo. My Čechové jsme měli takových pomůcek vždy více pohotově, a v tom ohledu jsme jich byli bohatši. Gakkoli ale na vysost schvalovati musíme knihu. tuto všem pastýřům duchovním, a s dobrým vědomím každého ujistiti můžeme, že podlé ní ono vyučování velmi prospěšné i důkladně můž býti udělováno: nic méně nemáme za to, žeby byla tak populární, aby v rukou obecného lidu téhož užitku vydala. V rukou pastýře duchovního budeš ostrým mečem, a způsobna učiní každého, mocnými důvody obhájití pravdy katolické. Nemníme ale, žeby kniha ta sprostému rozumu tak vhodna a přístupna byla, aby se pouhým čtením téhož užitku docílilo.

J. V. Jirsik.

2. Pflichten der Priester. Nach dem französichen bearbeitet von Friedrich Hurter. Schaffhausen, Verlag der Hurter'schen Buchhandlung. 1844.

Za mnoho kop vášniwých Ronců, Czerských, Kerblerů, Eichornů, Theinerů a nápodobných odrodilců stogj nám samogediný hluboce učený a weledůstogný býwalý Retistes protestantů, Lakwinský biskup w Schaffhausenu Šwýcarském, nynj c. k. dworský rada Wjdenšký pan *Dr. Bedřich Hurter*, spisowatel nadepsaného djla, kterýž nedáwno w swato-swatém Řjmě, w luno Cjrkwe katolické slawně uwjtán byl. * Nechť oprchá šedožluté a

* 23. pros. giž také wehlásný Dktr. Binder, Spisowatel: »*Der Protestantismus in seiner Selbstaufösung*,« a wjce gich; na anglických

zimničnj zženilostj potřjsněné lupenj, a opadne čerwiwé owoce wichrem wěrolomněho nowotářstwj owyklané se stromu žiwota, na temeně Golgoty Bohospásau wštjpeného, gehož bugaré wětwe se posud dotékagj stěžegj země; ať se oklestj wěčj neboli planné letorostj, genž na záhubu stromu šlechtěného z kůry wyrážj; tak gen strom Kristůw. sesjly, zúrodnj a stjnem swým plánata, sázena rukau zmámených smrtedlnjků, beze swěta Božjho a tepla žiwotněho bohdá! udusj.

By snad tito podwodnj proroci, co lakotnj rauchem owčjm zahalenj wlci, neuchwátili a nedáwili i newinných owček z prawého owčince Páně, dlužno nám, bychom, kterjž powoláni gsme, střjci dědictwj Páně, bděli sami nad sebau a nad stádem sobě swěřeným, ohražugjce se štjtem modlitby a mečem bohoswaté prawdy proti útokům swěta ošemetněho.

K účelu tomu wyborně prospěge takéž w čele nanačena kniha „*Pflichten der Priester.*“ Gestif wylaupnuté gádro z obšjrného djla půwodně francauzského: „*Examen raisonne sur les devoirs des Prêtres concernant leur conduite personnelle. Par un ancien Professeur de Theologie de la société de Saint Sulpice,*“ gakowěž, p. Dr. Hurter dle kroge německého a potřeby nyněgsj wkusně přetwořil. Že wýtečné, za to nám ručj wěhlasnj p. Dr. Hurter, gehožto spisy w Řjmě se welmi cenj, kteréž si ho k překlada obral; gednak že z péra francauzského za wěku našeho neywýš horliwého kněžstwa, genž s biskupy gednoho ducha, práwa Cjrkwe Kristowy neohroženě hágj, wyřinulo.

Spis celý rozpadá na *šestnáct oddjlů*. I. Obsahuge powinnosti wzhledem na kněžské powolánj; II. ukládá swatost žiwota, gelikož kněz, w němž osadnjci co w čistém zrcadle se zhljžegj wýtečnau dokonalostj nad

universitách Oxfordu, Cambrigde, Liverpoolu giž přes 60 neyučěněg-
ajch profesorů a neywyhlášeněgšjch kněžj, — a w letošnjm březnu
i manželku c. k. dworského rady Hurtra w ruce Papežského Nuncia
we Wjdni, wyznánj katolické wjry složila. Redakcej.

lid světský předčiti má. Zde na zpovědnjky duchownjků p. Autor přjsně narázj, řka: „*Und ihr Beichtväter solcher Priester, denen sie die Sorge um ihre Seele anvertrauen, sehet ihr zu, dass sie ein unheilbringendes, ein von der Heiligkeit ihres Standes so weit abweichendes Leben führen, ein in Müssiggang, Zerstreuung und Weltsinn sich aufzehrendes Leben, auch ihr werdet durch Nachsicht gegen so schwere Verirrung Verräther an eurem Dienst. Nicht ihre eigene Gewissensanklage, vielmehr der Widerspruch gegen ihren Stand sollte euch den Massstab zu ihrer Beurtheilung abgeben u. s. w;* „III. gedná o sedmeru hlawnjch hřjchů a gim naproti stogjcjch mravných ctnostech s ohledem na swatocný žiwot kněžský; IV. o *ascesi*; V. o kněžských studijch; VI. o cjrkwjnch hodinkách; VII. o mši swaté; VIII. o *praesensj* farářowě; IX. o swaté kázni a katechetickém wyučowánj; X. o powinnostech duchownjho pastýře dobrým příkladem předcházeti farnjky; XI. o powinnostech k duchownjm wrchujm; XII. o powinnostech ku podržzeným; XIII—XV. o powinnostech k chudým, k nemocným a zemřelým; a XVI. o nedowolených kratochwjljch mnohých duchownjků, gaké gsau: karban, lowectwj atd.

Celek může slauti stručným náwodem, gakhy katolické kněžstwo všestranným powinnostem úplně dostáti, a po této naznačené dráze wyššj a gehu powolánj důstogné dokonalosti dosjci mohlo. Námlí ulohau swatowatau: u wjře učiti, služby Božj zprawowati, swátostmi prísluhowati, slowem i příkladem giné wzdeláwati, na žiwot a gednánj sobě podložených bedliwé zřenj mjtí, zkrátka maudrost, ctnost a spokogenost na wšecky stawy wyléwati; wšjm právem se takéž od nás žádati může, abychom učenostj, maudrostj a mravnau dobrotau nad giné dokonalegi se stkwěli.

Směr p. Překladatele však čelj swau zdařilau pracj k tomu prospěti, aby w nynějšj osudnj době náboženského třenj a hanebného rozkolnictwi w řjši ně-

mecké kněžj na slowo wzatj w swé horliwosti se utwrdili, umdléwagjcy k čilosti se zotawili, a ti, genž swětem páchnau, a reformy kledagj, podlé tohoto nawedenj sami sebe reformowali.

W. Pohan, děk. Poříčský.

3. Malý hawjř, aneb s poctiwostj neydál dogdeš. Powjodka pro milau mládež. Podlé Gustava Nieritze od F. B. Tomsy. W knjžecj arcibiskupské impresj, cena 20. kr. str.

O bibliothéky školnj na mnohých mjstech dosti chwálibně se usiluge. I samo též řizenj zemské zřetel swůg na předmět ten obracj. Geť tedy na čase, aby i kněh se nabylo, kteréžbychom do bibliothék takových mohli postawiti a kdokoli čjmsi takovým whod přispěge, mezi skutečné dobrodince duchownj počjtán buď.

A wšak máli užitek wplynauti, a ne snad škoda po hřjchu nenahraditelná: wůbec swatým budiž u věci té heslem: „Knjha buď, ať ne wždy wyborná, předce aspoň tak bezpečná, aby s dobrým swědomjm mohl se spoléhnauti člowěk, že z nj do srdce žádného nezawěge wjtr, genžby snad kterau giskru zlau rozžehnati pomáhal.“

Ohlednemeli pak se na nynějšj smeyšlenj, způsoby, mraw a dokonce wedenj mládeže podomácj, gak ty věci nynj dosti zhusta se spatřugj: nelze giného cos řjci, než že láska pohlawnj gedna gest z gisker takových nebezpečnějšj; a kdo do wěcj těch nahlédl a seznal, co tu na gedné straně a zwáděnj mladého lidu i bez winny dětj a rodičů wadj, a co na druhé zase z tolika stran na stydlivost a čistotu nastraženo: ztěžj mne ze lži winiti bude, když řeknu, že „každá kniha, která milowánkami — a což teprw pokwětnými? — gest propletena, — že každá knjha, kde se námluwy a swadba za wrchol wšj odměny a blaženosti wystawugj, — že každá kniha, kde se o wěcech takových snad gako naschwál mluwj, a kde nelze se wyhnauti, bez wšj ausečnosti, bez wšj opatrnosti a ne gen gako mimo gda

se wyprawuge, — každá takowá kniha prawjm, že dospělým muž se hoditi sice, mládeši však čím mladšíj tjm nebezpečnějšj býwá pomůckau ku porušenj obraznosti a z toho podnětem k nęcudnosti. Z čehož posudiž každý, gake tu u wýboru opatrnosti třeba. — O ceně pak a wýbornosti kněh, pro zbjrku školnj na pügčky se hodjcjch, takto bych saudil: „Čjm wjce do nj z wědomostj wěcnatých — tak řečených reálnjch zapleteno: tjm bude ona užitečnějšj, dokonce přednášjli wěci swé způsobem milým powjdkowým.“ Proč na tomto stogjm, na planu gest a wýkladu nepotřebuge.

Medle — gake asi knjzka swrchu naznačená k aučelu našemu se hodj?

Powjдка, kterauž wyprawuge, wzata gest ze žiwota hawjřského; geg popisuge i uwažuge, a wůbec seznamuge s njm. Zagjmáf tedy čtaucjho i hned zdaleka a celau podstatau swau: an mu před oči uwodj wěci, které ne hned každému po ruce gsau, a obraz ze žiwota mu předstawuge, na mnoha geho stránkách welmi dobře kresleny. Osoby gednagjej co do powahy tak gsau naznačeny, že gedny mile wábj a následowánj, druhé wěru rázně oškliwj se a hrůzně odstrašugj. A toto pro mladau duši prawé gest zlato. Tak n. p. Rudoklep s djtkami str. 32. a t. d. milý to obraz. Podobně i klučjk Bohumil, když byl zlatnjc dostal, str. 67 a d. a ta geho zábawa na hldce, str. 70 a co k tomu i dále patřj, newjm aby mladému hochowi hezky do srdce se nezaryly a k wděčnosti a pracowitosti ho nepopichly. Bjdny Wrtal we swém celém smeyšlenj i gednánj gest žiwé wyobrazenj prawdy té swaté: „Nedbášli na Boha, sám slepě do záhuby lezeš.“ Gen na str. 128 slowa ta: Ty pak, mládeži, — — odpusť mi, pakli že gsem záhubu onoho zločince barwami snad přjlišnými Tobě vykreslil, a d. — slowa ta prawjm, z té tak řečené sentimentálnj školy gsau, a gen tam — ne sem patřj; gelikož tu nic se newyprawuge, než strašný konec bjdnjka, genž za zpustlost swau čehos lewnějšjho

nezaslaužil: a omluwa takowá dotisk obrazu toho zbytečně a na škodu oslabuge.

Dále tu z wěcnatých wědomostj učitel na odměnu wyprawuge o postawenj slauptu w Řjmě; a z toho na poučenj o všemohaucnosti Božj a důwěře w nj přecházj, str. 37. Způsob wučowánj takowého gest na neyweyš a až ku podiwu wýborný. Co tak whodně dětem se wštěpuge, do poslednjho dechnutj z mysli a z paměti newycházj. Wšak tu newjm zdali nechybyl se p. učitel se záměrem swým; tak šice, že djtky dobře budau pamatowati, gak se strachy slaupt byl postawen: a wšak poučenj? — na to tak snadno nepřigdau. Nenjč přechod k němu dosti důsledný. Měltě znjti na stwořenj, sestawenj swěta, a tudy na moc Božj: ne wšak na drženj slunce a t. d. aby snad na nás nespadlo, či cos toho. Slunce a t. d. také negsau sochý, a prowazy a t. d. tak dobře by mohli prasknauti, gako slunce spadnauti, kdyby gimi bylo drženo. Důslednosti přjnsně musj se šetřiti, kdy mluwjme k dospělým: nad čež tedy k djtkám, gimž bychom nedůsledně mluwjce mohli přispěti k též těkawosti, kterauž bychom mysl gegich nasadili sami. Tak také nešťastně přecházj se na str. 45. z kuzelečnjku wtipně swedeného na podiwné kolowánj wod na swětě; a nad to newhodným připodobňowánjm dětem neprawá ponětj se podstrkugj. Moře tu trychtýř — kotel; slunce palčiwé sklo; na obloze pak gakés takořka seyto roztažené, aby mračna spadnauti a t. d. nemohly. Proč se od wodometu na to nepřišlo — pěkně přirozené? Na str. 43 gedná učitel s Bohomilem o neprawém studu. Stydjť se tento bosý do kostela gjti: a učitel welmi zdárně poučuge, kterak že djlo Božj wšECKO nad mjru gest wýborněgšj, než cokoli člowěk wywede rukau swau. A odtud chce přegjti na to, že se tedy nemá Bohomil styděti — ne i za bosé nohy swé, gak důsledně vyplýwá, — ale i za to, kdyžby bos do kostela šel, k čemuž rownau cestau dále gdauce též mohli bychom

pridati, i kdyby nahý chodil. Podskočilof tu, co prawjme: *Qui nimium probat, etc.*

Tyto wšak wěci knjžce ceny neugjmagj: ledaby každý práwě tak přjsně ge wážiti chtěl. Wjce wšak a to welmi sprawedliwě urážj gedinych osm rádků na konci. As gakoby se skutečně bál p. spisowatel, že bez swadbičky kniha geho nebylaby tak wýborná. „Dorotka gest giž šťastně prowána. (Ay! gaká to odplata a blaženost!) Pracuge wšak sama i s manželem swým i s třemi bratřjmi posud w Bohumilowě towárně. Žofie zastává (wede) celé hospodárstwj, gžžto mladšj Karlička pomahá, kteráž se *nepochybně stane někdy chotj Bohumilowau. Ecce!* Tak gen i wy také od osmého — desatého roku swého giž takowé wěci si do swých hlawiček wštipte! A co neypěkněšjho! A tak si tedy giž *co malý pacholjček budaucj dobruu hospodynj swau* od smrti zachránil hned tehdaž, když byla we Wrtalowě zahradě do wodnjho sudu wpadla.“ To wše wýborně gest powěděno a nastrogeno k tomu, aby powážliwý člowěk chtěg neb nechtěg na rozpaky se přiwedl, smjli mladému chlapani neb djwce knjžku, ginák gim tolik swědčej, beze strachu do ruky dáti, čili nic.

O Páni milj! budžtež pak na wěci tyto práwě zbytečné a předce tolik nedůtkliwé maličko přjsněšj a pozorněšj, ležjli Wám dobro a práwě ušlechtěj mládeže opravdu na srdci, a chceteli wýtworthy ducha swého práci duchownj skutečně podporowati a ne mermomocj obtěžowati a zhusta i podrýwati dokonce!! —

A což tedy řeknem? Wywrhněme osm těch neblahých rádků: a máme knjžku, z které i djtě školnj nemálo užitku nabude, která i dwadctiletému mile poslaužj a kterau i padesátjnk za prázdne chwjle nepohodj.“

Wotýpka.

b) Rozličnosti.

In Installatione Neo-Canonici

Venerabilis Domini

Joan. Valeriani Jirsjk, *

Curati Minicensis, prope Pragam, Dominica Passionis, i. e.
29. Martii 1846.

Oratio inauguralis.

*Reverendissimum, Illustrissimum ac Amplissimum,
semperque fidele Capitulum,
Domini, Domini Gratosissimi!*

Si quis illuxit unquam faustus, felix, fortunatus-
que vitae meae dies; si unquam diversissimi generis,
tum grati animi, tum pietatis erga Numen supremum
sensa mentem meam mirum in modum exagitaverunt: pro-
fecto hodiernus talis est mihi dies, talibus et tantis exa-
gitans me sensis. Consisto enim reverenter et tremebundus
in sacrosancto atrio celeberrimae divi Viti ecclesiae
Metropolitanae, in conspectu sacerrimi ac gloriosissimi
Capituli Vestri, Domini, Domini Gratosissimi! rogans
obtestansque enixis precibus, ut ejusdem Sacrae Metro-
politanae Basilicae Canonicus benignissime electus, jam
qua talis benevolentissime et gratosissime confirmer et

* Zwolenj weledüstogného pana InstallanJa oznámili gsme w swazku
prwnjm na stránce 199, a gakým způsobem se slawná Installacj no-
wézwoleného kanownjka wždy wěrné kapitoly Pražské stává, pou-
kázali gsme na ročnjk Časopisu XI, r. 1838, I. sw. w str. 131,
kde ta slawnost obšjrně popsána gest. — Abychom pak se w krátkém
čase neopakovali, přjtomně gen ty při slawnosti této držané dvě
reči zde uwádjme.

Redakcj.

introducatur in memoratae dignitatis actualem et realem possessionem.

Nihil de semetipso habeo dicendum. Quidquid enim dicerem, parvi esset momenti. Id solum meminisse sufficiat, me viginti et quinque annos laborasse in vinea Domini. Nihilosecius divina factum est providentia, ut celeberrimae Ecclesiae, quae a nongentis fere annis in sancta crevit benedictione, nec non sublimes gremio virorum cooptarer, qui tunc nobilitate et integritate, tunc solida scientia et infucata pietate hujus sacrae Metropolitanae Ecclesiae splendorem non minus, quam avitam dilectae patriae exornaverunt auxeruntque gloriam. Divina, inquam, providentia concessum mihi, ut hujus celeberrimi Capituli fierem membrum, quod ut Regum et Imperatorum, ita summorum quoque Pontificum beneficentia et liberalitate eximiiis privilegiis condecoratum illustratumque est. Divina denique providentia datum mihi, ut in gremium hujus Reverendissimi, Illustrissimi, Amplissimi, semperque fidelis Capituli suscipiar, quod celeberrimos et de utraque potestate optime meritos, scientia, doctrina, literatura, sapientia et pietate fulgentes hucusque in sinu suo fovet viros, Dominos Dominos, Praepositos, Decanos et Capitulares, quorum eximia facta et gloriosa merita universa decantat grata patria.

Ast non minus Vestris, Reverendissimi, Illustrissimi ac Amplissimi Domini Domini, benignissimis suffragiis factum est, ut indignus ego ad tam altum tamque excelsum dignitatis gradum evectus sim. O quanta mihi gratia, quantus honor! Reverenti pervolvo animo, me adscriptum fore Capitulo illi clarissimo, quod in sinu suo Sanctum illum, sigilli poenitentiae Nepomucenum Martyrem aluit, et quod non secus antiquitate, quam virorum, quos hucusque fovet, celebritate, palmam semper vindicat. *Respexistis, Domini Domini Gratosissimi, humilitatem servi sui, et magna mihi fecistis!*

Quas ergo grates referam Vobis, Domini, Domini Gratosissimi, pro singulari, qua me amplexi estis, benevolentia? Coram omnibus regni hujus inclyti Patronis,

coram omnibus Sanctis, quorum reliquiae in hac sacra Metropolitana asservantur, et coram Vobis, Reverendissimi, Illustrissimi ac Amplissimi Domini Domini, toto animi affectu spondeo, non commissurum me, ut hujus Vestrae benignitatis me ulla unquam capiat foeda oblivio; sed daturum operam, ut omni possibili modo, praesertim praedicando Verbum divinum, expectationi de me conceptae in sanctae Ecclesiae incrementum et Dei omnipotentis gloriam faciam satis. Et dabit mihi hoc Deus ter Optimus et Maximus, quem cum divo Psalte imploro, dicens: In te Domine speravi, non confundar in aeternum!

Est vero, quod submissionis quoque ac filialis pietatis sensa *Reverendissimo ac Celsissimo Principi, Domino Domino Aloysio Josepho*, Archipraesuli Gratosissimo hic publice pandam, Eique vitam incolumem, regimenque diuturnum a Numine supremo efflagitem, ut per longam annorum seriem felix faustusque regat sanctam Dei ecclesiam.

Nunc vero ad Te, Reverendissime, Eximie, Spectabilis, Magnifice, Illustrissime ac Amplissime Domine Domine Decane Capitularis, hujus sacrae Metropolitanae Ecclesiae et inelyti regni Bohemiae Praelate, nec non excelsi ac inelyti caes. reg. Gubernii Consiliarie, me convertito humillimis precibus. Annue quaeso, Domine, Domine Gratosissime, e paterna clementia et insigni, qua polles, autoritate, enixis precibus meis, et me consveto ordine adnexis cum juribus introducere et installare benevolentissime digneris.

Vos vero, Reverendissimi, Illustrissimi ac Amplissimi Domini Domini, omni cum devotione oro atque obsecro, ut me in celeberrimum coetum Vestrum benevole suscipiatis, atque inter Vos considerare benignissime patiamini. Dignemini devotissimum Clientem Vestrum maturo et sapienti consilio Vestro juvare, et sincera amplecti amicitia. Meum vero erit, docilem, patientem et gratum animum offerre, et tanti beneficii ad extremum usque halitum memorem esse. — Dixi.

Verba

quibus ad alloquium Ejus respondit Installans,
S. M. E. et Capituli Decanus

W. Guill. Wáclawjček.

(Oratio,

de firma unius sanctae catholicae Petro-apostolicae
Ecclesiae stabilitate.)

Filium allocutionis Tuae excipiens, e laudum corona, quibus sacra divi Viti martyris Metropolitana Ecclesia et ejus Capitulum semper fidele celebrantur, unum eumque summum gloriae radium diligentius paulo considerandum censeo, ut qui Tibi et imitationis et gratae recordationis Tuae efficacissimum praebeat incitamentum, videlicet honoris splendorem Pragensis Capituli semper fidelis *illibata et nullo non tempore integerrime conservata fide christiana catholica* paratum.

Centum et quadraginta annis sacra Metropolitana divi Viti Ecclesia, Archipraesule suo orbata, Sacrorum summam in regno Bohemiae moderandam Capitulo suo concredidit, quod illo et seriori tempore nullis deficientium a fide divina tumultibus et pressuris, quibus haeretici avitae religionis praecones et custodes vexarunt, nec bonorum redituumque suorum confiscatione, nec exilio, nec ipsa morte a conservanda ac fortiter tuenda fide sacra Romano-catholica dimoveri potuit; sed animo coelestia secante, terrestria vero contemnite, ruentibus jam plurimis in Bohemia religionis orthodoxae columnis, muri aenei instar inconcussum et intrepidum perstitit. Profecto divi

Viti Capituli invictae constantiae imprimis attribuendum esse historia testatur, religionem et ecclesiam Jesu-Christi unam sanctam catholicam et apostolicam in regno non penitus dissolutam esse et exstinctam. Hujus meriti testem habemus ipsum Augustissimum Imperatorem et Regem Ferdinandum I., qui in literis ad summum Pontificem Paulum IV. archiepiscopalis sedis Pragensis instaurandae gratia die 15. Nov. 1558. Pragae datis de Praelatis et Canonicis asserit: „Viros fuisse semper in retinenda et defendenda religione orthodoxa summae integritatis et constantiae, perque illos stetisse, quod catholica religio et Romanae sedis observantia non fuerit e regno eliminata et exstincta penitus.“ —

Eximium sane praeconium, cujus splendori eo gravius accedit momentum, quod tanti nominis, sanctique iudicii Princeps illius est auctor. Nos autem praeclaris antecessorum gestis tum demum recte gloriabimur, si quilibet nostrum gloriosa Majorum facta imitandi studio constanti totus tenetur.

Quocirca Te, dilecte frater, in hanc sacram Metrop. Ecclesiam primum ingressum, antequam Tibi praedicandi verbi divini cathedra, quae Canonicatus nostri janua est, aperiatur, verbis Apostolicis *Deo et Verbo gratiae Ipsius* commendatum habere volo. ¹ *Multifariam enim, multisque modis olim Deus loquens patribus in Prophetis, novissime vero his diebus locutus est nobis in Filio, quem constituit haeredem universorum, per quem fecit et saecula.* ²

Profecto Jesus Christus est *verbum gratiae Dei*, quin imo est illud ipsum *Verbum, quod erat in principio apud Deum, quod erat Deus...* per quod omnia facta sunt. . . . *quod caro factum est, et habitavit in nobis,* —³ in carne manifestatus *Logos* habitavit homo inter homines, ut voluntatem aeterni Patris nobis revelaret, de tenebris in *admirabile veritatis lumen* nos vacaret, ⁴ a peccatis

¹ Acta apost. 20, 32. ² Hebr. 1, 1. ³ Joan. 1. ⁴ Petr. 2, 9.

nos redimeret, atque Revelationis et Redemptionis Suae gratia genus humanum salvum redderet.

*Ita dilexit Deus mundum, ut Filium Suum Unigenitum daret, ut omnis, qui credit in Eum, non pereat, sed habeat vitam aeternam.*⁵

*Unus Deus, unus et Mediator Dei et hominum, homo (factus) Jesus Christus, qui dedit in redemptionem Semetipsum pro nobis, in quo habemus redemptionem per sanguinem Ejus, remissionem peccatorum secundum divitias gratiae Ejus.*⁷

Ipse vero descendens de coelo, assumpta ex virgine de radice Isai,⁸ beatissima Dei Genitrice Maria hominis carne, divinam originem Suam minime jactavit, vel publici jam Doctoris munus auspiciatus Incarnationis Suae mysterium nemini credendum obtrusit. Deus enim, qui erat et nunc est, *Deus hodie et heri et in saecula*, —⁹ hominis naturae corporeae et spiritualis auctor, ingenerato hominis ingenio vim inferre noluit, sed libero sanae rationis ac ingenuae credendi voluntatis arbitrio copiam fecit e vaticiniis jam inde ab origine mundi a vatibus sacris per tot saecula subsecuta editis, ac in Eo mirabiliter adimpletis,¹⁰ e doctrinae, quam disseminavit, sanctitate, salubritate ac utilitate ad gravissimas omnium hominum rationes pertinente, ex miraculorum, quae patrabat, potentia, magnitudine et beneficentia,¹¹ e sanctissima denique vitae integritate, qua dictis factisque Suis maximum addidit pondus,¹² aeternam ejus generationem et missionem divinam colligendi, intelligendi atque credendi in Magistrum et Dominum, Abrahamo, Moyse et Prophetis longe superiorem, ut qui de Se Ipso adseruit: *Antequam Abraham fieret, Ego sum.*¹³ —

Quapropter tum demum, postquam religionis Suae dogmata enucleavisset, atque sat multa miracula, auctoritatis Suae documenta omni dubitatione majora, inspec-

Joan. 3, 16. ⁶ 2. Tim. 5, 6. ⁷ Eph. 1, 7. Coloss. 1, 14.

⁸ Isai. 7, 14. ⁹ Hebr. 13, 8. ¹⁰ Joan. 5, 39. ¹¹ Joan. 16, 38.

¹² Joan. VIII. 46, 47. ¹³ Joan. 8, 58.

tantibus Judaeis adversariis eorumque magistratibus edidisset, ex Apostolis, quos magisterii sui socios sibi delegit, sciscitatus est, quem Se homines existimarent? auditisque variis populi opinionibus honorificis quidem, minime vero sufficientibus, ipsorum Apostolorum de Filio hominis sententiam ea de causa exquisivit, ut erronea inde vulgi judicia corrigendi nascisecretur opportunitatem. Illico Petrus in Christi amore promtissimus pro consueta animi sui alacritate omnium nomine respondit: *Tu es Christus, Filius Dei vivi!* — quam confessionem Dominus adeo probavit ratamque habuit, ut illum ob dogma gravissimum feliciter agnitum beatum praedicaret, dicens: *Non caro et sanguis hoc tibi revelavit, sed Pater, qui in coelis est,* — adderetque momenti maximi verba:

Et — tu es Petrus, et super hanc petram aedificabo Ecclesiam meam, et portae inferi non praevallebunt adversus eam. ¹⁴

Ecclesiam Suam Christus cum domo vel arce in rupe fundata et exstructa comparat, affirmans, eam nulla inferi potentia, nullis diaboli asseclarum viribus concussum vel captum iri. *O laetissimam Christi promissionem!* Nullius igitur aetatis, nullius saeculi ingenium corruptum in Christi ecclesiam tyranidem exercebit, nunquam eidem dominabitur. Stetit per tot saecula, quamvis ferro igneque, quamvis falsis doctrinis, dolosis haeresium armis petita, et impiorum odiis continuo vexata, quin et in partibus aliquibus et membris pressa et afflicta, — stetit, stabitque firma et inconcussa, saevissimis quoque rerum vicissitudinibus minime obnoxia, nunquam peritura, sed omne in aevum duratura. —

Ne timeamus itaque de firma Ecclesiae unius sanctae, catholicae Petro-apostolice stabilitate, dolentes quidem pro Christi amore et proximi, pro charitate, qua humanae naturae consortibus jungimur, nefarios novissimorum temporum in quibusdam Germaniae regionibus in Religionem christianam excitatos insultus et motus, quibus hominum

¹⁴ Matth. 16, 13—18.

perversorum inanis scientia, meris negationibus et denegationibus nixa, vere diabolica spiritus arrogantia supra coelos se efferens, omne Verum et Sanctum evertere conatur, Christum et Ecclesiam, quin et Deum ipsum negando. Nec jam perversa haec doctrina intra scholarum solum parietes continetur, furtivis illecebris blandiens, ut vincibilia juvenum ingenia sibi adjungat, sed longe lateque diffunditur, palam blasphematur, rerum summam impune adoritur, animosque facibus inflammat, quibus Ecclesiae regnorumque incendia exardescant, tanta cum audacia et violentia, ut orbi christiano acris pugna cum novo paganismo imminere videatur, castraque dividantur in eos, qui Christum incarnatum Dei filium credunt et profitentur, et in eos, qui christianorum imo et catholicorum nomen sibi arrogantes, Salvatoris divinitatem negant, qua scilicet fide, Ecclesiae christianae basi, diruta, ipsa religio christiana positiva ruat necesse est.

Verum *qui est custos Israel, irridebit illos.*¹⁵ Nam *qui ventum seminant, turbinem metent.*¹⁶ Dominus enim *ventilatum in manus assumens permundat arenam suam, ut triticum separet a paleis.*¹⁷ Certa nobis est Ecclesiae divinitus fundatae perenitas, *adversus quam portae inferi non praevalerunt.* Haec enim coclitus est instituta magistra, *columna et firmamentum veritatis,*¹⁸ haec una sola certo rectoque tramite genus humanum ducit ad salutem, extra quam nil firmum et solidum, nil constans et stabile existit, sed perpetua et dogmatum immutatio, et jugis doctorum dissensio, rem christianam tamdiu pessumdans, et ut plurimum impediens, donec inquieta Theistarum et Naturalistarum turba tandem omnem fidem supernaturalem absorberit.

Non equidem diffitemur magnos et insignes progressus, quibus in scrutanda investigandaque rerum terrenarum conditione humanus intellectus inclaruit; licet pervestiget et exploret ingenii humani acies adspectabilis mundi hujus

¹⁵ Sap. 4, 18. ¹⁶ Ose. 8, 7. ¹⁷ Matth. 3, 12. ¹⁸ Tim. 3, 18.

naturam et indolem, consulat cuncta pensitando ac provide scrutando hujus vitae felicitati et prosperitati, eamque in tuto collocet — illud tamen *Coeleste et Aeternum*, quod hominem unice reddit sanctum, probum et aevum in omne beatum; quod omnes vitae humanae obscuritates et aenigmata solvit et illustrat, quod parietem illum maceriei, qui peccatorem a divino Numine arcet, diruit ac demolitur, quod unionem cum Deo, summo Bono efficit, quod in vita solatur, in morte reconciliat, et immortalis vitae triumphalisque coronae spem praebet — illud nulla ingenii humani contentio et meditatio pervestigare ac percutari valuit, id omnes, quotquot vixerunt melioris notae philosophos et sapientes latuit, id Unus Ille nos docuit, qui de sinu Patris descendit, atque de Se affirmare potuit: *Ego sum via, veritas et vita. Nemo venit ad Patrem nisi per me.* — ¹⁹

Quam imperfecta minimeque sufficiens religio sit naturalis, et quam necessaria omnino revelatio coelestis, ipsis gentilium philosophorum exemplis et confessionibus edocemur, qui, etsi omne fere vitae tempus in sapientiae studio emendandoque genere humano contriverint, in maximi tamen momenti rebus gravissime aberrarunt, nec unquam ad claram ideam Dei, nedum ad modi et subsidii notionem emergerunt, quo homo peccatorum conscientia pressus, in incerto relictus, ac omnis veri solatii et tranquillitatis expers, Deo reconcilietur. Quid quod ipse Socrates, a Tullio philosophiae parens dictus, unus omnium facile princeps, saeculo V. ante Christum palam professus est, ad rectam rerum Divinarum cognitionem Legatum coelestem requiri, qui ipse sit Deus! Haud dubie graviter commovetur animo audiens illum hac de re Alcibiadi dicentem: „Necesse est exspectare, dum quis docuerit, quomodo erga Deos et homines se habere oporteat.“ Cui Alcibiades: „Quando igitur adsentabit hoc tempus, Socrates! et quis me instituet? libentissime enim mihi videor visurus esse hunc hominem, quis sit,“ Illi

¹⁹ Joan. 14, 6.

Socrates: „Ipse est, *qui curam de te adhibet*. * ...
 Reposuit tandem Alcibiades: „Discussito sive vult caliginem, sive aliud quid; nam ego paratus sum ad omnia facienda, quae ille praescribet... dummodo futurum sit, ut melior evadam.“²⁰ —

Et in Platonis Phaedro illos quantopere ridet, qui in rebus divinis se aliquid scire opinantur, quum nihil sciant, illos sapientissimos declarans, qui inscientiam suam libere fatentur.

Simili ratione Cicero, orator et philosophus insignis, qui centum ferme annis ante Christum vixit, in libro suo: „De natura deorum“ conqueritur, quod omnes scrutationes sapientium de Deo vix ad verisimilitudinem ducant parumque proficiant, adfirmans, veram naturae Suae cognitionem ab ipso Deo nobis esse tradendam.

At cheu! hunc adventum, hanc praesentiam Dei inter homines, quam philosophi gentiles sola rationis conjectura praesentiebant ac desiderabant, imo necessariam, atque inde suae rationi omnino consentaneam agnoscebant, — hanc nostri temporis homines, qui philosophorum christianorum nomen jactant, postquam res consilio sperata in effectum est adducta, postquam divinus ille Magister, *qui*, ut cum Socrate loquar, *curam de nobis adhibet*, vere in carne apparuit, atque ita rationis postulatum ipso facto expletum est, rationi contrariam declarant! Sapientes gentiles paratissimos sese ad obtemperandum Legato coelesti, quando venerit, adseruerunt: hodierni contra, qui Philophotorum (Lucis amantium) nomine delectantur, quos autem potius Philoscotos (caliginis amatores) dicere fas est, rationi humanae perfracta fronte jus vindicare conantur, Verbum Christi in suum iudicium vocandi, easque solum veritates concedendi et probandi, quae intellectui suo planae ac perspicuae apparent; cetera vero cuncta, dogmata et mysteria sanctissima, nec non sacramenta a Christo ad generis

* *Ὁντος εστιν, ὃς μελει περι σου.*

²⁰ Alcib. II. Pag. 332. Tom. 8.

humani sanctificationem instituta, ut res supervacuas, superstitiosas, fabulas obscuras, imo velut catenas, quibus rationis, fidei et conscientiae libertas subvertatur, divulgandi, in eorumque locum propria sua commenta substituendi!

Haec sunt in castris acatholicis exsurgentium molimina, quorum efficiendorum causa lucis studio gloriantes perpauca illos pessimae indolis apostatas quasi protervitas suae praecentores conduxisse et emisisse videntur, qui sinum matris Ecclesiae catholicae subterfugientes ac nomine Catholicorum abutentes, Germaniam catholicam fide catholica, quin omni religione christiana privent et expolient, filii perditionis inusti signo perpetuae turpitudinis! Ast unde haec impietatis vorago? Qui fons tanti hujus torrentis perniciosi?

Spiritus est superbiae, perpetua contradicendi libidine notabilis, qui omni quidem tempore veritati restitit, efficacissime vero, ex quo reformatores, ut vocantur, saeculi decimi sexti, excussa infallibilis magisterii auctoritate, *columnam et firmamentum* Veritatis in suum suorumque asseclarum libitum subverterunt, ecclesiae Petram, Primatum deturbaverunt, de septem Sacramentis, tot Ecclesiae columnibus duo tantum, baptismum scilicet sacramque coenam reliquerunt, eorumque coronas, bona nimirum opera, Sacrificio et sacerdotio abrogato, justificationem merae fidei tribuentes, per dementiam dejecerunt. Mirandumne, residua hujus columnae ecclesiasticae labefactatae fragmenta trium saeculorum decursu penitus dissolvi? imprimis dum eorum doctrina de liberis. Scripturae, quam unicam fidei normam, regulam et judicem declarant, scrutatione et interpretatione, ac proinde arbitraria religionis propriae constructione cuilibet concessa, omnis religionis Christianae dissolutio sequatur necesse est? Non potest consistere domus super arenam aedificata, stat solum, quoad *nulla descendit pluvia, quoad flumina cessant et venti, quibus vero in eam irruentibus cadit, et magna est illius ruina.*²¹

²¹ Matt. 7, 26. Luc. 6, 49. 50.

Quam felices itaque, ter quater beati praedicandi sunt populi, quam fortunati homines omnes et singuli, quos Deus Optimus Maximus immensa benignitate Sua ad Suam sanctam catholicam Ecclesiam immerentes vocare dignatus est, quippe quae fausti ac lucidi sideris instar a via veritatis ac salutis aberrare neminem sinit, ejus candorem irretorto oculo spectantem!

Nos autem, qui in hac sola vera Jesu Christi Ecclesia divino perfungimur officio, constituti *pastores et doctores in opus ministerii ad consummationem sanctorum, in aedificationem corporis Christi*,²² quos itaque pro muneris ratione divina sapientia, doctrina, vitae morumque gravitate, integritate et sanctitate super ceteros eminere oportet, atque invigilare, ne familia Dei, quantum in nobis est, per rerum divinarum ignorantiam, erroneasque opiniones a via salutis deducatur — nos, inquam, quanto fervore, quam pio, acri ac indefesso studio diurno nocturnoque conniti debemus, ut Christi fideles religionis catholicae veritatem et praestantiam magis magisque agnoscant, sintque in fide firmi, *et non parvuli fluctantes et circumacti omni vento doctrinae in nequitia hominum, in astutia ad circumventionem erroris?* —²³

Ex his jam facile intelliges, dilecte Frater, quam larga et ampla de salute humana bene merendi occasio Tibi praebeatur, dum Tibi Verbi divini in hac principali regni Bohemiae divi Viti Ecclesia Metropolitana praedicandi cathedra, Canonicatus nostri, ut dixi, janua aperitur atque committitur. Haec per tot saecula non nisi veritate catholica in Dei gloriam, in Ecclesiae matris incrementum, et in reipublicae salutem personuit. Decessores igitur Tuos piissimos, oratores in sacris celeberrimos, quos inter Ecclesiae lumen, S. Joannes Nepomucenus ipse refulget, omni studio aemulare, sedulo praemeditatus et adnitus, ut in omnibus oris Tui sermonibus sola veritas catholica eluceat, in eisque genuinus vigeat matris Ecclesiae sensus. Hoc enim sacratissimae

²² Eph. 4, 11. 12. ²³ Eph. 4, 14.

fidei nostrae proprium est et singulare, ut ejus dogmata pia cum simplicitate a philosophandi subtilitate remota, et aliquo cum pulchri et decori sensu proposita in hominum animos penetrent, eos jucunde afficiant, et ad bonum amplectendum excitent, impellant, inflamment teste Propheta canente: Num quid non *mea verba sunt quasi ignis, dicit Dominus, et quasi malleus conterens petram?*²⁴ *Manna verbi Dei, ait S. Augustinus, reddit in ore tuo saporem, quemcunque volueris.*²⁵

Et sane, quis ignoret mirabilem vivi Verbi Dei vim et efficaciam? Uno sancto Athanasio haeresis Ariana devincitur; sancti Dominici ejusque sociorum dicendi facultate Albigenium et Waldensium profligantur errores; sermonibus sacris Fenelonis, Bossueti, Masillonis, Canisii, Joannis Feri centumque aliorum, quos sibi Deus omni tempore fortes excitavit athletas, novissime vero P. P. Lacordairi, Ravignani et ceterorum, qui effulgent sacri praecones, quot a vera Christi doctrina alienorum, Deistarum et impiorum mentes mutatae, et in sinum matris Ecclesiae, a qua defecerunt, revocatae, vel fide christiana, penitus perdita recenter imbutae sunt!

Nobis quidem in conditionibus c. r. Austriacis, quam ob causam Deo summas, quas possumus, grates agamus, cum illorum dementia decertandum non est, qui vicinis in regnis novam e commentis suis perversis religionem construere non verecundantur, talem quidem, quae in laceratione unitatem, in dissidiis et discordia charitatem, in contumelia et odio pacem praedicant; non luctandum nobis cum insipientibus illis, qui fideles esse volunt sine fide, Christiani sine Christo, Catholici sine religionis catholicae summo medioque momento, sine Primatu et Episcopatu: — nihilominus tamen nulli studio, nulli labori parcendum, sed omni ope et opera contendendum nobis est, ut Christi fideles orthodoxa in sacris religionis catholicae dogmatibus institutione, et integra veritatis evangelicae explanatione assidue et accurate firmentur

²⁴ Jerem. 23, 29. ²⁵ Serm. 91. de Tempore.

munianturque ab astutia magistrorum prurientium auri-
bus, a veritate auditum avertentium, et ad fabulas con-
versorum,²⁶ quos Apostolorum princeps pseudo-prophetas,
sectas perditionis introducturos praedixit,²⁷ ne dum
homines dormirent, veniat inimicus et superseminet zi-
zania in medio tritici. — ²⁸

Sed quid de Verbi Dei in hac sacra aede nostra
praedicandi officio latius Te admo neam, quippe qui inde
ab anno 1820 sacris ordinibus initiatus et in curam an-
imarum ablegatus omni tempore, imprimis ex anno 1832.,
quo Curati munus capessivisti, in explanando Verbo di-
vino, imo in omnigenis boni pastoris officiis exequendis
tanta solertia et ingenii dexteritate summo cum fructu
enitescebas, ut commisso Tibi gregi valedicens ma-
gnum Tui reliqueris desiderium. —

Quin etiam ad uberius edocendos, magisque corro-
borandos in sacra Religione catholica fideles otium omne
ab officiis pastoralibus reliquum et lucrifactum, pluribus
impendisti lucubrationibus typis editis, inter quas opus
Tuum populare sane utilissimum: Summa doctrinae chri-
stianae catholicae, idiomate Cechico conscriptum adeo
inclaruit, ut dignum censeretur, quod in Germanicum
translatum longius latiusque divulgetur.

Attamen unum superest, quod Tibi toto pectore am-
plectendum esse ipse intelligis. Quum enim, docente
Apostolo, *neque qui plantat, aliquid est, neque qui
rigat, sed qui incrementum dat, Deus,*²⁹ *qui operatur
in nobis et velle et perficere pro bona voluntate*³⁰ *sine
quo nihil facere possumus,* — ³¹ *Cujus opus et donum
est fides nostra:*³² suggestum sacrum ne unquam as-
cendas, nisi prius fuis ad Patrem luminum precibus,
rorem coelestem, qui spargenda a Te Evangelii semina
fecundet, efflagitaveris. Eadem ratione nec in choro ca-
nonicali cultui divino publico, nec ceteris officiis hebdo-
madalibus adsistas, nisi humillimis Deum exoraveris pre-

²⁶ 2. Tim. 4, 3, 4. ²⁷ 2. Petr. 2, 1. ²⁸ Matth. 13, 25. ²⁹ 1. Cor. 3, 7.
³⁰ Philip. 2, 13. ³¹ Joan. 15, 4. ³² Joan. 6, 29. Eph. 2, 8. Phil. 1, 29.

cibus, ut **Beatissima Virgine et Deipara Maria, sanctisque regni Bohemiae, carissimae patriae nostrae, Patronis intercedentibus mittat divini luminis Sui radium, dilatet et amplificet regnum Suum, regnum almae veritatis, virtutis et beatitudinis, ut congreget dispersos, reducat errantes et conjungat Ecclesiae Suae sanctae catholicae, ut extirpet gentium tumultus, reddat irritos falsarum doctrinarum impetus, faciatque efflorescere amorem avitae fidei, amorem Crucis, quem multi suavi sanctae matris Ecclesiae jugo excusso perdiderunt.**

Quid enim piae, ardentes, enixae, amplificationem regni coelestis, revocationem eorum, qui a matre Ecclesia catholica defecerunt, et ex decimo sexto saeculo in hac defectione perseverant, a Patre misericordiarum etiam atque etiam efflagitantes valeant preces, novissima loquuntur signa et prodigia in Britanniae regionibus emergentia. Siquidem in Anglia Ecclesiae Romano-catholicae infestissima, ubi inveteratorum praejudicionum vis tyrannica, criminationum ac obtreccionum venena, emulatio, invidia et odium implacabile a religione et ecclesia catholica abhorrens, cacodaemonum et spectrorum nocturnorum instar circumcirca tumultuabantur, ibi in almae scientiarum matris, Universitatis Oxfordiensis celeberrimae sinu, unde abhinc continenter vibrabantur tela exitiosa in pusillum gregem Catholicorum hoc in regno violae odoratae similem, in oculo timide florentem — ibi, inquam, nitentior suaviusque reficiens aurora consurgit. Scilicet unius viri (Doctoris Pusey) impulsu fidei catholicae doctrina sine partium studio, integre, solide diligenterque exploratur, christianae veritatis et sapientiae fodinae aperiuntur, veterum sacrorum Conciliorum sanctiones, sanctorum Ecclesiae Majorum et Patrum monumenta, e quibus antiquae fidei orthodoxae unda pura et limpida fluit, pervolvuntur atque scrutantur; — et ecce, quis eorum conaminum effectum legendo vel audiendo non obstupescat! Oculorum caligo discutitur, versutus intellectus convincitur, animus flectitur contritus, atque unam

veram fidem catholicam amplexus, solatii plenus exsultat! Doctissima et praecellentia ingenia, viri summae integritatis morumque probitatis decore conspicui, Neumanii, Oakleii, Faberii, aliique doctores, magistri, rectores et pastores relictis cathedris atque praebendis opimis cum discipulis suis aliisque resipiscentibus catervatim in sinum s. matris Ecclesiae Romano-catholicae palam revertantur! — En, tam mirabilia operatur gratia divina, piis ad Deum precibus efflagitata: *Adveniat regnum Tuum!*—

Verum nunc jam orationi nimis fusae finem facturus, Te, dilecte Frater, in spiritu laetabundus video omnia vocationis ac dignitatis Tuae novae officia ad amussim adimpleturum. Hoc modo bonam expectationem de Te conceptam explebis, optatis Archipraesulis nostri dilectissimi, Celsissimi Principis et Archiepiscopi *Aloysii Josephi* respondebis, erisque gaudium nostrum, qui Te suffragiis nostris in gremium nostrum suscepimus.

Accede jam, ut Te in amplissimum hoc collegium actu adsciscam, conferens Tibi stallum in choro et votum suo tempore competens in Capitulo, tradensque Tibi ordinis Tui insignia, simul ac professionem fidei dixeris, sponderisque, Te partibus officii, quae Tuae sunt, nunquam esse defuturum. Dixi.

Biskupská konsekraci,*Nejdůstojnějšího Pána*

Pána

Josefa Dittricha,

infulowaného kapitolního děkana Budišinského w Lužici, duchovního administratora Biskupstwi Mišeňského w horni Lužici, též Apoštolského Vikáře w královstwi Saském, rytíře královského řádu Zasluh, horthliwého zástupce katolické cirkwe na sněmu Drážďanském, za biskupa w Korykos, w Malé Asii; in partibus infid. etc. etc.

Josef Dittrich narodil se 25. dubna 1794. w milé vlasti naší, we wsi Marsen, blíže Mariezáre, kraje Litoměřického. Po odbytých filosofických studiich na vysokých školách pražských w Seminári Litoměřickém na staw duchowenský se připravowal. Dne 20 srpna 1818 na kněžstwi poswěcen a do ústawu vyššího vzdělání w bohoslowí u sw. Augustina we Wídni poslán byl. Po přestálých tamže přísných zkauškách do diécesí powolán za kaplana do Postolopr, kraje Žateckého, od tud ale roku 1824 wědomosti a ctnosti welikého ducha swého do sausednich Sas přenesl. Wšestranná schopnost a šlechetná snaha jeho docházela pořád w zemi této wděčné uznalosti. Za královského kaplana a spolu škol ředitele, nejprwé w Lipsku potom w Drážďanech, po několika letech již na královského dwor. kazatele powýšen, místo skutečného rady w apoštolském vikariátu dosáhl, a za wučowatele dítek jeho královské Wýsosti wéwody Jana w náboženstwi a několika jiných předmětech wywolen byl. — Pradáwná a proslawená kapitola Lužickosrbská při chrámu Páně sw. Petra w Budišíně zlatouštěho řečníka Drážďanského o sw. Duše 1844 za kanowníka, a 20. února 1845 za inful. přelata a děkana swého zwolila, we které hodnosti jej Swatost papežská 24. srpna téhož roku potwrditi a — co s tímto

dekanátem dle dáwného práwa vždy spojeno jest — za duchowního administratora býwalého biskupstwi Mišeňského w saské Lužici a tím samým i za Ordinariusu téhož okršku ustanowiti ráčila. Jelikož děkan kapitoly Budišinské mimo dwa katolické členy (wévodu Jana w přední, a deputowaného sedláka Lužického) sám třetí, a co duchovní jen samojediný zástupitel katolických záležitostí na sněmu stawowském w přední komoře místo má: prozřetedlnost Boží w nejnútnejších dobách tonauci lodičce Petrowě we wěrném sluhowi swém *Dittrichowi* mohutné rámě propůjčila. — Na uznání jeho zásluh o rodinu králowskau a rozptýlenau w saských zemích cirkew swatau, nejjasnější král Bedřich August hned po zwoleni za Budišinského kapit. děkana řadem pro Saské měšť. zásluhy jej ozdobil a pro uprázdněné zatím, místo apoštolského vikara w dědičných zemích saských jeho Swatosti papežské předstawil. Swatý otec pak netoliko předůležitý auřad tento dle přání Králowa jemu swěřil a tím obojí duchovní jurisdikci w králowstwi Saském w jeho osobě spojil, nýbrž i na žádost kapitoly Budišinské o propůjčení biskupské hodnosti pro nowě zwoleného děkana jejího rozhodnutím ode 24. února t. r. jej za biskupa w Korykos (w Maloasii blíže Tarsus) *in partibus infidelium* wywolil.

Ku poswěcení na tuto důstojnost apoštolskau zalíbil sobě zwolený pan biskup Metropoli krásné vlasti swé, — země druhdy se sausedními Lužicemi pod jedním žezlem spojené, sídlo to swého lužicko-serbského wúbec wendického Semináře, na srdci Jemu co nejbliže ležícího. Nejdůstojnější Kníže Pan Arčibiskup, *legatus natus per diocēsim Misnensem*, u přítomnosti neydůst. biskupů: Litoměřického Augustina Bartoloměje, a sufragana pražského Františka Wiléma, we welebném chrámu Páně sw. Mikuláše na malém Městě pražském dne 10. kwětna tomuto drahému vlasti naší synowi *biskupské poswěcení* u weliké sláwě udělití ráčil.

Po výkonaném slavném vysvěcení držel Nejdůstojnější před Jeho Knižecí Milosti, Nejdůstojnějším a vysoce urozeným Knižetem, Panem Arcibiskupem z paměti následující řeč:

Oratio.

Gravitas et sublimitas muneris Episcopalis mihi semper talis tantaque visa est, ut sane oculi caligarent, si quidam ad dignitatis hujus fastigium sese elevaverint unquam. — Obversabatur enim, nullo non tempore menti effatum Apostoli Asiae Episcopos ita monentis: Attendite vobis et universo gregi, in quo vos posuit Spiritus S. Episcopos regere Ecclesiam Dei, quam acquisivit sanguine suo. (Act. Ap. 20, 28.) Attendant igitur, sic enim interpretor verba Doctoris Gentium, — attendant oportet Ecclesiae rectores gregi sibi concredito, sanguinis pretio acquisito: secus timeant, nam omnis anima culpa eorum deperdita ab iis, veluti mortis Domini reis, in die ille tremenda certo certius requiretur. Quid mirum, si munus Episcopale formidandum magis quam appetendum semper censuerim, si viam, quaecunque illuc ducit, vitandam potius quam sequendam mihi nullo non tempore existimaverim? Intelligens itaque, me in eo esse, ut ad Praelaturam ecclesiasticam promoverem, omnibus, quibus potui, viribus restiti, Dominumque enixe rogavi, ut abiret a me calix iste. Seu, ut dicam distinctius, a conscendenda Sede Decanali Capituli Budissensis tantum abhorruui, ut ad eadem occupandam vi externa magis adactus quam libera sponte deductus viderer. Dignitas enim Decanatus Ecclesiae Budissensis inde jam ab ultimi Misnensium Episcopi Joannis nefario defectu Administraturam ecclesiasticam Episcopatus Misnensis per Lusatiam in se complectitur, adeoque jurium et officiorum episcopalium exercitium plurima e parte habet annexum. Ast, quum id, quod ne a longe quidem desideraveram, immo quod quantum poteram, potius declinaveram, nihilominus in

sortem mihi obtigisset: quid profecto decebat magis et praestabat, quam accipere manibus portareque non secus ac onus a Deo ipso injunctum? Tuli itaque tranquillus et acquievi in Deo Jesu meo; non tamen quin quandoque tacitum in pectore promergeret votum, ut deficientes sensim tot tantisque laboribus aerumnisque vires gratia supernaturali sublevarentur, ac plenitudo potestatis Episcopalis in majus fidelium incrementum mihi tribueretur. — Jam vero, postquam et hocce mentis desiderium Deo duce et auspice hodie felicissime adimpletum est: liceat in coronidem festivitatis nomina eorum, quorum ope, conatu et auxilio mihi tanta obvenerunt, palam celebrare, atque ex innumeris, quae animum movent, sensis, quaedam saltem verbis exprimere.

Ad te imprimis, Deus Optime Maxime, qui mira providentiae cura parva non secus ac magna complecteris, os manusque devotissime extollo. Tuus sum totus, Tibi in acceptis refero omnia. Imperfectum meum viderunt oculi Tui, ab utero matris susceperunt me et deduxerunt manus Tuae (Ps. 138) Locutus es puero tuo: et audivit; docuisti: et intellexit, cepitque mox terrena despiciere ac adamare coelestia. Verum non defatigabatur gratia Tua, sed magis magisque prosequabatur servum. Ad sublime sacerdotis munus vocasti: contremiscebam quidem, Tu autem animum indidisti, et aggregatus sum presbyteris Ecclesiae Christi. Paulo post de terra cognationis me egredi jussisti: abii itaque et deveni in regionem, quam monstraveras mihi. Ad illustre illud forum* in terra Saxonum misisti me: et larga manus Tuae benedictio sequebatur pedes meos. Ad florentissimum Saxoniae Caput memet conferri mandasti: et obedi, parvulis adultisque panem vitae praebens cum gaudio et laetitia cordis. Demum et tentare voluisti, praecipiens debilibus hisce manibus regere Ecclesiam. Vere contristatus accessi ad suscipiendum, gubernaculum. Sed erexisti me, roborans hodie animum uncti-

* Lipsiense.

one Sancti Spiritus Tui. Quae dicam, quibus Te laudibus efferam, quas tantis dignas beneficiis grates perpendam? Verba desunt, Suscipe pro gratiis preces: Perge loqui Domine, et fac, ut obediam, sonet vox Tua in auribus meis, ne unquam declinem a lege Tua.

Ast, cui post Deum majori cum pietatis vinculo obstringar, non video, nisi Beatissimo Papae ac Domino Nostro Gregorio? — Quippe qui me in Administratorem ecclesiasticum exenti Capituli Budissensis votis rite et canonicè electum Sacrae Congregationis de Propaganda Fide Decreto confirmari clementissimè demandaverat, qui afflictum nimis et prostratum literis mira suavitate conscriptis, hortatibus paternis refertis, iterum iterumque crexerat ac recreaverat, qui Vicarii Apostolici per Regnum Saxoniae munus in me benignissime detulerat, qui denique Episcoporum Ordini sublimi memet adscribere non dubitaverat. Quae cum perpendo serio, vix non in stuporem abripior admirans animi celsitudinem, quae inter tot tantasque ecclesiarum omnium curas in me exiguumque gregem meum oculum providum valeat convertere. O! utinam grates, quas pro non satis pensandis benefactis in Amplissimo hocce consensu Tuae Sanctitati publice persolvo ac summa cum devotione pronuntio, è sacris hujusce templi magnifici locis sursum sese elevent, aërea spatia penetrent, Urbem sempiternam usque attingant, ad pedes Sanctissimi Patris ac Domini Nostri consideant atque ab Eodem clementissime agnosci ac suscipi mereantur.

Jam vero, quae Tibi, Reverendissime ac Celsissime Princeps, Domine Domine Aloysi Josephæ, Dei et Apostolicae Sedis gratia Archiepiscopo Pragensis, e Liberis Baronibus Schrenk in Notzing, Sedis apostolicae per inclytum Bohemiae regnum, nec non per celeberrimas Bambergensem, Misnensem et Ratisbonnensem Dioeceses Legate nate, inclyti Regni Bohemiae Primas, S. S. Theologiae Doctor, Studiorum Protector, nec non Caroli-Ferdinandae Universitatis Cancellarie perpetuae, quae inquam, Tibi debeam, per seriem recensere aut plane lau-

dibus pro meritis celebrare, vix sermo fusissimus, os facundissimum valeret, labia haec incircumcisa. Quare multorum instar paucissima, liceat attingere magis, quam in lucem inducere. Quem benignitatis immo charitatis sensum Celsitudo Tua erga me, quamvis peregrinum et fere ignotum pridem jam conceperit, testibus fidis edoctus sum. Quae profecto indiderant animum, accedere Clementiam Tuam et supplici prece exorare, ut Beatissimi Patris Nostri decretum ad effectum deducere dignareris. Nec fefellit spes, precibusque patebant aures benignissimae. Molestias laboresque parum aestimabat Gratia tua, neque defatigabatur; usque dum me a Sancta Sede electum Episcopum Corycensem secundum ritum Apostolicum Pontificali potestate revera instruxerit et consecraverit. Quanto desiderii sensu sanctissimum huncce Sacramentalis Uctionis et mannum impositionis actum expectaverim, verbis exprimere non possum. Vere cum propheta multoties suspiravi: Sitivit anima mea ad Deum fontem vivum; quando veniam et adparebo ante faciem Dei? Robur nimirum Spiritus virtutemque coelestem desideravi, ac opitulante Divino Numine per manus Archiepiscopales prosperrime sum consecutus. Sume igitur, Reverendissime ac Celsissime Princeps, grates, quas nec temporis, nec ullius casus adversi deleat injuria. Quae enim in me perfecisti, alto manebunt pectore recondita, eruntque Tuae erga me clementiae charitatisque pignus sempiternum.

Ad vos demum, Reverendissimi ac Illustrissimi Domini Domini Assistentes liceat paucis me convertere.

Tibi praesertim, Reverendissime, Illustrissime ac Amplissime Domine, Domine Augustine, Litomericensium Episcopo piissime, e cujus dioecesi prodiisse me multum glorior, qui causam meam pro Sede Apostolica tam fideliter egeras, tamque graviter tuitus fueras, qui tot tantisque affectionis signis non me tantum, sed et omnem Saxoniae plebem catholicam jam diu divinxeras divincireque non intermittis, qui itineris molestias non curas festo hodierno

adesse, atque perficiendo sacro actui sublevantes manus Tuas porrigere non detractaveras, — Tibi gratissima animi mei sensa sint maneantque ad extremum usque vitae halitum dicata.

Te denique Reverendissime, Illustrissime ac Amplissime Domine Domine Francisce Guilielme Tippmann, Suae Reverendissimae Celsitudinis P. T. Domini Domini Principis Archiepiscopi Pragensis Suffragane, Dei et Apostolicae Sedis Gratia Episcopo Satalensis, Archiepiscopalis Consistorii Praeses, voce amicissima compello. Inclinasti precibus aures atque ad opus charitativum exercendum Te praebuisti paratissimum. Pro tam singulari favore ac benevolentia accipe grates, quas Tibi humanissime persolvo.

Verum enim vero, qui jam tot tantaque recepi, ut donis muneribusque potius obrutus quam obstructus viderer: audax fors ac importunus haberi possem, si quidem novas preces coram Amplissimo hocce Consensu in sinum Benefactorum meorum profundere attentaverim. Sed parcite magnanimes, parcite egeno, manusque juvantes nolite subtrahere. Novistis angustias, quibus infaustis rerum adjunctis fueram irretitus; novistis afflictiones, quas ego omnisque grex meus novissimis hisce temporibus fueram perpessi. Commiserabimini et condolescebatis profecto: nec in futurum solaminis Vestri fontem occludite. Fulcite nos ea mentis charitate, quae non exicidit unquam, et impar ferendo auxilio, votis saltem piis sursum missis fidelissime subvenit. Omnibus me meosque instantissime commendans, omni profecto die pro Vestra omnium salute ad Patrem luminum et misericordiarum animum manusque me levaturum, nec non gregem meum ad idem religionis opus assiduo expostulaturum sanctissime promitto.

Přehled stručný
dějepisů církevního
 vikariátu
hrabství Kladského,
 kterýž
Wysoceurozený, Nejdůstojnější Pán,
Pan Kníže Arcibiskup
Aloys Josef,
Swobodný Pán z Šrenku na Nocinku
a Egmantinku,
 w roce letošním visitowal.

Majíce za to, že čtenářům časopisu našeho krátké seznámění o hrabství Kladském, které naši milé vlasti po mnoha století až do polowice věku minulého přiwtělené s ní i osud swůj w mnohem ohledu zdílelo, a mimo to w spojení církewním co vikariat wzláštší s arcidiécesi až do té doby stojí, newhod nepřijde, tuto je položiti jsme ustanowili; wyrozumjwá se ne saustawně, ale pauze aforisticky.

Kladsko, twrz starobylá, s dědinau k nynějšimu hrabství Kladskému Pruskému přináležející, w dřewních časech k zemi české byla přiwtělená a též od Slowanů obýwaná. Dle dějepisů hodnowěrných země česká w dewátém století již byla w kraje oddělená; kraj pak každý opatřín byl twrzí pewnau (*castellum*). Že Kladsko, taká k zemi české patřící twrzí byla, doswědčuje Kosmas. Jako pak Slowané pohanští w každé twrzi takowé, během času w město rozsáhlé wzrostlé, chrám swůj míwali, na jehož místo po přijíti wíry křestanské chrám nastaupil křestanský, z toho widěti jest, že sw. Wojtěch auřad swůj biskupský w roce 995 sloziw, na cestě swé do Pruska, dle swědectwí Haj-

kowa w chrámě témž mši swaté, od bratra Gaudencia slaužené, přítomen byl. Pakliže chrám Kladský, již před rokem 936 od nábožného wéwody sw. Wáclawa nebyl wystawen, prawdě jestiř podobno, že jej otec možný sw. Wojtěcha, Slawník, pán z Libic (*comes*) wystawil, jenž buď i pánem čili vlastnikem hrabstwí byl aneb alespoň auřadnik krajský.

W ohledu cirkewním Kladsko jako země česká k diécesi Řezenské, po zřizení pak biskupstwí Pražského w roce 973, k též diécesi patřilo. Započaliť jsau zponenáhla i na wesnicích chrámy a osady kněžmi opatřené wznikati; ale tomu od roku 1003 mezi Čechy a Poláky za celé téměř století boje nepřetržité krwawé čigily překážku velikau, až wéwodowé oba Soběslaw I. a Boleslaw o zhaubě wálčení takého přeswědčení, 30. kwětna 1107 w trwzi Kladské sšedše se, pokoj přezádauci učinili. Od té doby péči otcowskau wéwody nejen země wzdělána, a wesnice byly staweny, ale i staw cirkewní, walně porušený, neunawenau příčinliwostí biskupa Ottona w pořádek možný byl uwéden, ač ne bez namáhání welikého. Neboť poněwadž šlechta dosazowání na auřady duchowní na statcích swých násilně si přiwlastniwsi dle libosti, bezewšeho ohledu na umění a mrawy, a obyčejně ty nejneschopnější kněži wolila, čímž owšem kázeň wšeliká kněžstwa nad míru trpěla, tu biskup, shledaw, napominání laskawé, předstawování dutkliwé a pohrůžky příkré zmařené k wykořenění nepořádku obwyklého, konečně k stolici papežské autočiště swé wzal; načež následkem wyšetření přísného Kardinalem Guidonem do Čech wyslaného, knězi někteří z kněžstwa wywrženi, jiní ze země wypowězeni a jiní uwězněni byli.

Dle dějezpytce nejnowějšího, wýtečného, země Česká již w století XII., w zhledu cirkewním w dwanácte okresů — Arcidiakonátů, a ti opět w dekanáty byly odděleny. Dekanát Kladský přináležel dle polohy k arcidiakonátu Králowéhradeckému, kteréž spojení po mnoha století trwalo.

Počet wěřících, w Kladském městě se stále šiřícím, se rozmahající, požadowal chrámu Páně prostrannějšího, kterau

potřebu nahlížeje zbožný krajský Bogussa (*comes*) s powolením Zeměpána l. 1110 chrám založil l. 1184 šťastně dostavěl, jež *sub titulo S. Wenceslai*, posvěcený wévoda Fridrich a manželka jeho Alžběta rytířům Jerusalémským sw. Jana, w Praze od roku 1159 pro skutky lásky křesťanské k chudým a k nemocným proslulým, jakož i w roce 1194 chrám Panny Marie nynější farní, se vším příslušenstwím skrze biskupa Jindřicha odewzdal. W onom byly služby Boží konány pro Čechy; později ale pro lepší případnost Čechové zároveň s Němci, kteří se do Kladska stále wtrušowali, chrámu Páně Mariánského použíwali, je-likož w něm se až do století XV. česky i německy kázalo.

Řád ten rytířský dobročinností wévod českých a šlechty Kladské zponenáhla se tak zmohl, že Kladsko, na Komturstwí bylo powýšeno. Komtur byl spolu i farářem. Řád ten se pak netoliko správau pastýřskau wúbec, ale spolu i zaražením a zřízením ústawu wědeckého pro mládež na nejwýš dokázal prospěšným.

W roce 1248 w Kladsku byla založená řehole bratří menších, w roce pak 1475 Františkánů.

Ačkoli za delší čas již w Kladsku Němci se usazowali, předce za panování krále Ottokara II., jenž je do Čech a Kladska stále wábil, počet jich tak se rozmnožil, že již půdy orní se nedostávalo a protož lesy se wysekáwati musely; načež wěsnice a města se zakládala, čímž se stalo, že již tehdaž počet Němců znamenitě jest přewyšowal počet Čechů, kteří se též zponenáhla poněmčowali. Wzrůstajícím obywatelstwem přibýwal i počet chrámů a far, důchody, z wětšího dílu polnostmi nadaných; kněžím mimo to byl desátek w zrně odváděn. Péčí o důchody ty se wyznamenal Wáclaw II. tím, že příkladem swým dobročinným šlechtu jest wzbudil k následování; a král Jan, otec Karla IV. tím, že na známku swé milostiwosti pánům statků lenní práwo, patronát, jest podstaupil listem králowským od 12. Čerwence 1336 sobě wymíniw Kladsko, Hobelšwerd, Kandeck a Wünschelburg.

Král tentýž nelibě nesa záwistlost čili podrobenost

biskupa Pražského arcibiskupu Mohučkému pro vzdálenost velikau k malému prospěchu slaužící o rozvázení téhož swazku a powýšení biskupstwí Pražského na arcibiskupstwí u Papeže Klimenta VI. dne 30. I. 1343 se ucházek, který uznaw důwodnost žádosti, chrám Pražský sw. Wíta za chrám hlawní a předstaweného jeho za arcibiskupa prohlásil, dwa suffraganáty, Holomaucký totiž a Lito-myšlský mu podrobiw.

Arcibiskup prwní byl Arnošt z Pardubic, který co pacholik školu Kladskau, w kteréž se latině učilo, potom školu Braunowskau, nawštěwowal. Spolu němčině se naučiw, do Prahy, odtud na vysoké školy do Bologně a Padui se odebral, a po 14. letech co doktor libomudrcstwí, písma sw. a práwa duchowního do Avingnonu k dworu papežskému, kdež swau osobností a spůsobilostí zajímawau, mnohem ale wice nelíčenau nábožností nadmíru se stal oblíbeným. Ledwa po nawrácení swém do Prahy za kanovníka — 29 let stár — a brzy na to za děkana zwolen, po smrti biskupa Jana VI., w roce 1343 všemi blasy za jeho nástupníka a prwního arcibiskupa Pražského byl prohlášen, jakož i od Karla IV. na knížecí a od papeže Klimenta VI. kardinálskau důstojnost powýšen. Léta 1346 w Raudnicích s časností se nábožně rozžehnaw dle poslední wíle — za příčinau widění přeodiwného obrazu Rodičky Páně, w chrámě Kladském co pacholiku se mu událého, w témž chrámě pochowan byl. Místo odpočívnutí jeho podnes kryje mramor, na němž, w oděwu patriarchalním byl wypodobněn, které ale wypodobnění během času a rozpadnutím kamene se welice změnilo.

W roce 1384 w dekanátu Kladském již bylo 39 far, z wětšího dílu německých, mimo Lewina a Čerwený, které konkrusu dekanskému Dobrušskému tehdáž byly přidělené; z čehož i sauditi lze, že nebyl nedostatek kněží, kteří we škole Kladské rytířů Rhodských, potom w klášteře Braunowském, a po zřízení vysoké školy Pražské Karlem IV. w Praze cwíčení a k powolání swému byli připrawowani.

Slušno zde připomenauti, že nábožností šlechticů

w XIV. století byly zřízeny fundací mešní čili oltářní, nejen jistinami penežitými ale i poli nadané, které na kněžství svěcenu býti majícím, sloužily za titulem mensae. Fundací takové dle potřeby časem svým byly postaupené faráři pod tau výminkau, aby k auplnému zastání správy pastýřské spomocnika přijal a žiwil. Odtud fundace kaplanská; první z Reinerz l. 1406. Jako pak mnoho jiného tak i fundací tyto w století XVI. w zmatku přežalostném skoro cele zmizely. Sem a tam, ale welmi pořádku w aučtech zádušních zmínka o činžích oltářních se nalezající, jest pozůstatek truchliwý tehdejších oltářníků.

Paměti zajisté hodno, že kacířství Husowo, příčina nesmírného krweproliti w Čechách, jehož následkem pražský arcibiskup Konrad l. 1421 přiznáním se k powěstným Kompaktátům od církwe obecné se odtrhl, čímž stolice arcibiskupská se uprázdnila a po 140 let uprázděná zůstala, w Kládsku cele žádných staupenců nenalezlo, anobrž že jak stawové tamnější tak duchowenstwo a lid obecný císaři Zikmundowi, Papeži a církwi sw. wěrnost nepohnutau dokázali, ač l. 1428 roty taboritů, orebitů a sirotků Kládsko co powoděn pokrywše města a wesnice, co nejzutiwěji zhubili a w popel obrátili, až Kládsko oblehwše do Slezska a odtud do Čech se nawrátiti museli.

U welikau tíseň přišlo Kládsko za panování Jiřího z Poděbrad, jelikož proto, že jej s Čechy za krále uznalo, na doléhání Slezanů od wyslance papežského w Wratislawi sídlícího léta 1468 již do tužší již do mírnější klatby (*Interdictum*) dáno bylo, až po smrti krále 22. března 1471 Kládsko od císaře Fridricha — 17. prosince 1462 — na hrabství powýšené, dědictwím připadlo synu Jindřichowi, který do luna církwe se wrátil, statky řeholim nawrátil, klášter Františkanský na říceninách opět wystawil i chrám prostranný, ježž pro sebe i pro rodinu swau za místo pohřební ustanowil.

Wětší pak nežli kacířské učení Husowo a odstěpenců českých kolikawětých w Kládsku jak u šlechty tak u měšťanstwa Lutheranstwo nalezalo prospěch l. 1524 jakož

i učení Šwenkfeldowo, jehož semeno tam co nejhojněji wzešlo, tak sice, že w roce 1438 w řadě jedenácte stau-penců jeho sedělo a wůbec daleko wětši část obywatelstwa se ho přidržela; tudíž se nelze diwiti, že za kazatele w chrámu farním zwolen byl kněz odpadlik, an zatím katolici na chrám augustianský byli obmezeni. W Habelšwerdu na-proti tomu sekta anabaptistů — rownost všech stawů a společnost jmění (*Communismus*) hlásajících — vznikla, kteráž ale rozkazem Ferdinanda I. 1445. k wystěhowání do Mo-rawy přinucená, tam k Augspurákům se přiwtělila. An pak sekty tyto brzy sase zmizely, lutheránstwo zponenáhla wzrů-stalo wlažností a netečností kněžstwa, kteréž co třitina wětrem se klátící tu tam tu jinam se klonilo a zištnosti otrokujíc jen bažilo po přízni patronů luthersky smejšle-jících, jenž fary obyčejně mladíkům ohniwým ze školy Wittenberské wyslým, propůjčowali. Kdy a kde právě nejprwnější kazatelowé téhož učení ustanoweni byli, nelze z nedostatků zpráv jistých aupnau určitosti udati; nepo-chybně mezi 1535 a 1545 a sice při chrámcích wenków-ských. Že jednak z nedostatku kněží jednak z nedostatku potřebné wyživy i kláštery osaměly a spustnauti musely bez toho se wyrozumíwá.

Přízniwá katolictwu nastala změna w roce 1548, když totiž wéwoda baworský Arnošt a spolu arcibiskup Solno-Hradský swolením krále Ferdinanda prwniho hrabstwí jest kaupil. Moha se řídití prawidlem tehďáž wůbec pa-nujícím, *cujus regio, illius et religio*, kteréž zwláštně kní-žata protestantská tak rázně w skutek uwozowala, moha mocí a násilím k nawracowání se do církwe katolické ruku přiložiti, mírněji a opatrněji wéwoda si počínal, tím se jedině upokojiw, že na místo kazatelů nekatolických wypowězených katolické jest dosazowal w té nāději, že lid swedený horliwým a obezřetným ponaučowáním k prawdě přiwede. Za kterauž příčinau staw náboženstwí pomocí probošta pražského wyšetřiti daw a 11 far katolických shledaw, 14 farářů nekatolických z auřadu wypowěděl, nepochybně proto, že do staré církwe se nawrátiti

projewili, podržel, an zatím někteří z Kladska ze wystěhováli. Seznaw z projádrění raddy Kladské, že by se wší ochotností do církwe katolické se opět nawrátili, kdyby jen tam muž wšestranně dokonalý za faráře byl ustanowen, za takéhož swého kazatele, dworního raddu duchowní, swého a býwalého faráře u sw. Michala we Wídni, Kristofa Neaetia maje, místo ono důležité mu swěřil. Tentýž od zatimního správce arcibiskupstwí pražského arciděkanem Kladským učiněný w roce 1558 dekanát visitowal, shledal přeweliký nedostatek nádob kostelních a Rauch; o jměni zádušním pak zhola žádná zminka. Mnohé pole farské leželo spustlé, jiné si přiwlastnili patronowé, a twářnost zewnitřní byla wúbec welezarmucující. W uspořádání w té záležitosti započaté wkročila smrt nenadálá zbožného wéwody 6. prosince 1556 k nemalému katolíkú zármutku.

Již dáwno se jest ozýwala wšeobecná hlasita žádost po obsazení stolice arcibiskupské. Než statky arcibiskupské od časů Husitských wálek jednak popleněné a spustlé: jednak ale za tak drahný čas — půl druhého témeř století, z jedné ruky swětské do druhé buď prodějně přěšli, požadowali k wykaupení opětnému summy peněz, kterau pokladnice státní opatřiti nikoli s to nebyla. Nic pak méně jak stawowé tak kapitola pražská w roce 1561 důrazněji dolehali prosbau na císaře Ferdinanda, by stádcí osiřelému welice zarmaucenému konečně pastýře wrchního udělil, kterýž žádosti té slušné přiwoliw, pro arcibiskupa 6000 zlatých ročně z důchodu koruny české wykázal a na stolici arcibiskupskau welmistra křížownického, tehďáz biskupa Wídeňského Antonína z Müglitz powolal, jehož i Papež Pius V. w témž roce potwrdil.

An pak záležitosti církewní w Čechách utěšeně se pořádaly: w Kladsku, po smrti wéwody Arnošta, práwě na opak se dalo. Neboť učení Lutherowo, Kalwinowo a Šwenkfeldowo jakoby z tuhého spánku se opět probuzowalo; prwní pak w krátkém čase tak pokročilo, že přišedši k přewaze, nad ostatními takořka opanowalo. Faráři katoličtí zapuzeni a kazatelowé lutherští na jich místa byli ustanoweni. I Neaetius byl přinucen faru swau opustiti, a s do-

zorstwim swým na několik set far se wztahujícím upokojiti. Při kostele farním, byl též kazatel, wyznání augsburškého ustanowen, který se tam wšelikým z katolické strany snahám nawzdor za celého půl století udržel. Nelze bohužel upříti že k zmatku témuž sami kněži katoličtí, wyhradně z řádu hospitalního, nemálo přispěli, jelikož důchody swé znamenité buď prostopášným, pohoršliwým životem rozmrhali; anebo zase nepochopitedlnau twrdostí do pokladnic uzamíkali; jako hluchotau ranění wolání žalostné wěřících w lodičce wětrem bauřliwým sem a tam zmitané ředitele statečného a odwážliwého potřebujících, lhostejně přeslechli, a tak bludařstwí již uhostěnému cestu ještě prostrannejší proklestiwše. Co diwu, že, an šlechta bez toho již dáwno augsburákům se klonila, zponenáhla jim wětší část chrámů připadnauti musela, tak že w roce 1571 katolíci jen 10. chrámů měli.

Protestanti za panowání Císaře Maximiliana II. úplné swobody náboženské užíwající, pýchau naduti katolíkům jí dopřiti nechtěli a je všemožným způsobem sužowali. Autočistě arciděkana k Císaři wzaté mělo ten následek, že za příčinau swržení krajského prudší ještě boje mezi oběma stranama vypukly, w nichž owšem silnější strana zwítězila. Páni statků wšelikým způsobem katolíkům nawstěwu služeb božích zabraňowali; 10 a 12 tolary byli pokutowáni, jenž dítě ke křtu do chrámu Augustinského přinesli. Wšem sektám wolno bylo wěřiti, učiti a kázati, co se libilo; jen katolíkům cwičení náboženské bylo pod pokutau zakázáno; rok 1597 pro Kladsko proto nabył znamenitostí, poněwadž na žádost probošta Augustianského, jenž té byl přeswědčenosti, že tam řehole jeho nic neprospěje wíce, po dosti dlauhém odporu z strany arcibiskupů pražských, swolením Papeže Klimenta VIII. a Císaře Rudolfa II. Jesuité do téhož kláštera dne 29. zaří byli uwedeni; címž stawowé nespokojeni u císaře si stížnost wedli, ne jen nic nepořídíwše, alebrž i k přisnému osprawedlnění obesláni bywše.

Což pak probošt předwídal, wěru se uskutečnilo. Jesuité tak šťastným a patrným prospěchem pracowali, že

o slawnosti welikonoční téhož roku 515 osob k stolu Páně přestaupilo a 15 do lůna cirkwe katolické se jest nawrátilo. Průwod slawný Božího těla weřejný po 30 let opominutý opět se konal k potěše weřících. A poněwadž kazatel Augsburský se osmělil na nejwýš urážliwě a potupně w kázání swém na slawnost tu dorážeti: císař Rudolf na stížnost u něho zanešenau nejwvyšším nařizením dne 10. Čerwence 1600 rozkázal, aby všickni lutheránští a kalwinští kazatele z far králowských propuštěni a na místo jejich katoličtí byli usazeni, který ale rozkaz pro twrdošijnost osadníků s nemalým namáháním trprw w roce 1605 — ani tehdaž ještě auplně w skutek byl uweden, jelikož Habelswerd a Wünschelburg w odporu swém trwali, kterýmž dwěma městům práwě whod přišla udalost w dějepisu českém weledůležitá. Mathias, císaře Rudolfa II. bratr, přepiatě ctižadostiwý, po panowání dychtiw, auplnau swobodnost náboženskau přislíbiw, a Uhry, Rakušany a Morawany přislíbením tím získaw, země ty z moci bratra skutečně wyrwal. Té příležitosti i hned použili mnozí Lutheráni a Kalwini k přinucení Císaře u weliké tísní postaweného k prohlášení neobmezené swobodnosti náboženské a k podpisu 15. artikul čili článků od nich dlé libosti sestawených w listu tak zwaném majestátném od 11. Čerwence 1609. Na základě téhož listu i w Kladsku tatěž swoboda protestantům byla pojištěna w září měsíci téhož roku; načež všemu práwu patronátnímu králowskému na wzdor wětší částky chrámů se zmocnili, tak že počet lutheránských far 36, katolických pak jen 10 obnášel. Lze si pomysleti, jak takowým bezpráwím srdce katolików welice raněno bylo. Stawůni ale Kladským ani to ještě se newidělo dostatečno. Jim bylo totiž na odpor, že tímž listem Jesuité ze země nebyli cele wypovězeni, oč u Císaře všemožně, ale nadarmo, usliowali. Neboť ne jen proti nim nic nepořídili, anobř ani přízniwý prospěch jejich zameziti s to nebyli. Příčinností neunawenau nebem žehnanau w roce 1617. prostranau školu wystawěli, a dary hojnými z mnohých stran obdrženyi do semeníště zřízeného 32 schowanců přijmauti

mohli; tímž se owšem budaucnost přeutěšená otwírala. Potěcha ta ale netrwała dlauho, jelikož již w roce následujícím 20. Kwětna zbauřením protestantů w Čechách, k nimž se i Kladští přiwtělili, w niwec byla uwedená. Příčinau slaužila následující záminka. Ferdinand toho jmena II. od stawu bezděky, na předstawení císaře Mathiáše za Krále českého zwolený, dne 29. Čerwna 1617. od arcibiskupa Jana Lohela dle pořádku byl korunowan. Protestanti se walně rozmahající w Klostergrabu a w Braunowě chrámy jsau stawěti se jali. Wlastnikowé těch panstwí, arcibiskup Pražský a opat Braunowský stawení témtž se protiwiili. Odporem tím stawowé rozhořčení dne 23. Kwětna 1618 w Praze se shromažděli, a sjednotiwše se, ozbrojeni do residenci králowské wtrhli a dwa raddy císařské, které za nejauhawnější protiwníky swé pokládali, z pomsty z oken do zahrady zámecké swrhli, 30ti pak mužům zwoleným řízení zemské jsau odewzdali. W čelo wojska postawiwše rytíře Mathiáše z Thurnu do spolku swého, wšecky země ke koruně české přináležící přelauditi se snažili, wše to bezpráwi u Císaře tím wylauwawše, že dle starobylého obyčeje českého mistodržíci jeho, co rušitele pokoje, potrestali, ostatně pak jemu, co Pánu země, že powinnau wěrností oddani jsau, ubezpečowali. Nowí ředitelowé bez odkladu Jesuity, jim protiwné, uzawřením 1. Čerwna wypowieděli, kteří již 9. z Kladska se wystěhowati museli. Podobně jak arcibiskup tak opat Braunowský byl wypowieděn. Ačkoli Kladsko nejméně příčiny mělo k nespokojenosti s pánem země pro swobodnost nábožen-skau: předce práwě tamnější obywatelstwo protestanské proti němu zásti na jewo dalo nejwětší. Hrstka katolíků 12tý díl ledwa wynášejíci, rozličným způsobem byla utiškowana, kněžstwo násilím zapuzowáno, až to tak přišlo daleko, že katolíkům w roce 1621 jediná fara w celém Kladsku zůstala. Wiře nepodobno, kterak wojsko buřičské si počínalo w kollegium Jesuitském po wystěhowání. Nejen jak swědčí spisowatel protestanský, že co k rozsekání bylo, rozsekali, obrazy popálili, ostatky swatých nohama

poslápali, i do krypt se wedrawše, s mrtwolami co nejhanebněji nakládali.

Císař Mathiáš 10. března umřel. Zwolený a korunovaný král Ferdinand nastoupil panování. Péče jeho hlavní byla mír a pokoj království svému pojistiti. Za tauž příčinou poslal list českým stawům, všecka práwa a privilegie jejich a spolu swobodu jak politickau tak náboženskau stwrzující. List ale ten hrabě z Thurnu zatajil.

An tedy stawové w odbojnictwí swém trwali, Ferdinand se widěl přinucena, s wojskem swým je w podrobenosti přinutiti. Stawové naproti w sněmu 19. srpna 1619 w Praze držaném slawně jej za zbaweného koruny královské prohlásiwše, 26. na to Friedricha falckého za krále zwolili, který také 4. listopadu od kněze kališnika byl korunován. Nad tauto korunowací w Kladsku plesy a radowanýky obecné byly konány.

Když Ferdinand II. se spojenci swými, dne 8. Listopadu 1620. po wydobytí mnohých měst w Čechách na bílé hoře nepřátele swé na hlavu porazil, a stawové čeští wítězi se byli podrobili, Kladští w twrdošijnosti zaryté trwali, Friedricha nejen jásáním přijali, ale i wojsko a peníze mu obětowali; až i oni po wydobytí pevnosti 26. Října 1622 se poddati donuceni byli.

Jako w Čechách tak i w Kladsku wítězný Císař k docilení stálého pokoje, všecky odstěpence s cirkwí obecnau obmejšlel spojiti; a protož w ustanowené lhůtě kazatelům jejich ze země se wystěhowati rozkázal, Jesuitům powolaným statky nawrátil, faráře katolické usadil, a děkana Kladského Kecka, který za dvě leta a 9 měsíců byl uwězněn, powýšením do stawu šlechtického odměnil. Wida pak že mnozí s nawrácením do cirkwe katolické wáhali, pro ubezpečení koruny swé a pro zamezení zbauření toho chtěl dociliti, aby byl pastýř jeden a stádce jedno. Protož rozkazem 7. Ledna 1628. w Kladsku prohlášeným každý, kdož by k wíře katolické přiznati se zpěčowal, dům, pole a wůbec wšelikau majetnost prodati a zemi opustiti musel. Ač se někteří skutečně wystěhowali, wětší částka dlahými

trampotami zmořena se podala. Dle správy auřadní děkana Kecka w roce 1630 již 27000 komunikantů dospělých se počítalo. W témž roce duchowenstwo na winici Páně pracující záleželo z děkana, 20 farářů a 5 kaplanů, protož farári jednomu wíce osad muselo býti přiděleno. Že pak Jesuité w díle obrázení a obslaužení osad co nejhorliwěji nápomocni byli, a w témž wzhledu přewelikých zásluh si nashromáždili, nelze pochybowati.

W roce 1637 umřel Ferdinand II. dočkaw se pokoje církewního upewněného. S jednotau u wíře se nawrátila i wěrnost k Zeměpánu; což dostatečně dokázali Kladští w 30ti leté wálce statečnými bojemi, kteréž proti Šwédům od roku 1632 až do 1648 častěji tam wpadšim a je oblaupiwšim rekowně bojowali. Pokoj westfálský 14. Listopadu 1648 uzawřený, s přewelikým plésáním wšudy byl slawen.

W roce 1652 se odebral na wěčnost častěji již jmenovaný o církew katolickau w Kladsku bez odporu na nejwjš zaslaužilý, neohrožený bojownik a trpitel, pastýř pečliwý, předstawený rozšafný, Jesuitů přítel blahodatný, děkan Keck, břímě auřadu téhož přetěžkého 46 let horliwosti neunawenau nešené, práwě před rokem složiw; radau a pomoci jeho Arcibiskup pražský jak církewní tak školní záležitosti, 30tiletou wálkau nemálo porůzněné, jakž takž do pořádku byl uwedl. Než tu nenadále mezi kněžstwem a šlechtou powstalo rozepří za příčinau taxy stolae, které mnohé nepřijemnosti způsobiwši usnešením obapolným 4. Čerwna 1663 a 3. Října od Arcibiskupa a Card. Harracha potwřeným bylo šťastně ukončeno.

Kardinál tentýž nahlížeje, že při tak welobširné diecesi powinnostem wrchní spráwau spojeným zadost učiniti nelze, přiměrenější oddělení Papeže Alexandra VI. předložil, kteréž dne 10. Listopadu také bylo potwřeno. Byloť totiž w Litoměřicích nové biskupstwi zřizeno; Litomyšlské pak, w roce 1343 ustanowené, do Králowé Hradce přeloženo. Ačkoli hrastwi Kladské od drabných časů co dekanát k arcidekanátu Králohradeckému patřilo: předceť co dekanát čili Vikariat s arcidiecezí spojené zůstalo.

Wálka, w kterauž císař Leopold I. s Turky byl spleten, podala šlechtě Kladské witanau příležitost k opět-nému zakaupení práv lenních wzhledem kostelů a far čili patronátu — od Ferdinanda II. jim odňatých.

W témž čase — koncem XVII. století — bylo nejen kollegium Jesuitské w Kladsku dobročinností příznivců rozšířeno a dotováno, ale i počet nowě wystawených kostelů stále přibýwal. Far w roce 1680 bylo již opět 32, kněžmi náležitě opatřených. Od roku 1700 až do roku 1721 patnácte chrámů P., mezi nimiž Albendorf (Wamberice) místo pautnické, za našich časů každoročně od 60 až 80 tisíc pautníků nawštěwowané, bylo postaweno. K událostem nejznamenitějším na hrabstwi Kladské se wztahujícím přináleží zajisté to, že po nastaupení na trůn Marie Tereisie Friedrich II. tísni, w nichž cisařowna byla pohřžena, použiw, pewnosti města Kladska se zmocnil, načež článkem pokoje dne 11. Čerwna 1742 we Wratislawi ujednaného weliký díl Slezska s Kladskem k pruskému králowstwi s tau wýmínkau byl přiwtělen, že náboženstwi katolické w tehdejsím stawu uchowáno bude, přitom ale auplná swobodnost náboženská uwedena byla. A tak hrabstwi ono po tolik století bez přetržitě s korunau českau spojené od ní bylo odtrženo.

Netrwalo dlauho, an již pro auředlníky králowské, wyznání lutheranského w Kladsku opět byl chrám wystawen, a sice w roce 1752. Wyslowné wýmínce nawzdor započalo se utiskowání katoliků. W roce 1754 rozličné swátky — wymoženým brevem papežským byly wyzdwiženy, w kterýchž dnech farářowé, jenž se byli s mši sw. přes 8. hodinu opozdili, tolika tolary, kolik minut předrželi, byli pokutowáni, dle libowolnosti neobmezené kommandanta Fouqué, kteréhož powaha z následujícího wyswítá.

Po smrti děkana čili vikáře Wolfa 26. Ledna 1749 ordinariát pražský za nástupníka ustanowil Michaela Šolce, faráře Landeckého. Kommandant ale králi předložil k témuž auřadu jakéhosi Leopolda Astra za nejhodnějšiho, který byl miláček jeho a tím se mu zwlastně zawděčil, že co

zrádce wnitřní i zewnitřní, i nejtajemnější záležitosti kollegium Jesuitského jemu zjewil; což ale učinil z pomsty, že mu co kaplanu při kostele farním nejen nízádnau na patronátě uprázdněnou faru nedali, ale pro jeho nespůsobnost i z kaplanstwí ho propustili. Beze všeho ohledu na to, že kněz ten w nízádném auřadě nebyl postawen, na ono předložení od Krále děkanem byl jmenován; načež chtě nechtě Ordinariát se widěl přinucena, Vikariát mu odewzdati, an práwě, k štěstí neb raději k neštěstí, na faru Šönfeldskau, úmrtím faráře uprázdněnou, byl dosazen. Brzy ale dostihla ho pokuta zasloužená; neboť pro nepořádky, přijímání darů a podplatků w roce 1754 w pewnosti byl uwězněn, dekanát pak a vikariát wyše jmenowanému Šolcowi byl swěřen, kterýž od řízení zemského obdržel wzhledem auřadu swého poukázání, listu pastýřskému wíce se podobající. W kollegium Jesuitském na rozkaz kommandanta w 11 komnatech pod střechau a w sále prostraném diwadelním byla složená zásoba náramná owsa i zbraně. Dne 1. ledna 1757 tam— bezewší pochyby— nepozorností wojáků vypuklý ohněn w několika hodinách stawení celé jest stráwil. Ubozí Jesuité, jenž bytu nemajíce od měšťanů pod střechu byli laskawě přijati, byli odsauzeni k zaplacení škody, na 19.813 tolarů a 10 gr. wypočítané, k čemuž bez milosrdenstwí jim byla lhůta do 9. února powolená. Na to rozkazem králowským 27. t. m. z Kladska wypovězení, 30. března do Lihnic k bratřím swým se odstěhowali.

Jak nehodně se s kněžmi katolickými za řízení kommandanta Fouqué zacházelo, widěti i z příběhu následujícího:

Ondřej Faulhaber, kněz církewní, kaplan při Kladském farním chránu Páně, muž nábožný a horliwý, byl na udání wojenského lapeného utečence, že mu w zpovědi utečení za hřích prominutedlný udal, zatčen, po delší čas k wýslechům sem a tam wlečen, a wšelikým spůsobem tejrán. Ačkoli žalobník wyřknutí swé několikráte odwolal a za neprawé prohlásil, obžalowanec naproti tomu pro obhájení swé ze zpovědi ani affirmando ani negando

odpověď dáti se zpečoval, předce život svůj musel skončiti na šibenici, kdež mrtwola jeho 2 leta a 7 měsíců wiseti zůstala, až po wydobyti pewnosti wůdcem Laudonem od Rakušanů 26. Čerwence 1760 sňat — všem znalý a na audech neporušený — s neobyčejnau sláwau do krypty kostela farního byl pochován, kdež až dosawád odpočiwá; na jehož rakwi krátký nápis w řeči latinské událost tu doswědčuje. W roce 1761 Jesuitům do Kladska se opět nawratiwším bylo na poručení Císařowny vše opět nawraceno, což byli opustiti museli.

Wládnutí však její se opět ukončilo ujednaným w Kladsku r. 1763 pokojem.

W roce 1773 wyslau papeže Klimenta XIV. řád Jesuitský celý byl wyzdwižen. Čehož se ledwa kdo mohl nadíti. Jesuité Kladští našli zástupce mocného — jenž byl Friedrich toho jména Weliký, který se všemožně snažil je w zemích mu poddaných zachowati, a proto jak u Papeže Klimenta XIV. tak u Pia VI. w té záležitosti pojednáwal, * ale jěn to docílil, že na Gymnasium Kladském, ale w oděwu kněží církewních, w pospolitosti do wymřeni zůstati mohli, pod názwem králowský ústaw školní. Mimo to jeden z nich byl ustanowen za administrátora fary a 6 kaplanů mu přidáno, všickni pak pod práwomocnost děkana čili vikariusa arcibiskupského postaweni.

K welikému želu dne 17. Srpna 1786 umřel mocný jejich přízniwec král Friedrich Weliký. Nástupník jeho Friedrich Wilím II. již 15. a 16. listopadu 1787 wšecky statky ústawu školního prodati welel. Polowice ceny wytěžené byla ponechána na statcích co činže, stála polowice druhá w hotowosti zplacená do důchodu ústawu školního složená.

Pod panowáním Friedricha Wilima III. w roce 1800 a 1801 školy katolické w Kladsku nowě opět byly přetwořené. Stolice učitelská swětským tak jako duchowním byla přístupná, jmění ústawu školního, ač za jmění státní prohlášeno, k prospěchu škol katolických na wěčné časy co fundus

* Těhož přízniwého smeyšleni příčinau byl Voltaire, jenž Jesuitům, w každem ohledu chwalné dal swědectwi.

školní bylo stanoveno s tím zvláštním doložením, že onen sic každoročně wenkowským vysokým školám (*Hall, Frankfurt, Königsberg*) vyplácený příbytek 11000 tolarů vynášející, od té doby do zmíněného fondu plynul, čím se ovšem jmění školní welice zmohlo. Učení gymnasiální w 6 stříd bylo odděleno; školák w theologii jiti chtící musel 2 léta we Wratislawi předepsané předměty slyšeti, což ale roku 1811 opět změněno bylo tím, že učení gymnasiální na 8 let prodlaženo a tak uspořádáno bylo, že školák ty odbyw bezprostředně k bohoslowí přistaupiti může. Nad školami celého Kladska 6 dozorců okresních jest ustanoweno. Všickni jsau farařowé. — Škol těch jest 109, nekato-lické jsau 4.

Až do roku 1810 byly w Kladsku dwa kláštery Menších bratří, w němž 5 kněží, 2 bratří, a Františkánský w němž 6 kněží, 6 bratří bylo. W témž roce wyzdwiženi a na zaplacení dluhů státních byly prodány. Řeholníci 13. ledna 1811 oděw řeholní složiwše, 4. Října s kláštery se rozlaučili. Kostel františkánský odewzdán k užíwání prote-stantům, a kostel Bratří menších katolíkům.

Přítomně jest we vikariatě Kladském 46 farních chrámů, a pastýřů duchowních pod jediným Vikářem, arciděkanem, který od arcibiskupského ordinariátu Pražského zwolen a s titulem konsistorního raddy potvrzen býwá, jako naši viká-řowé. Na potvrzení ono dosahuje spolu od krále čestný ka-nonikát při kapitole Wratislawské *cum voce activa et passiva*, a spolu titul královského arciděkana.

Vikáři nowějších časů pro záslužnost připamatowání hodni: Karel Winter, farař w Mittelwaldu, auřad ten 41 let, a Dr. Jos. Knauer, farař w Habelšwerdu 31 let chwalně zastáwali. Tento u wysokém wěku, počítaje již 76 let, za knížete biskupa Wratislawského w roce 1841 zwolen, die-cesi ledwa 4 léta sprawowaw na wěčnost se odebral.

Poslední vikář byl Jos. Harbig, farař Landecký, který auřad ten nedlauho zastáwal, jelikož již w minulém roce w staří newysokém w Pánu usnul. Nyní auřad Vikariátní administruje farař Ebersdorfský, Antonín Ludwig.

Vikariát ten, jak pro rozsáhlost swau a pro počet far tak znamenitý, tak pro zvláštní poměr, w kterémž stojí s řízením zemským, požaduje muže obezřetného, vzdělaného a swědomitého, jelikož při vzdálenosti tak weliké Wrchní Pastýř naň se takměř cele zpoléhnutí musí, an jen po řídku osobně o stawu tamnějším se mu přesvědčiti lze jest. W průměru ledwa w 20 letech generální kanownická visitací tam držána býwá. W století nynějším w roce 1802 Kníže - Arcibiskup Wilém Florentin Salm - Salm, w roce 1820 kníže arcibiskup Wáclaw Leopold Chlumčanský wisitował. Poněwadž již tak drahně let od poslední wisitací uplynulo, náš Nejdůstojnější Arcipastýř *Aloys Josef P. T.* o celé sobě od Boha swěřené stádce stejně pečliw, ač jestě až podtud za neplných 8 let mu nemožno bylo, wznešenau přítomností swau všech Wikariátů, arcidiésece swé w Čechách potěsiti, staw wnitřní i zewnitřní spráwy duchowní wyšetřiti a swátost biřmowání udělití: předce wraucí tauhau srdce swého puzen, na obtíže nedbaje, owčičky swé vzdálené w jaře roku letošního w Kladsku nawštíwiti a jich potěsiti pilil.

Poněwadž Kladsko žezlu krále Pruského podrobenu, z čehož samo sebau poměr wyplýwá jiný, tedy Knížecí Milost přede vším téhož Zeměpána o aumyslu swém sprawiti musel, načež ale bez odkladu odpovědíl milostnau od něho poctěn byl. K generalní kanownické visitací býwá obyčejně od Krále ustanowen komisař králowský, který za celý čas wsudy doprowázíwá arcipastýře, dozíraje hlawně k tomu, aby wsudy slušný pořádek se zachował, a panu Visitátorowi cesta a zdržowání tam co nejmocněji se zpříjemnila. Že tenkrát k témuž aučelu jmenowan byl muž wznešený, u weliké wáznosti wúbec stojící katolik, wys. uroz. P. Hrabě z Magnis, všem katolikům Kladským slaužilo k zvláštní potěše, jelikož tím objewil Zeměpán zvláštní jak autlau šetrnost k Nejdůstojnějšimu Panu Knížeti Arcibiskupu, tak přízeň a důwěrnost k obywatelům katolickým wsi wděčnosti hodnau.

Dne 26. dubna s wečerem nastaupil Wrchní pastýř

Kníže Pán při zwuku všech zwonů hlawního města Parly důležitau cestu, na kteréž wlidného pana Prélata Braunowského návštěwau přewzácnau poctiw, u něho přenocowaw, dne 28. odpoledne od téhož pána Prélata a jiných osob wznešených doprowázen, do Kladska se jest ubíral. Na pomezí u brány wítězné slušně přístrojení a welikým množstwím lidu obklopení Administrator wikariatní s duchowenstwem Jeho Knížecí Milost se wši uctiwostí uwítali.

Na cestě další farní chrám Páně Kénigswaldský, blíže cesty ležící, ráčil Nejdůstojnější Arcipastýř nawštíwiti, a lidu u počtu welikém s Nejsvětější Swátostí požehnání udělití, jakož to na swých cestách visitačních w případnostech podobných wždy činíwá.

O hodině 6. při zwuku zwonů, hudby a ran z moždířů se rozlehájícím přibral se na štací prwní, do města Neurode, co nejmožněji ratolestmi ozdobeného. An w Kladsku již přes celé čtvrt století nižádný Arcibiskup nepobyl, a tudý celé takorika jedno pokolení jakého spatřiti příležitost nikdy nemělo, a an i ti, jimž onoho štěstí bylo dopráno, žádostí tau planau: lze si pomysletí, že ze všech stran staří, mladí, z blízka, zdaleka se hrnuli k spatření Neyd. Otce swého taužebně očekáwaného; lze si pomysletí, že dawem lidu nezčíslného ulice a místa k chrámu Páně byla přeplněna, tak že při všem snažení udržení pořádku přístup k chrámu Páně nemálo stísněn byl; která okoličnost během přirozeným se udála owšem na všech štacích. U wchodu do města wnitřního stál přednosta čili purgmistr s magistrátem a s přednějšími osobami k uwítání Hosta wznešeného; odtud seč možno bylo uspořádána byla mládež až k chrámu Paně, kdež u brány wítězné welmi wkusně postaweni čekali Páni Stawowé z Kladska celého, bez rozdilu náboženstwí, w oděwu swém stkwostném, w čele jejich welewážený již jmenowaný pan Kommissar králowský, který slowy neličenými ale z hluboka srdce plynaucími přichozího Pastýře Wrchního w swém a w jménu Stawů jakož i w jménu weškerého obywatelstwa Kladského uwítal; za kteréž upřímné uwítání se srdečně poděkowaw Nejdústoj-

nější Arcipastýř w upořádaném průwodu do chrámu Páně se ubral, po Antiphoně; »*Ecce sacerdos magnus*« požeňnání udělil, oltáře, křtitedlnu, nádobí a raucha poswatné a t. d. prohlídl, a po modlitbě za mrtwé wykonané w průwodě do přibytku farního se odebral, kdež Mu jak Páni stawowé wšichni, tak předstawení města a duchowní ze jména byli předstaweni. Po wlidné s nimi porozmluwě a jich propuštění bylo k prohlížení matrik a wšech knih auředních far, ō sem powolaných přikročeno, a po krátké době jakžkoli již pozdě bylo, poněwadž měšťané radost swau oswětlením domů také na jewo dali, ráčila Milost Knížecí na důkaz uznalosti několik ulic a náměstí lidem naplněných projiti.

Před hodinau 6. ráno průwodem obyčejným Pastýř Wrchní do chrámu Páně se odebraw, bitím hodiny šesté mši swatau slaužití počal; po též držáno kazání, pak zkauška dítek školních z náboženstwi, ku kteréž ale pro tlačenicí kolem i w kostele náramnau jen malé částce se prodrati bylo lze. Po wykonaných nato modlitbách následowalo udělení swátosti biřmowání, kteréž pro znamenitý počet biřmowanců — 2460 — trwalo až přes hodinu polední, načež nic nedbaje na nepřetržité tolik hodin trwající namahání, Nejdůstojnější Pan Arcibiskup školu tamnější nawštíwil a z některých předmětů zkaušetí nechal. Nawrátiw se do fary, wyslech (*scrutinium*) pánu patronů a jejich auředníků, předstawených města a obcí, učitelů a kněžstwa předsewzal. Po obědě do chrámu Páně se odebraw, Te Deum s požeňnáním odbyw, w hodinu 5. k Neurode na delší cestu se wydal.

Pakliže u příchodu wznešeném mnohý chtiwoští a zwědawostí jakoby přitwořenau puzen, wčerejšího dne sem byl připíli, a přítomností podobných zástup tak walně byl zweličen: nepřehlídly daw lidu při odchodu powšechně jinak byl spůsobily, jelikož patrně se stkwělo w twáři každého wyznačení utěšené důwěrné oddanosti a lásky wraucí, smíšené s citem přismutnilým nad odjetím Neyd. Knjzete. Neboť wlidnosti a přiwětivosti, milostivosti a pokorau s wážností slaučenau, a wúbec osobnosti swau zajimawau Arcipastýř co witez

slavný, srdce všech si jest wydobył. A bylotě podíwání w prawdě důstojné a pohnutelné, když lid nesčíslný upřeným naň okem zíraje, na kolenách kleče, požehnání laučícího se Otce si žádal; z očí welkého počtu kanula i perla slzawá po lících se třpící.

Neníť pochybno, že powěst ta příznowá po celém hrabstwí Kladském co nejrychleji se jest roznesla; z čehož si wyložiti lze, že ne již pauhau dychtivosti newidaného widěti, ale již srdcem dítěci důwěrau a láskau nelíčenau proniknutým, wszudy, kady cesta wedla, lid hojný k uwitání a se k zaučastnění požehnání, obyčejně u brány wítězně w každé wesnici postawené téměř se shromáždil.

Do Eckersdorfu, na štaci druhau, se přijelo w hodu nu šestau. Patří pak Eckersdorf, kdež farní kostel s panstwím téhož jména, wýtečnému Panu Komissaři. Již před wesnici po obau stranách stromky postaweny a cesta ratolestmi a trawau zelenau pokrytá poukazowaly na počtu Hostu wznešenému wěnowanau. Mezi farau a zámkem strněla vysoká, wehni mistrně ustrojená brána wítězná s kwětinami rozličnými propletená. Tu wysoce urozený pan Hrabě s panem bratrem a s celau rodinou swau a s auředlniky četnými čekající knížeci Milost co patron slowy wraucími a důwěrnost jewícími, uwítal; načež do chrámu Páně a po wykonání obřadů obyčejných do zámku průwod slavný weden byl.

Nejdůstojnější Kníže Pán nerad sice na swých cestách visitačních mimo faru, kde jinde bytuje. Než žádosti snázné téhož pana Hraběte jakož i pana hraběte z Althanu w Mittelwaldě nepowoliti newidělo se z příčin důležitých radno. Lze si pomysliti, že zámek prostranný a co nejstkwestněji zřízený na počtu Hosta tak wáženého i sic wšemožně a tím důwtipněji byl přiozdoben, jelikož wysoce urozená paní domácí, rozená hraběnka Štadion, při všem aučinná byla. Prohlídka knih k auřadu farnímu náležejících se děla w zámku. Poněwadž pořádek obřadů wszudy bez toho byl tentýž, tedy popisování opáčené by bylo zbytečné. Zde bylo biřmowanců 1511. Po Skrutinium na faře odbytem

a po obědě, na němž pan kommandant Kladské pevnosti — jenž sem schwálně s poklonau přijel — mnozi šlechticowé a duchowenstwo, podíl wzali: Kníže Nejdůstojnější s welectěnou hraběcí rodinau přátelsky se rozlaučiw do kostelá opět se odebral, odkudž po Te Deum Laudamus a uděleném požehnání cestu na štací třetí jest nastaupil. Jako od hranic k hranicím Pán každého panstwí Knížeci Milost doprowázel: tak též od obce k obci wšudy jezdcowé na koních jej předjížděli. Jeda přes Wamberčice, w tamnějším znamenitém pautnickém kostele, který již zewnitř stawbau swau a 33ti prostrannými schody w šířce kostela samého k němu wedaucími důrazně dojímá, požehnání uděliw a raucha poswátná bohatá prohlídna, k Wünselburgu se ubíral. Již z daleka w širem poli widěti bylo bránu wítěznu wzhůru se pnaucí, na pomezí totiž od města dosti powzdáleném, u kteréž nedbajíce na deštiwau a bauřliwau powětrnost několika hodin, již jak magistrát tak střelecký pluk a cechowé s praporci očekawali Nejdůstojnějšího Pastýře, jehož se přiblížiwsího purgmistr wraucně pozdrawiw za pořadím cechu, s magistratem před wozem, a po stranách střelci do města dvěma bránama a ratolestmi ozdobeného doprowodili. Kostel byl slawně qswětlen, poněwadž se již blížilo k hodině osmé, což na náramné množství lidu wysoce prospěšně aučinkowalo. Politowání hodno, že w noci prwního kwětna napadlý snih, který několik hodin ráno ležeti zůstal a stále i z rána připadawal, swátost biřmowání nemohla mimo chrám Páně udělowaná býti, a tudy kde wětši část lidu, owšem bezděky se z chrámu vzdáliti přinucena byla; čímž že při wšem snažení nápomocných střelců pořádku žádaucího cele docíliti bylo nelze, diwno býti nemůže.

Reinertz byla štací třetí. Město to w minulém roce bylo nawštíweno neštěstím welikého ohně, jenž celý střed města, faru, školu a střechu kostela pěkného stráwil, a tudy obywatele u weliký zármutek uwrhl; za kterauž příčinau nawštěwa Wrchního arcipastýře jim i w témž ohledu k potěše slaužila. Fara a škola jsau již pod střechau, a

beze wší pochyby na zimu budaucí docela dostawené a k obýwání uspůsobněné budau. Bylo by ale na nejwýš k přání, aby se brzy též k postawení střechy chrámu zdejšího welmi wystawného ruka přičinila, by klenutí pod střechau, zatím z prken sbitau netrpělo, jelikož bez toho je sem a tam již natržené. Kojiti pak se lze nadějí, že přímluwa snažná Nejdůstojnějšího Arcipastyře u Jeho Majestátu Krále, jakožto patrona milostiwého, oslyšena nebude.

Biřmowanců bylo 2875.

Jakož na wšech místech wšemožná snaha patrná byla, wšelikým způsobem srdečnau radost a úctu Hostu Wznesenému co nejlépe na jowo dáti: tak i město Kladsko, jelikož w celém hrabstwí hlawní — s pewností znamenitau spojené — w objewu témž nikoliwěk pozadu nezůstalo. Již na půl mile od města zdaleka se stkwěla brána čestná wysoká nákladně a welmi wkusně postawená, u ní množství upořádaných jezdců — samých usedlých měšťanů, stálo, kteří, swolení si wyžádawše, Jeho Milost Knížecí doprovázeli; k nimž se připojili i důstojníci wojenští wyšší, jakož i w předměstí četné střelectwo městské. Od brány nazwané Zelené překrásně ozdobené školní a gymnasiální mládež po obau stranách až k samému kostelu w pořadí byla postawena.

W Kladsku w prwní den od obyčejného pořádku tím se odstaupilo, že Nejdůstojnější Kníže Arcibiskup w hodinu osmou pontifikální mši swatau, při mešní hudbě Šnáblowě, wyborně provozowané, slaužiti a po ní apoštolské požehnání s plnomocnými odpustky udělití račil.

Při obědě mládež gymnasiální — wedenjm direktora swého, který již byl Knížecí Milost odu w řeči latinské stkwostně swázanau odewzdał — s welikau pochwalau provozowala kantatu. W dewátou hodinu wečerní měšťané Kladští s pochodněmi w pořádku krásném přitahwše w ulici a na místě prostranném před Kollegium, w němž farář bytuje, před okny Knížecí Milosti se postawili, an zatím zbor zpěwáku a s dwěma sty hudebníků se střídali, až ko-

nečně po trojím Vivat saublasném se rozléhajícím wywołání w témž pořádku se odebrali.

W den drubý přijal Nejdůstojnější Kníže pozvání k stolu od pana Kommandanta pewnosti.

• Biřmowanců bylo po oba dny 4093.

W městě Landecku po skončeném biřmowání složil Wrchní-Président, královský wrchní ředitel Slezska a Kladska, we Wratislawě bytující, Knížecí Milosti uctiwau poklonu swau. Nařízením zvláštním samého Krále G. M. w lázních od města čtvrt hodiny vzdálených w prostranném wečeřadle *na autraty královské* na počtu Nejdůstojnějšího Pána Visitatora bylo stolováno. Při stolu témž byli opět všichni páni Stawowé Kladští, Důstojníci wojenští vyšší, oba zemští raddowé čili Krajští, kteří sic na každé štací kraje swého wynajiti se dali, a duchowní bez rozdílu shromážděni. Mezi obědem byla podána všem oda w latině od faráře Ruprechta z Konradswalde složená, a w tom zawzněl zpěw z úst všech hostů hudbau prowázený, jelikož k nápěwu wůbec známému byla upořádána. Po zpěwu skončeném powstaw Oslawený welebil šetrnost milostnau Jeho Majestatu Krále Pruského za příležitosti cesty swé apoštolské slowy wrělými, a protož přiměl přítomné k připití na dlouhé blahodatné panování jeho. Wrchní-Président na proti tomu, podotknuw šťastné srozumění přátelské mezi Mocnáři, k blahu národu panující, narážením na jednotu Německé říše, — na dlouhé blahodatné panování Nejoswicejšího Cisaře Rakauského připití opětowal. Pak pan Kommandant slowy w prawdě pohnutedlnými, welebiw wlidnost a laskawost zajimawau Nejdůstojnějšího Knížete-Arcibiskupa na trwalé zdrawí a dlouhé utěšené aučinkování Jeho připil, kteréž připití že spolu plynulo i ze srdce všech ostatních, dokazowal ohlas hlučně se rozlehající. W Landecku biřmowanců bylo 2267; w Habelšwerdu, kdež býwalý wikář, arciděkan a prelát přes 40 let co pastýř osadu spravowal, až powyšeni na stolicí knížecibiskupskau Wratislawskau obdržel, počet biřmowanců wynášel 2468, a w Mittelwaldě 1994, tak že w celém Kladsku 19.353 wěřících

swatostí biřmowání k stwrzení u wíře bylo zaučastněno. Na štaci posledně jmenowané, kazatel welmi wtipně k pohnutí všech použil řeči sw. Pawla k Starším cirkwe. (*Cap. 20. v 18. a t. d. act Apost.*)

Připomenauti sluší, že i tamní superintendent, Wratlaský konsistorní rada Wachler, a pastorowé, všickni w oděwu auředním k Nejdůstojnějšimu Knížeti Pánu s welikau počestností se přihlásili, a všickni uctiwě Jej uwítali, nelze zamlčeti, že, nejenom ze žádné strany jaká stížnost pronešena byla: nobrž že bez wší překážky katolíkům oběstranné slušné snášení se a dobré dorozumnění chwalně se zachowává.

Dnem 7. Kwětna se dokončila tedy cesta wisitačří předúležitá. W Boha nejdobrotiwějšiho, w jehož jménu byla konána, silně daufati lze, že návštěwa ta Služebnika jeho, jezž Duch swatý ustanowil k cirkwe jeho spravowání, ne jen na ty, jimž k stwrzení u wíře udělena byla swátost biřmowání, ale i na ostatní wěřící wúbec blahočinný. prowodí aučinek. Widěli jsau Jej jak owěičky tak pastýřowé jejich twáři w twář, přeswědčili se o péči Jeho práwě otcowské jen dobro jejich duchowní wyhledawající. Slyšeliť jsau hlas Jeho laskawý zwláštne maličtí, pastýřowé pak powzbuzowání co nejlépe smejslející; swazek Arcipastýře se stádcem a pastýři jeho spojující jakoby obnowěn a upewnen byl.

Jisto, že Nejdůstojnější Arcipastýř w Kladském Wikariatu mnohého nabył duchowniho potěšení, kteréz Jej již částečně za obtiže snešené odměnilo. Již wěrná oddanost cirkwi swaté katolické lidu obecného, kterauž dokázal tím, že powstalým nešťastným nowotářstwím tak nazwaných německokatolíkům ani jediný se nedal zaslepiti a swěsti, musí Jeho duše těšiti. Při tom shlédal chrámy nejěn w dobrém stawu ale i slušně wnitř zřizené, tak že se nenalézá ze všech widěných ani jediný, jenž by w témž aneb jiném ohledu hany zasluhowal, ano z wětšiho dílu se o nich říci může, že jsau důstojnosti přiměřeni a někteří i krásní, jako u příkladu Kladský, kterýž při wkročení doň wznešenosti stawby

a ozdobnosti ducha wzhůru pozdwihuje a k zbožnosti mocně zůwe. Též wzhledem nádob a rauch poswatných nikde nebyl shledán nedostatek anebo nepořádek; anobř wšudy hojnost; zvláště co se tkne nádob poswatných 5 i 6, a Monstranci alespoň 2; w Kladském pak chrámu Páně 18 kalichů stříbrných a jeden zlatý, a 3 welmi pěkné Monstranci. Což srdce Nejdůstojnějšího Pastýře Wrchniho zarmucowati musí, jest nedostatek potřebného kněžstwa. W roce 1796 bylo, při lidnatosti daleko menší, 166 kněží; nyní, kdež se počet wěřících chwalně rozmnožil, an Kladsko 141.000 katoliků počítá, jest jen 98 kněží na winici Páně pracujících.

Počet Kandidatů bohoslowí započal se menšiti wy zdwizením klášterů, w nichž mnozí študující wydajnu podporu nalezali; aniž pak nadíti se lze, že se opět zwětši, leč budeli zřízené semenistě, w němž by bohoslowcowé jako Wratislawští wšim potřebným opatření byli; a mimo to leč bude-li ustanowen fond, nimž by kněžím bud' nedužiwosti anebo starobau k pracowání na winici Páně neschným wyžiwa byla pojistěna. Dejž Bůh, aby se Nejdůstojnějšímu Arcipastýři o swé stádce otcowsky pečujícímu podařilo pojednání w té předúležité záležitosti částečně již zawedené přezádaucímu konci přiwěsti, aby w brzkém čase tolik dělníků, což jich hojná žeň požaduje, mohlo býti wysláno, a nebylo wice stížnosti, že žádal lid chléb, nebyl ale, kdož by mu ho lámal.

Poctěnj.

Geho Cjsařský Majestát Ferdinand I. Neymilostiwěgšj Zeměpán, ráčil neywyššjm rozhodnutjm od dne 6. máje b. r. wysoce důstogného a wysoce slowútného Pána, pana *Wáclawa Wiléma Wáclawjčka*, doktora bohoslowj, kapitolnjho děkana králowského hlawnjho chrámu Páně sw. Wjta a wždy wěrné metropolitnj kapitoly Pražské, Prélata téhoz hlawnjho arcibiskupského chrámu Páně a w Králowstwj

Českém, cjs. král. skutečného Guberniálního radu, bývalého kněžecjho arcibiskupského Konsistorijnho radu, Přisedjčjho stawowského ustawičného výboru w králowstwĵ Českém, bývalého Děkana theologické fakulty, Rektora Magnifika c. k. Karlo-Ferdinandowy University, Vice-seniora fakulty bohoslownj a Přisedjčjho při akademickém Senátu, spoluauda a spolu ředitele ústawu k zaopatřenj dorostlých slepých, skutečného auda c. k. vlastencké hospodářské společnosti, a spolu ku zwelebenj štěpařstwĵ, skutečného Spoluauda ústawu k wychowánj osirelých djtek, přispĵwagjčjho spoluauda spolku ku zwelebenj kostelnj hudby, pak i spolku ku podporowánj chudých po domech, a t. d. — ráčil k odměněnĵ mnohočetných a zvláštňích zásluh o stát a cjrkew, udělenĵm hodnosti a řadem *cjs. král. rytĵřského Leopolda řádu* wyznamenati.

Wždy wěrná kapitola nad tauto spoluoslawau swau wysoce potěšena, sgednotila se wysoce wyznamenanému a wysoce důstognému Přednostowi swému gewenj swého přánĵ slawně přinesti. Wysoce důstogný pan *Rytĵř* ale w skromné mĵrnosti swé toto slawné weřegné gewenj nepřigal, a pohnut, za tuto wysoce slušnau poctu kapitolnĵm bratřĵm swým laskawau upřĵmnostĵ se poděkowal.

Powýšenĵ.

Geho Cjsařská, králowská Majestatnost ráčila wysoce důstogného Pána, pana *Ignacia Jakše*, kapitulara, konsistorijnho radu, synodalnĵho examinatora a přĵsežného notáře w Litoměřicĵch, kdež si redaktorstwĵm pėdagogického spĵu pro učitele na gegich přĵlepsenj, weliké zásluhy zĵskal, za cjs. král. *Guberniálního radu* w záležitostech duchownĵch w králowstwĵ Českém neyinilostiwěgi zwoliti.

Řehoř XVI.

Den 25. května stal se přezalostným pro weškerau katolickau cjrkeu, w který se **Swatý Otec**, genž k potěšenj všech prawowěřejcch až do swěho přewelebněho wěku 80 let řjkage ustawičně auplněho zdrawj požjwal, — o hodině wečernj 8. na zimnici roznemohl, (kteráž z gara w Řjmě i mladým, silným lidem, nebezpečna býwá,) a w nj po 48 hodin trpěl. Lékařowé Baroni a Poggiolli shledali nohy welmi oteklé a na noze prawé starau ránu ote-wřenau. Dne 28. okázala se rúže na noze, zimnice ale ulewila, a tjm naděge dobrá se ukazowala. Ale bohužel! 29. se vše zhoršilo. Swatý Otec neměl žádného spanj. Dne 30. prawil k swým komořjm: „*Když zjtra sotwa budu moci sám mši swatau slausiti: taušjm předce, z pobošnosti neyswětěgšj Swátost přjgmauti,*“ a zpowjdal se kardinalowi Bianchi, a druhého dne, na hod Božj swatodušnj, (31.) dal si Neyswětěgšj swátost podati od kaplana swěho Arpim. Na to se Mu odlehčilo, tak že zwolal: *Gak milostiwj gest Wšemohaucj ke mně, an wšecky bolesti odemně odňal.*“

K wečeru opuchlina prawé nohy splaskla, wlhkosti gegj ale wstapily na prsa, tak že Swatý Otec těžce oddycháwal; zimnice se nawrátila, a nebezpečj zrůstalo; protož státnj tagemnj, kardinal Lambruschini, Gemu o 6. wečernj hodině udělil poslednj pomazánj, General Karmelitanů ale plnomocné odpustky umjragjicjch; přičemž když Swatý Otec wjce mluwiti nemohl, aspoň z ticha wraucně se modlil. O 12té půlnočnj wystaupil na čele pot smrtelný, Swatý Otec byl smyslů zbawen; umjranj podtrhlo Mu zrak Geho milostný, woda zalila pljce, — a dne 1. čerwna,

na pondělek swatodušnj, o 9¼ hodině ráno, *zhaslo předrahé žiwobytyj zástupce Krista Pána na zemi, Neywysšjho pastýře a Widitelnau hlavou swaté katolické cjrkwe, Otcé Swatého všech prawowěřjcyjch po celém swětě, a Papeše, duchem, srdcem i činem gednoho z těch neyznamenitěgjch a neyslowútněgjch!* — **Řehoř XVI. gest w Pánu!**

Gak skonál, přistaupil Kardinal komořj w fialowém rauchu k sjni, kdež mrtwé tělo leželo, udeřil třikráte zlatým kladiwem na dwěře pokogjka Geho, a wolal Ho. gménem, a když se neohlašowal: prohlásil Geg před přjtomnými důstognostmi za mrtwého. Pak zakryli přewelebnau twář Geho bjým záwogem zpowědnjci u sw. Petra a počali hned hodinky za mrtwé se modliti. O 6té wečernj přigel Eminenc-kardinal, komořj swaté Řjmské stolice Riario Sforza s Gubernatorem Marini a notářem apoštolské komory Apolloni, by se o prawém skonánj přeswědčili, načěž se w slzách žalm *De profundis* modlili, a skrze prwnjho apoštolského notáře dekret weřegně přečten byl, na který se papežský prsten k znjčenj, a kljče a pečeti apoštolské tēmuž Eminenc-kardinalowi, (který čas trwagjcyjho Konclawe mjsto papežské zastupuge, a proto samo se gemu ta neywyšj počestnost wšestranně stáwá,) — od neywyšjho apoštolského komornjho knjžete z Medicis wydaly. Kterýž hned také všechny brány města a stráže nowě obsadil. Oba dwa státnj tagemnjci Lambruschini a Alieri auřady swé do rukau konsistornjho tagemnjka Corboli hned složili.

K wečeru 1. čerwna udeřil Papežský zwon na Kapitolum!* — a ranau tau zwolal takořka, nad poděšeným Řjmem: *Zhasla hwězda nad oblohou swaté cjrkwe! Swatý Otec, Papeš katolického*

* Kterým se gen skonánj Swatého Otcé oznamuge.

křesťanstva, Řehoř XVI. není wjce mezi námi! Powolán gest od Toho na věčnost, Gehoš mjsto zastupował na světě! A wyzwaněnj we všech 400 kosteljach a truchlostřelba z pewnosti papežské rozhlašowala tuto bolestnau zpráwu poděšeným Řjmanům, ze všech stran se zbjhagjcjm, a na neyweyš bėdugjcjm; a papežštj gezdci kwapili ze všech bran swatého města wen, aby přežalostnau ztrátu toho wysoce slawného Swatého Otce, genž předůležité záležitosti statečně podnikl, šťastně wywedl, a nad těmi neyhrůznějšjmi přjpadnostmi slawně zwjtěžil, všem králowstwjm swěta oznámili. W tu chwjli našdíl kardinál vikář Patrici auřednj uwědoměnj toho weškerému duchowenstwu Řjmskému a všem klášterům a i všem bratrstwům s uložěnjm, za věčné ōslawěnj w Pánu zesnulého se modliti, po skončených ale truchlopobožnostech za šťastné wywolenj nowého Papeže nebeského Otce wraucně wzywati.

Weškerá diwadla a mjsta obweselenj zůstawagj až do zwolenj nowého Swatého Otce zawřeny, wěžnowé menšjch prowiněnj se propustěgj; stráže ale se rozmnožugj.

Dne 1. čerwna bylo prwnj segitj se nynějšjch těj přednostů sw. Cjrkwe, a sice děkana kardinálského kollegium a kardinála biskupa, Micari, prwnjho kardinála kněze, Franzoni, a prwnjho kardinála jáhna, Riario Sforza, w kapitolnjm děkansském palácu; ostatnj kongregacj budau w Papežském chrámu Páně sw. Petra drženy.

Tělo Swatého Otce položili w papežském ornátě do rakwe z cypressowého dřjwj; tuto do olowěné, a tuto opět do gedlowé. Do rakwe přiložil se geděn wáček s zlatými, druhý s stějbrnými, a třetj s měděnými penězi, které w čas Geho wlády razeny byly.

Swatý Otec byl oblečen w čerwené pontifikálnj raucho, máry byly přikryty bohatým přjkrowem na

kterémž erb Papežský a erb Papežského chrámu Páně zlatem, draze vyšit gest. — Ctihodná hlava spojwala na podušce, na prsau ležel zlatý kříž a k nohám dwa kardinálské klobauky. Okolo rakwe hořelo 12 swětel. Biskup kardinálů a děkan kapitoly, Micara, modlil se rozliřešenj, oblečen w pluwial, nad mrtwolem sw. Otce; načež 8 papežských kaplanů máry zdwihlo, 8 kanownjků od sw. Petra lem přikrowu drželo, kardinálowé wšichni rakew následowali, a ģardisté papežštj průwod ten s obau stran wyprowázeli.

Tu byl nesen přes králowské schody a přes hlawnj sjň do Vatikanského chrámu Páně sw. Petra, a byl na přestkwostný kolosálnj katafalk w prostřed kostela postawen, na kterém denně 10 centů swětla hořelo, a 200 mši šw. se čtlo. Tak denně po 100 mšj swatých we wšech farnjch kosteljch, se konalo. Před katafalkem Eminenc Kardinál-Děkan cjrkewnj modlitby a rozhřešenj opakowal. Pak byl mrtwol do kaple Neyswětěšj Swátosti donešen. Kaple tato zawřela se pozlacenau železnau mřjžj tak, že lid nábožný nohy Swátého Otce wně pohodlně ljbatl mohł. Zde se zpowednjci papežstj za w Pánu Zesnulého žalmy a modlitby dnem i nocj modlilil, a ģardy tu ustawičně na strážl stály.

Na to wstauřilil Eminenc-kardinálowé do kaple papeže Sixta IV., kde straný otewřenj Conclave k wolenj nowého Swátého Otce tegně se radilil, a při tom dle ustanowenj a ulowenj Řehoře X., a Julia II., Pia. IV., Řehoře XV., Urbana VIII. a Kljmenta XI. se zachowati, a dle Boha za papeže toho Neyhodněšjho swědomitě woliti, do rukau kardinála-biskupa, děkana, přjsaht složilil.

Prwnj přeslawné Exequie držel Kardinál-biskup Ostini, po kterých do kollegium Eminenc-kardinálů cjs. král. rakauský welkowyslanec Excellenc-hrabě

z Lützowu wstaužil, we gměnu Cjsaře a Pána swěho žalost nad ztrátou hlavy cirkwe gewil, a žádost přednesl, aby od nich w brzkém čase cirkwi Božj a swatěmu pokogi ten neyprospěšnějšj za Swatěho Otce wywolen byl.

Druhý den zpjwal slawné Exequie Kardinál-biskup Castracane; po kterých opět w kollegium Eminenc-kardinálů král. baworský wyslanec hrabě Spaur wstaužil, a řeč we gměnu swěho Krále a Pána k Eminenc-kardinálům držel.

Slawné Exequie se držj po 9 dnj, každokráte od giněho z Eminenc-kardinálů. Mnozj za to magj, že se to na čest dewatera kůrů angelských stává.

W den 9. držj gedem z Eminenc-kardinálů latinskau truchlořeč, s kterau se tento přeslawný obřad koněj.

Tělo Swatěho Otce bude u swatěho Pétra w Pa-pežské kryptě rok odpočjwati; dle poslednj wůle bude po roce přenešeno do chrámu Páně sw. Řehoře na parbrku Cěliském, řehole Kamadulenských; neboť z Generala této řehole byl zwěčnělý Swatý Otec za kardinála wywolen. Budeli nowý Swatý Otec z těch wywolen, kterjš od w Pánu Zesnulého za kardinály zwoleni byli: tehdy Gemu tento z wděčnosti u sw. Řehoře nákladný pomnjk postavj.

Kšaft swüg wyhotowil Swatý Otec giž roku 1837. w čas w Řjmě zůrcej cholery. Wyprawitel kšaftu gest kardinál-biskup Mattei. Pozůstalé ne welké gměnj obětowal Swatý Otec na mše swaté, pak ústawu na rozšjřenj katolické cirkwe po weškerém swětě, pak dobročinným ústawům a chudým. I swé služebnictwo hogně obmyslil; což teprw zbylo, rozdělil mezi swé přjbužné.

Knihownu swau odhodlal na tři djly, a sice gedem djl Propagandě, druhý universitě, a třetj klášteru bratřj Kamadulenských.

W Pánu zesnulý Swatý Otec, pokřtěn Bartoloměg Albert, byl rodem z města Belluno, w kragině Treviso, okolo 10 — 12 mjl od tyrolských hranic w Benátském králowstwj: tehdy rakauský poddaný, z urozených rodičů Jana Kř. z Capellari a matky Julie z Cessi. Narodil se 18. zářj, 1765. W r. 1783 wstoupil do řádu mnichů Kamaldulenských bljže Benátek, a obdržel tu klášternj gméno Maurus. R. 1787 byl za kněze wyswěcen. R. 1795. byl s generálnjm vikářem swého řádu do Řjma poslán, kde giž zcela zůstal. R. 1799. tiskem wydal swůg znamenitý spis „*O wjtězstwj swaté stolice.*“ Rok na to stal se vikářem kláštera Kamaldulenského sw. Řehoře na návrsj Célius w Řjmě. Roku 1805. stal se Opatem téhož řádu. R. 1825. 21. března oblekl geg Papež Leo XII. w purpur kardinálský, a 2. března 1831. byl po smrti papeže Pia VIII. za Papeže zwolen. Když 1. čerwna 1846. zemřel, dosáhl tehdy wěku 80 let, 8 měsjců a 17 dnů, měsje po 30 dnech počjtage. Cjrkew Božj řjdlil 15 let a 4 měsjce. — Za wlády geho zemřelo 65 kardinálů, a 75 nowých On sám zwolil.

Od času Kljmenta VII. (1592) byl on prwnj zwolen mimo řjmské mocnářstwj. W počtu papežů gest 258.

Exequie w Praze.

Na zpráwu tuto přežalostnau aumrtj Swatého Otee, kteráž se giž 9. čerwna do Prahy dostala, ráčil *Neydůstognějšj Knjše Pán Arcibiskup* pl. tit. narjdiiti, by se 12. 13. a 14. od 12. do 1. hodiny polednj po celé Praze slawné hrany zwonily.

Před presbyterium postavilo se stkwostné Kastrium, na kterémž a po kostele weškerém na 200 swětel se čjtati mohlo.

Dne 14. o 5. popolednj držel *Neydůstognějšj Knjše Pan Arcibiskup* slawné zádušnj Vigilie.

Dne 15., na sv. Wjta, ráčil držeti o 11. hodině u přjtomnosti neyvyššj vlády, všech vysokých auřadů, welebného duchowenstwa, generalstwa, a množstwj wysoce slawného panstwa, a při náramném dawu lidj, slawné Pontifikálnj Exequie; pak kondukt s paterém rozhřešenj; kteráž drželi wysoce důstogný kapitolnj p. probošt *Pöllner*, wysoce důstogný kapitolnj p. děkan, *Wáclawjčk*, wysoce důstogný arcijáhen p. kanownjk *Werner* a neydůstognějšj swětjey p. biskup *Tippmann*. Knjžecj Milost ráčila držeti dokončenj.

Dne 16. držel slawné pontifikálnj Exequie o 11. u přjtomnosti Neydůstognějšjho Knjžete Pána, kapitolnj pan probošt p. t.

Dne 17. o 10., opět u přjtomnosti Neydůstognějšjho Pana Knjžete, kapitolnj pan děkan p. t.

Dne 17. o 11. pak měl Neydůstognějšj Knjže Pán Arcibiskup slawnau pontifikálnj mši k Duchu Swatému, o šťastné zwolenj nowého Swatého Otce.

Po Praze w chrámjch Páně, po třjdenjm slawném wyzwaněnj držely se w pátek, 19. čerwna, slawné Exequie o 9. hodině, a o 10. slawná mše k Duchu Swatému o šťastné zwolenj nowého Swatého Otce. Po Arcidiécesj ale byly slawné hrany zwoněny 21. 22. a 23; wšude po slawném odzwoněnj od 8 do 9 dne 24. slawné Exequie; a kde se wjce duchowenstwa nacházj, po Exequijch o 10. hodině slawná zpjwaná mše swatá za šťastné zwolenj nowé Swatosti Papežské.

Nadto má také weškeré kněžstwo po každý den až do nowého zwolenj ty tři modlitby w missále, *pro eligendo Summo Pontifice* k dennj kollektě připogiti; pak po mši swaté ō Otčenáš a ō Zdrawas Maria, s modlitbau z missálu za šťastné zwolenj nowého Swatého Otce s weškerým přjtomným lidem se modliti.

Conclave.

Dlouhý čas po sw. Petrowi, knížeti Apoštolů, určjwal si každý Swatý Otec sám swého nástupce. — Pozdnějšjm časem wolilo Papeže samo kněžstwo Řjmské s lidem; gež Cjsařowé Konstantinopolitanštj, pak Řjmštj od r. 366, když papež Damasus proti falešnému papeži Ursicinowi u cjsaře Valentiniana pomoci a ochrany žádal, potwrzowali. Když z tohoto potwrzowanj mnohé nehody a křiwdy cjrkwi swatě powstávaly, tak že pak brzo knížata Hetrurská a Toskánská, umluwiwše se s knížati Řjmskými, a swodiwše lid řjmský, gen swé přjbužné neb miláčky, w kterýchž powolnost důwěřowali, za papeže wolili: brzo opět Cjsařowé německé Řjše libowolně, komu přáli, toho cjrkwi za papeže wnutiti usilowali; wymohli proti tomu papežowé Mikuláš II. r. 1063, Paschal II. r. 1121, Alexander III., Řehoř X., Mikuláš V. r. 1456, Kljment XI. r. 1721 a Kljment XIII. r. 1766 swau neunawenostj, že od gich času, s dwěma třetina ma hlasů bez dalšjho potwrzowanj, papeže gen sami kardinálowé wolj. Swětským mocnostem gen toto zůstalo, že když politické přjčiny k tomu radj: cjs. Rakauský, král. Francauský a i Špañhelský dwůr gednjm k té službě schwálně wywoleným kardinálem kardinálskému kollegium wěděti dagj, když by se některému, gim nemilému hlasy přjhrnowaly, by ten wywolen nebyl; což *vocem exclusivam* gmenugj.

Conclave, nebolíž toto přjsně společné zawřenj, prawj se, že swůg počátek běře od roku 1271, kde obywatelowé města Viterbo, kde měl od sešlých se kardinálů nowý papež wolen býti, na radu sw. Bonaventury, brány města zawřeli, a kardinály w palácu uzavřené drželi, dokudby nowého Swatého Otce newywolili. Neb po smrti Kljmenta IV. přes dvě léta prodljwali, a byliby se bez wywolenj zase rozešli, kdyby k skutečnému wywolenj tjmto přjsně držným zawřenjm nebyli donuceni býwali. Ta událost pohnula tu práwě wywoleného Swatého Otce, Řehoře X., že na sněmu Lionském, r. 1274. držáném, tento způsob wolenj Papeže pro budaucj časy zawedl. Což až do dneška tak pozůstává.

Wolenj.

Slavnost toho wolenj wede se w časech nynějšjch následugjcjm způsobem.

Když se po 9 dennjch Exequijch weřegná latinská truchlořeč skončila, držj se slavná pontifikálnj mše sw. na wzywánj Ducha Swatého, pak latinská řeč na Eminenc-kardinály, by dle wnuknutj Božjho za nowého Papeže toho Neyhodnějšjho a cjrkwí Neyprospěšnějšjho sworně a brzo wywolili; což kardinál-děkan při wkročenj do Conklave opakuge.

Od času Mikulaše II. a Kljmemta IV. držj se Conclave gen w Řjmě, a pro weliké prostranosti, wětšjm djlem we Vatikánu, letos ale w Quirinálu, paláci papežském nad Řjmem strmjcjm, na wrchu Cavalském.

Nynějšj počet kardinálů pozůstává z 62. a sice gest **6 biskupů kardinálů**: Micara, Mancchi, Lambruschini, Ostini, Castracane a Mattei.

48 kardinálů kněšj: Oppizoni, Gaysruk, Cienfuegos, Franzoni, Barberini, Serra-Cassano, Spinola, Monico, Brignole, Patrizi, Alberghini, Polidori, Tadini, Bianchi, della Genga, Amat, Maí, Soglia, Falkonieri, Orioli, Tosti, Mezzofanti, Angelis, Stecky, Acton, Pignatelli, Mastai Ferretti, Pianetti, d'Auvergne, Vannicelli, Altieri, Bonald, Gizzi, Schwarzenberg, Corsi, Villadicani, Ig. Cadolini, Ant. Cadolini, Asquini, Cagian-Azevodo, Clarelli, Caraffa di Traetto, Simonetti, Piccolomini, Bernet, Carvalho, Šisto Riario Sforza, Clavelli, Parocciani, Ciacchi. — Pak:

8 kardinálů jáhnů: Tomaso Riario Sforza, Bernetti, Gallozzi, Fieschi, Giachi, Ugolini, Massimo, a Serafini.

K zawedenj do Conclave segdau se všickni kardinálowé buď w Papežském chrámu Páně sw. Petra we Vatikánu: neb w kostele sw. Silwestra u Quirinálu, kde z kardinálů neystaršj na wzywánj Ducha Swatého mši sw. držj. Po skončeném na to kázanj, zpjwá kardinál Děkan »Veni Sancte Spiritus,« a chodba ku Conclave se otewře. Neyvyššj ceremonář s křjžem w čelo se postavj, a za njm následugj kardinálowé, — a we fialových rauchách dwa a dwa, mezi řadamiğardistů w pořádku swých důstognostj, a odeberau se

tam do kaple Paulinské, by na přečtené gim najzenj Řehoře X. gak se wolenj státi má, i maršálek Conclave, gubernator, prézydentowé a generalstwo, přjsahu swau složili.

Kolik stává kardinálů, tolik se učinj we welikánských sijnjeh Vatikánských neb Quirinálských pokogjků z prken, na 13 stř. dlauhých a 11 stř. širokých, kde se každý w tré rozdělj, a sice prwnj pokogjček pro kardinála, a dwa skrowné pro tagemnjka a služebnictwo. Pokoge tyto se od gubernatora, knjzete Ghigi, zawrau, a zůstane gen malé pewně zamjžené okénko pro swětlo a k podáwanj gjdel. Které w Pánu Zesnulý za kardinály wywolil, magj potažené komnáty swé látkau fialowé, ostatnj ale zelené barwy, a gedenkaždý nade dweřmi swůg znak, a čjslo wylosowaného pokoge. Před okny Conclave táhne se wysoká zeď, stráž gest w palácu wšude silně rozmnožena, a gubernator bdj se wšj bedlivostj nad bezpečnostj poswátného mjsta. - Zpowědnjci, lékařowé, likárnjk a potřebné služebnictwo, wšichni se spolu zawrau, a mimo hlawnj dweře, od kterých gubernator a nevyššj ředitel obrádů kljče magj, wšecky ostatnj dweře ano i nižšj okna se zazdj. W prwnj den Conclave magj wyslancowé wšech mocnářů ano i vysoká šlechta Řjmská do Conclave swobodný přjstup k ponáwštěwě kardinálů. Gak ale z wečera se zazwonj, wšichni se pryč odeberau; nač pak kardinál-děkan a kardinál-komořj Camerlengo, který w čas Conclave welkau mocnost provozuge, bedliwě wyšetřugj, by žádný nepowolaný zpět nezůstal.

Každý, kdoby w čase zawřenj Conclave wystaupiti musil, ten giž nikdy wjce do Conclave puštěn nebýwá; a když při wolenj Jana X. kardinálowi Barberinowi matka umjrala, a on s nj se rozlaučiti chtěl, wygitj wen z Conclave bylo mu odeprěno. — Do zawřeného Conclave býwagj gen nowj z cjzjch vzdálených zemj přjchozj kardinálowé připuštěni.

Druhého dne po zawřenj wolj si kardinálowé swé tagemnjky.

Gjdla se do Conclave přinásegj a podáwagj gako w

geptišských klášteřích skrze budku u wchodu do wnitř se točej; kde ale dozorce Conclave dřjwe wyšetřuge, by w gjdle žádný ljstek se nenacházel.

Gestli nowý Swatý Otec do třetjho dne geště zwolen nenj, ugjmá se gjdla, a to tak daleko, až někdy giž gen při chlebě, při mále wjna a wodě kardinálowé pozůstali.

K wolenj gsau složené cedulky, swrchu s nápisem k wywolenj ponawrženého, a wnitř gest gméno kardinálowo. Ty se w kapli sw. Pawla do kalicha skládaj, až tjmto způsobem, dvě třetiny na gednom se segdau. W hodinu wolenj stogj lid zwědawý před Conclave a pozoruge na gedn komjnek. Gestli z něho se kauřj, gest znamenjm, že se dvě třetiny dosawáde nesešly; an se pod tjm komjnkem ty cedulky pálj. Gak ale kauře widěti nenj, s nepokognau taužebnostj očekawajj prohlášenj, který z Eminenc-kardinálů za Papeže zwolen gest.

Gak dlauho Conclave trwá, držj se pod okny Conclave každého dne procesj s pjsnj »Veni Creator Spiritus,« a litanie ke Wšem Swatým, načež pak u sw. Petra mše sw. na wzywánj Ducha Swatého následuge; tak také we všech 400 kosteljch po celém Řjmě před Neyswětějšj Swátostj a ode všech řádů, řeholj a bratrstew * pobožnosti se konajj, by Bohu neymilejšj, w sobě neyhodnějšj a cjrkwí swatě neyprospěšnějšj za Swatého Otce wywolen byl.

Když se gednomu kardinálowi dvě třetiny hlasů sešly, zazwonj neymladšj kardinál-jáhen, a wstauj do té kaple tagemnj kardinálnj a ceremonářowé, a kaple se zawře. Tu přistauj neystaršj kardinál biskup, neystaršj kardinál kněz, a neystaršj kardinál jáhen k wywolenému, poklonj se před njm a ptajj se: *Acceptasne electionem de te canonice factam in Summum Pontificem*, Odpowjli: »*Accepto*«: tehdy Ho požádajj, gaké gméno gako Papež si wywolj, na to se gistina toho wywolenj napjše, a od swědků podepjše. — Wywolenému swlekne se kardinálské raucho, a dwa kardináljahnové obleknau Geg w raucha Papežská, a wsickni Mu činj hned swau prwnj pouklonu.

* Ge gich 47.

Raucha papežská gsau :

1. Papežský talár z bjlého hedbawj, *Toga papalis*;
2. střewjce z purpurowého aksamitu, *Pianele*, na kterých zlatem kříž wyšitý;
3. čepička čerwená aksamitowá, která gde až přes uši; *Canaura*;
4. rochetta, s kragkami barwy karmasjnowé;
5. mozetto, kragek dlauhý.

Tak přistrogen weden býwá do Sixtinské kaple a na stkwostné sedadlo na stupnjch oltáře posazen. při čemž zbor zpěwců antifonu: *Ecce sacerdos magnus* zpjwá. Tu přistupuj kardinálowé we swém pořádku, by Gemu swau druhau uklonu složili, kterau *adoratio* gmenugj, t. g. *ratio ad os*, proto že Gemu prawau nohu a prawau ruku ljbagj. Papež na proti tomu každého obgjmá. A tu Gemu kardinál Kamerlango papežský prsten na prst nawljkne. Co se toto děge, wšeccko zazděnj se zase otewře a Geho wywolenj shromážděnému wenku lidu z pawlánu se ohlásj; načěž děla hned hřjmagj, a po celém Řjmě všemi zwony se zwonj.

Teď auplně ustrogen býwá; a tu obdržj:

6. pás s zlatými střapci, *fiocchi*, které z lewé strany dolů wysegj;
7. štolu, perlami a drahými kameny wyšjwanau;
8. čerwený papežský plášť; a
9. mitru, čili papežský klobauk.
10. *Tiáru*, trogatau korunu, přigme až při korunowacj, na znamenj neywyššj cjrkewnj moci.

Tak přistrogen přenešen býwá, při newymľuwné sláwě, do hlawnjho kostela sw. Petra, kde před oltářem kleče Bohu djky wzdává, a sw. knjžata Apoštolská wzywá. Na to býwá na welkém oltári na trůn posazen. Kardinál-Diakon *intonuge* kleče: *Te Deum*, při čemž kardinálowé třetj uklonu činj. Po wyzpjwaných modlitbách sestaupj na stupně oltáře, a dáwá duchowenstwu a lidu swé prwnj papežské požehnánj.

Annuntio

vobis gaudium magnum:

Papam habemus!**Eminentissimum ac Reverendissimum Dominum****JOANNEM MARIAM MASTAI FERRETTI,**

qui sibi nomen imposuit

Pii Noni.

Těmito slowy radostně zwolal, 17. čerwna, o 9. hodině rannj s vysokého pawlanu papežského paláce Quirinálu, na náwršj Cavallo, kdež tentokráte Conclave bylo, nejstaršj kardinál-jáhen Tomaso Riario Sforza k nesčjslnému zástupu, genž před palácem návěštj o nowě zwoleném Swatém Otcí taužebně očekáwal; a slawně ohlásil swatému městu a katolickému swětu že giž zase zwolen gest nowý náměstek Krista Pána, nowý nástupce sw. Petra, widitelná hlawa katolické cjrkwě, nevyššj pastýř wěřejcch, následownjk práwě w Pánu Zesnulého Řehoře XVI., Papež od swatého Petra w řadě nepřetržené 259tý a síce:

Jan kř. Maria Mastai Ferretti.

Dne 14. čerwna o hodině odpolednj třetj zawřelo se 50 wolenců Eminenc-kardinálů w Conclave, kde od wylanců wšech mocnárů, ode wšech knjzat římských, a giných neywš wzácnych osob tenkráte říkage až do půl noci návstěwy, laučenj a přánj přigjmali. — Den na to, 15. w pondělj, přistaupili wšickni kardinálowé při mši sw. na wzywánj Duchu Swatého o hodině 9. k sw. přigjmánj, načež wšickni tu přjsahu složili: gen tomu, kohoby každý za neyhodnějšjho uznal, hlas swého wolenj dáti. — Prwnj wolenj následowalo hned o 10. hodině; a tu giž padlo na kardinála *Mastai Ferretti-ho* 13 hlasů. Odpoledne o 5. hodině skládali přjsabu po druhé, a podruhé wolili: a tu padlo na *Mastai Ferretti-ho* 17 hlasů. — Dne 16. w au-

terý po mšj sw. k Duchu Swatému, a po obnowené přjsaze obdržel 27 hlasů. Odpoledne o 5. hodině bylo po složené přjsaze wolenj po čtvrté. —

Hlasů bylo mezi 50 wolenci k auplnému wywolenj 34 zapotřebj. *Mastai Ferretti* byl geště s dvěma kardinály losem za skrutatora neb kommissara k počjtánj hlasů zwolen. — Když Mu nynj giž 34. hlas se gménem Geho do rukau přišel — omdlel a padl k z emi! — Uleklj kardinálowé pozdwišli Ho ze země, a ošetřugjce na Geho mjsto Ho dowedli.

Prohlášenj žádagjcjm, zdaž swatý auřad a důstognost tuto na se přigjmá, tona w slzách, silně se zpěčował a dlařho odpjral; až na opětne weliké přimlauwánj, třesaucjma rtoma, oěj k nebi pozdwiħnuw, konečně zwolal: »*Ecce indignus servus tuus, fiat voluntas tua.*« — — Shledalo se ale geště tré hlasů w kalichu gméno Geho nesaucjch.

Lid na náměstj Quirinálském před pawlanem apoštol-ského paláce bystře pozorował, že se wywolenj giž w skutku stalo, neb známý komjneke ze spálených ljsků wolenců žadný kauř newydáwal. Znamenj skutečného wywolenj se ale ten den lidu nedalo, a Conclave zůstalo zawřeno; kde zatjm poljbenjm gak se giž uwedlo weškerj kardinálowé Gemu prwnj swau uklonu přinesli, ministerium záležitostj domácjch přigal zatjm na sebe kardinál Gizzi, a ministerium záležitostj s cizjmi mocnáři kardinál knjze Altieri, bywalý papežský wyslanec we Wjdni. Též se toho wečera wyhotowily listy na weškeré mocnáře, by gim rychlými gezdci šťastné toto zwolenj oznámeno bylo.

Dne 17. we středu o hodině 9. rannj wystaupil swrchu řečený neystaršj kardinál jáhen za křjžem papežským, gegž před njm ceremonář konklave nesl, na onen pawlan paláce Quirinálského; a w okamženj hrnulo se hřměnj 100 ran z děl na pewnosti Swatého Angela a ohlašowalo Řj-manům se zbjhagjcjm, že giž nowý náměstek Kristůw zwolen gest; a w hřměnj tomto zwěstuge onen kardinál-komořj s počátku uwedeny mi slowy přešťastné wywolenj nowého Swatého Otce. — Sotwa skončil, — giž tu za

njm stogj sám Swatj Otec! W tom počnau po celém Řjmě zwoniti, hudby wogenské se rozléhagj, weškeřj zastupowé wyrazj neyhlučněgšj, neyohniwěgšj, nepřestawagjčj „Ewiva“, a Swatý Otec, w slzách tonaucj, uděluje nesčj-slnému zastupu lidstwa nad mjru plesagjčjmu swé prwnj papežské požehnánj; — která doba nedá se popsati!

Odpoledne odebral se Swatý Otec s předcházegjčjmi wšemi kardinály w newymluwné sláwě do watikanského chrámu Páně sw. Petra, by u hrobu sw. knjzat apostołských za swé zwolenj Hospodinu poděkowal. Lid weškeřj po cestě té, *via papalis*, na kolenau o sw. požehnánj k Němu hlasitě wolal.

W Sixtinské kapli (gak náš neywětšj kostel), složili Gemu Eminenc-kardinálowé swau druhau uklonu.

Odtud byl do hlawnjho kostela sw. Petra w sláwě nesen, při čemž silně pohnutý weškeřen lid na obě strany žehnal. Gak se ale do welké sjně wstaupilo, wyrazil nagednau hlahol radosti přeplněného chrámu, že wšecky hudby přestati musily. Když byl u oltáře w kapli Ney-swětěgšj Swátosti modlitbu swau wykonal, nesen byl na trůn papežský na welkém oltáři, a tu usazen, ōd kardinálů třetj uklonu přigal.

Na zpátečnj cestě do Quirinálu, do letnjho Geho paláce pripravil Gemu Řjm práwě wjtěznj průwod; wšecky ulice té dlauhé cesty po městě byly stěsněným lidem přeplněny, a wšickni nowého Swatého Otce a Pána swého, gásagje radostj, s welikým pohnutjm pozdrawowali a žehnali.

Segitj se s bywalým Geho professorem bohosłowj, s starečkem Abbatem Graziosi mělo způsobiti weliké pohnutj.

Z wečera wydal Generálnj vikář, kardinál Patrizi, následugjčj ohlášenj: »Kráł nebes wyslyšel prosby cjrkwě milostiwě a powýšil Geho Swatost, Pána našeho Pia IX. na stolec papežský. Proto nařjzujeme, by zjtra o 10. hodině we wšech kosteljch města slawné *Te Deum Laudamus* zpjwáno, a při zwoněnj po celau hōdinu procesj s mo-

dlitbami na poděkowánj držáno bylo. Mimo to budau se tři dny obětowati za tak přešfastné Zwolenj mše swaté s modlitbami na poděkowánj.

Na to následowalo řjkage okauzlugjcej osvětlenj ce-ého města, obzwláštne palácu kardinálu, řjmských knjzat a wyslanců wšech mocnárů s welikým nákladem.

Přeslawné korunowánj na slawném pawlaně watikánského chrámu Páně sw. Petra před obličegem tisje tisjcu lidj mělo se státi 21. — Papsánj korunowánj a slawného wgetj do Lateránského chrámu Páně sw. Jana křtitele, který gest neystaršj a matka chrámů katolické cjrkwě, podáme w swazku III.

Žiwotopis.

Jan Maria Mastai Feretti narozen gest 13. kwětna 1792 w Sinigaglii, w otcowském městě, při adriatickém moři z lewé strany pomořského přjstawnjho města a pewnosti papežské, Ankony, z hraběcjhо rodu. Studowal z počátku k wzdělánj se pro staw wogenský; pro nemoci ale pozděgi k duchownjmu stawu se obrátil. — Na cestě této připrawowal se nábožným slibem w Lorettě, w onom přeslawném pautnjckém městě neyblahoslaweněgšj Rodičky Božj, od Ankony w prawo při moři ležjcjm; kdež radau, ponaučenjnu a diwůplnau pomocj welenábožného a na zásluhách přehogného kněze Strambi, — (o gehožto swatowyhlášenj se gedná,) — weden byl. — Na knězstwj wyswěcen stal se kanownjkem u Rodičky Božj na široké ulici w Řjmě; pak ale odebral se za Leona XII. gako spoluwyslanec do republiky Chili, do gižné Ameriky. Po swém nawrácenj se do Řjma oddal se z cela duchownj službě, pěci chudých a sirotků, tak gako i pěci we welké nemocnici Swatého Ducha. Pozděgi stal se přednostau obšjrného ústawu pro chudé u sw. Michaela na břehu Tibery. — Pro mnohočetné a slawné zásluhy wážil si Ho Leo XII. a milowal Geg nad mjru, a zwolil Ho za arcibiskupa Spoletského w kragině Řjmské. W roce 1832 zwolil Ho giž Řehoř XVI, právě geho předeck, za biskupa w městě Imole w papežské kra-

gyně Bologna, kteráž důstojnost obyčejně přístup ku kardinálsťw otwřá, (kdež i předek Geho Pius VII. se stkwěl,); až Geg konečně w roce 1840, w kardinálský purpur oblekl; ku kterémuž zwolenj tak hlubokau pokorau se podwolil, že weškerého kardinálského kollegium na neyvyš polnul. — O Geho přečetných a přeslawných zásluhách w Imole držel kanownjk Fantini w sezenj Akademie degli Industriosi chwaloreč. Z této řeči bud zde gen podotknuto, že tam Serwitský kostel s welikým nákladem zwelebil; hrob sw. Kassiana mučednjka a patrona téhož města stkwostně okrašlil, arcibiskupský palác rozšřil; při semenářu konwikt pro chudé kleriky zarazil. Založil též opatrownu pro sirotky obého pohlawj; založil fundacij na wycwičenj w náboženstwj zanedbaných dětj, i powolal z Neapole Milosrdné sestry, a gim ústaw chudých, ústaw nalezenců, a zpustlých děwčat, pak městskau nemocnici odewzdał. Založil též také dům na zaopatřenj wyslaužilých kněžj, a biblickau akademii, w kteréž každého měsjece od alumnů biblická pagednánj přednášena byla. — Takowá wybornosť ducha i srdce a takowé zásluhy také zaslaužily, by gich při nynějšim wolenj uwáženo bylo. Což, že se také nad mjru slawně stalo, tjm se giž celý křestánský swět rozljhá.

Gistj se také dále, že od roku 1621, od papeže Řehoře XIV. nenj přjkladu, by který papež po zawřenj Conclave giž druhého dne byl zwolen býwal; a giž také drahně uplynulo wěku, kdež by kdo na tuto neyvyššj důstojnost swěta tak mlád powyšěn byl, gak nynějšj Swatý Otec, an w den swého zwolenj teprwa 54 let a 35 dnů wěku swého počjtal. Kdožby z toho wšeho nepoznal, že gak někdy s Geho sw. patronem, Janem křtitelem, w skutku ruka Páně byla také s Njm! —

Pjše se o Něm, že ge Pán přewelmi učeny na neyvyš wzdělaný, pln zbožnosti, maudrosti, prozřetelnosti a prawý wzor auplné dobroty. Mjti Neyvyššjho pastýře s takowými ctnostmi a dokonalostmi, — to — při těchto proti swaté cirkwi bauřliwých časech, a při wšj lehkomyšlnosti a při wšem různěnj proti sw. náboženstwj musj nás neyvyš

těšiti a naděje dodáwati, žeť lodičku cirkwe swaté proti wlnám a bouřím mořským, neboge se bran pekelných, opatrně powede, a — weslař obezřelý — z wjru tohoto šťastně gi wywede; a že gako předeck Geho, nad nepřátely prawdy slawného wjtězstwíj dobýwati bude we gménu Božjm. —

Wyplů se na Něm do slowa, což gsme my, kněžstwo Božj we mši swaté *pro eligendo Pontifice*, a s lidem wěřjcjm po mši swaté za Něho wraucně se modlili. —

Wzal na se gméno Pia, papeže swatého, a widěl slawné příklady předků swých, Pia VI, Pia VII a Pia VIII, a chce ge, — tyto přeslawné Swaté Otce — následowati. A protož nastal w Řjmě newyslowný ples radosti rozčileného a srdečným weseljm opogeného lidu, proto se dělo tolik sláwy, a obecné potěšenj se gewilo wšjm možným způsobem, aby den šťastného wywolenj co možná důstogně byl zaswěcen. Hřjmánj z děl, zněnj všech zwonů, neustálá na všech mjstech hudba, na wečer slawné oswjcenj města, wolánj gásagjcjho lidu: to wšecko bylo žiwým a slawným důkazem obecné spokojenosti s rychlým a šťastným wywolenjm tjmto. — Kohož milugeme, toho také rádi poslaucháme. Degž Bůh, aby tento nowě wywolený Swatý Otec skutečně také u weskerého prawowěrného lidu po celý čas swého žiwobyťj tolik poslušnosti shledal, kolik důkazů lasky se Mu w den Geho wywolenj progewilo!

Při wšem ale tom nechtěgme přehljdnauti, což se pjše a prawj w tak nazwaném proroctwj, které sw. Malachiášowi, arcibiskupu w Armaghu w Irsku, r. 1148 připisugj, w kterém osudy papežů symbolickými gmény gsau znamenány.

Dle téhož tak zwaného proroctwj připadá na nyněgšjho Swatého Otce to gméno *Cruce de cruce*, (kříž z kříže). — Křížů bude sice mjtí dost; ale naproti tomu poteče Mu z kříže Kristowa zase balsám sjly a útěchy; a milostj Hospodinowau wywede pronásledowanau cirkew Božj z křížů gegich, a powede gi gen k wjtězstwíj a k nowé wyššj sláwě, gako weleslawný předeck Geho!

Zwolejme k tomu wšickni »Amen!«

Redakcj.

Žiwoty Swatých

pro spoluaudy Dědictwj Swatojanského

tisknau se pilně, tak že giž 27 archů wytistěno gest. Dle toho nadjti se lze, že na podzim tjmto wzác-
ným spisem, který přes 36 archů wystaupj, spoluaudy
naše budeme moci podělití.

Na ponawrzenj Iwančického welectihodného kaplana,
P. Tomáše Procházky, brněnské diécenj na Morawě, by
k tomuto odlidu taužebně očekáwanému spisu, co možná i ob-
rázky přiwtěleny byly, učinila redakcj w těchto listech,
4. swazku m. r. giž ohlášenj a pozwánj, zdalížby se spo-
luaudowé odhodlati chtěli, na wydánj těchto mistrně ry-
tých obrázků penje na rekdacj zaslati, by náklad na 100
obrázků, který si rytec přes 1000 zl. počjtá, gemu
usnadněn byl. — Křeslř těch obrázků bude kustos
archeologického oddělenj při museum, maljř *Hellich*,
a rytec, pracj swau giž známý *Merklas*, oba mistři na
slovo wzatj. — Černé obrázky státi budau 2 zl. 36,
malowané 3 zl. 12 kr. Cena při tak mistrných rytinách
w oceli nade vše pomyšlenj lewná. Aby se ale každý spo-
luaud, a každý, kdož by si tyto obrázky oblžil, přeswědčil,
gak se každému poslaužj, a že wysazená cena w skutku
gest gen nepatrná: na ukázkú přiukládáme tuto obrá-
zek sw. Anežky; a slušně žádáme, by si odběratelowé
Časopisu neobtěžowali, k wděku každého w okolj
swém powědomému spoluaudu Dědictwj tento obrázek
okázati, a wěc wyswětliti; by každý nahljdl a se pře-
swědčil, že se tu na žádný stranný zisk nemyslj, nýbrž
že gen spoluaudům poslaužiti se hledj.

Penje gsau k poslánj na redakcj, která za ně,
i za slušné obslauženj stogj.

Redakcj.

Obsah swazku druhého.

Pogednánj.

	Strana
1. Poswátný hrob Ježíše Krista a strážníci jeho	207
2. Pogem a wýměr zázraků	228
3. Láska Kristowa a geho Cjrkwe we swátostech	249
4. Z Hermenevtiky	257
5. O skužbách snaubců	264
6. O řádném wolenj stawu kněžského	277
7. Kázani o prvotínách kněžských	293
8. Katolik (Báseň)	324

Oznamowatel.

Literatura.

1. Was lehrt die katholische Kirche?	337
2. Pflichten der Priester	339
3. Malý hawjř, aneb s poctiwostj neydál dogdeš	342

Rozličnosti.

1. In Installatione Neo-Canonici Ven. Dni. Joan. V. Jirsjk.	349
2. Oratio, de firma unius sanctae cathol. Ecclesiae stabilitate.	361
3. Oratio Neoconsecrati Episcopi p. regno Saxoniae	364
4. Generální visitace w hrabstwi Kladsém, 1846	369
5. Poctěnj kapitolnjho p. děkana Wáclawjčka za rytjře	393
6. Powyšenj p. Ignace Jakše za Gubernialnjho radu p. t.	394
7. <i>Aumrtj swatého Otce Řehoře XVI.</i>	395
8. <i>Wywolenj nowého Sw. Otce, Pia IX.</i>	407

Obsah swazku druhého.

Pogednánj.

	Strana
1. Poswátný hrob Ježíše Krista a strážníci jeho	207
2. Pogem a wýměr zázraků	228
3. Láska Kristowa a geho Cjrkwe we swátostech	249
4. Z Hermenevtiky	257
5. O skužbách snaubců	264
6. O řádném wolenj stawu kněžského	277
7. Kázani o prvotínách kněžských	293
8. Katolík (Báseň.)	324

Oznamowatel.

Literatura.

1. Was lehrt die katholische Kirche?	337
2. Pflichten der Priester	339
3. Malý hawjř, aneb s poctiwostj neydál dogdeš	342

Rozličnosti.

1. In Installatione Neo-Canonici Ven. Dni. Joan. V. Jirsjk.	349
2. Oratio, de firma unius sanctae cathol. Ecclesiae stabilitate.	361
3. Oratio Neoconsecrati Episcopi p. regno Saxoniae	364
4. Generální visitace w hrabstwi Kladském, 1846	369
5. Poctěnj kapitolnjho p. děkana Wáclawjčka za rytjře	393
6. Powyšenj p. Ignace Jakše za Gubernialnjho radu p. t.	394
7. <i>Aumrtj swatého Otce Řehoře XVI.</i>	395
8. <i>Wywolenj nowého Sw. Otce, Pia IX.</i>	407